Agder Kommunerevisjon

Eierskapskontroll i kombinasjon med forvaltningsrevisjon i Kilden teater og konserthus IKS

August 2025

Forord

Kristiansand bystyre vedtok 28. august 2024 plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024 - 2027 (sak 120/24). Kilden teater og konserthus IKS er et av de prioriterte selskap som det skal gjennomføres eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon av.

Eierskapskontroll i kombinasjon med forvaltningsrevisjon av Kilden teater og konserthus IKS ble vedtatt av Kristiansand kontrollutvalg (sak 52/24).

Denne kontrollen er gjennomført i samsvar med kommunelovens bestemmelser om gjennomføring av eierskapskontroll § 23-4 og forvaltningsrevisjon § 23-3

Prosjektet er gjennomført av Agder Kommunerevisjon IKS på oppdrag fra Kristiansand kontrollutvalg.

Vi vil takke Kilden teater og konserthus IKS for et godt samarbeid i forbindelse med arbeidet med rapporten.

Kristiansand, 18. august 2025

Tor Ole Holbek
Revisjonsdirektør

Anne Helene Grunni-Hellestrand
Statsautorisert revisor

Innhold

1 SAMMENDRAG MED ANBEFALINGER 6

2 INNLEDNING 9

2.1 Bakgrunn og bestilling 9

2.2 Formål og problemstillinger 9

2.3 Kriterier 10
2.3.1 Kilder til kriterier 11
2.3.2 Lov om interkommunale selskaper 11
2.3.3 Lov om kommuner og fylkeskommuner 13
2.3.4 KS anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll 14
2.3.5 Eierskapsmelding 16
2.3.6 Bystyrevedtak 16
2.3.7 Selskapsavtalen 16
2.3.8 Veileder for interkontroll 17

2.4 Metode og gjennomføring 17

3 KILDEN TEATER OG KONSERTHUS IKS 19

3.1 Kort om selskapet 19

3.2 Nøkkeltall i regnskapet 21

4 EIERSTYRING 23

4.1 Kriterier 23

4.2 Prinsipper for eierstyring 23
4.2.1 Kristiansand kommunes prinsipp for eierstyring 24
4.2.2 Revisjonens vurdering og anbefaling 26

4.3 Eierstyring og oppfølging av Kilden teater og konserthus IKS 27
4.3.1 Valg av selskapsform 27
4.3.2 Etablering av selskapet og selskapsavtale 29
4.3.3 Revisjonens vurderinger 32

4.4 Mål og eierstrategi for Kilden teater og konserthus IKS 32
4.4.1 Selskapsspesifikk eierstrategi 32
4.4.2 Revisjonens vurderinger 34

4.5 Representantskapet 34
4.5.1 Representantskapet 34
4.5.2 Representantskapsmøter 35
4.5.3 Valg av styremedlemmer 38
4.5.4 Varsel til kontrollutvalg og kommunens revisor 40
4.5.5 Revisjonens vurderinger og anbefaling 40

4.6 Eiermøter og rapportering 41
4.6.1 Eiermøter 41
4.6.2 Rapportering 42
4.6.3 Revisjonens vurderinger og anbefaling 44

5 UTØVELSE AV VIRKSOMHETEN I KILDEN TEATER OG KONSERTHUS IKS 46

5.1 Kriterier 46

5.2 Rammer for styrets oppfølging av virksomheten 47
5.2.1 Rammer for styret 47
5.2.2 Styrets sammensetning og kompetanse 48
5.2.3 Opplæring, styreforsikring og evaluering av styrearbeid 50
5.2.4 Revisjonens vurderinger 51

5.3 Retningslinjer og instrukser 51
5.3.1 Retningslinjer og instrukser for selskapet 51
5.3.2 Revisjonens vurdering 54

5.4 Strategi for Kilden teater og konserthus IKS 54
5.4.1 Styrets behandling av strategi 56
5.4.2 Revisjonens vurdering 57

5.5 Styrets oppfølging av virksomheten og rapportering 57
5.5.1 Mål og forventninger til selskapet 57
5.5.2 Vedlikehold av bygg og utstyr 61
5.5.3 Oppfølging og rapportering 63
5.5.4 Risikovurderinger 65
5.5.5 Interkontroll på økonomiområdet 66
5.5.6 Samfunns- og miljøansvar 69
5.5.7 Bærekraftig verdiskapning 71
5.5.8 Sikkerhet og beredskap 73
5.5.9 Åpenhetsloven 75
5.5.10 Revisjonens vurderinger og anbefaling 76

6 ATTRAKTIV KULTURBY OG -REGION 79

6.1 Kriterier 79

6.2 Attraktiv kulturby og -region 79
6.2.1 Styrets rolle 80
6.2.2 Avtaler og samarbeid 82
6.2.3 Teater, symfoni og operaforestillinger 84
6.2.4 Barn og unge 87
6.2.5 Studenter 89
6.2.6 Kildens avdelinger 91
6.2.7 Rapportering 93
6.2.8 Revisjonens vurdering og anbefaling 93

7 KONKLUSJON 95

7.1 Eierstyring 95

7.2 Utøvelse av virksomheten 96

7.3 Attraktiv kulturby og -region 97

8 ANBEFALINGER 98

8.1 Kristiansand kommune 98

8.2 Kilden teater og konserthus IKS 98

9 HØRINGSUTTALELSER TIL RAPPORTEN 99

9.1 Høringsuttalelse fra Kristiansand kommune 99

9.2 Høringsuttalelse fra Kilden teater og konserthus IKS 100

1 Sammendrag med anbefalinger

Kristiansand kommune utøver eierstyring[1] gjennom representantskapet til Kilden teater og konserthus IKS. Bystyret har vedtatt selskapsspesifikk eierstrategi for Kilden teater og konserthus IKS (sak 3/23).

Selskapets formål er å realisere, drive og videreutvikle institusjonen Kilden teater og konserthus IKS som en fullverdig institusjon for teater-, opera-, musikk- og kulturhus-virksomhet gjennom produksjon, formidling og utvikling av et allsidig kunstnerisk repertoar.

Og med dette:

- være Sørlandets hovedarena for opera, scenisk og symfonisk kunstuttrykk.
- være en tydelig aktør i norsk kunst- og kulturliv.
- videreutvikle Kristiansand og Agder som en attraktiv kulturby og -region, og være en viktig møteplass for innbyggerne på Sørlandet.
- være en arena for lokale, regionale, nasjonale og internasjonale kunst- og kultur-aktører.

Kilden teater og konserthus IKS visjon:

Prinsippet «*armlengdes avstand*» er viktig for å sikre kunstens frihet og musikk- og scenekunstinstitusjoners uavhengighet. Styret sier dette sikrer at kunsten og kultur kan utvikle seg fritt uten direkte politisk innblanding, og at prinsippet også gjelder mellom styret og administrasjonen. Kristiansand kommune viser også til dette prinsippet i eierstrategien for selskapet. Stortinget har lovfestet prinsippet om «*armlengdes avstand*».[2]

[1] Myndighet
[2] Kulturloven §§ 1 og 2 a - vedtatt av Stortinget i mars 2025

Vår konklusjon på problemstillingene:[3]

Kristiansand kommunes eierinteresser i Kilden teater og konserthus IKS utøves etter revisjonens vurdering i samsvar med bystyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring.

Kilden teater og konserthus IKS virksomhet utøves etter revisjonens vurdering i all hovedsak i samsvar med lovkrav, innenfor de rammer som er vedtatt av eier og anbefalinger fra KS. Selskapet sikrer etter revisjonens mening vedlikehold av bygg og utstyr, men styret har i undersøkelsesperioden ikke vedtatt en plan for vedlikehold.

Kilden teater og konserthus IKS bidrar etter revisjonens vurdering med å videreutvikle Kristiansand og Agder som en attraktiv kulturby og -region.

Revisjonens gjennomgang viser at det er enkelte forbedringspunkter knyttet til utøvelsen av eierinteressen og av virksomheten i Kilden teater og konserthus. Vi har valgt å komme med anbefalinger til kommunen som eier og selskapet.

Bystyret har vedtatt at Kristiansand kommune ved revidering av eierskapsmeldingen definerer kriterier som legges til grunn for å vurdere om eierinteressene i selskapene er vesentlig.

Kultur- og likestillingsdepartementet har formulert krav og forutsetninger for Kilden teater og konserthus i de årlige tilskuddsbrev. Disse bygger på regjeringens politikk på musikk- og scene-kunstområdet. Departementet forutsetter også at selskapet ivaretar sitt ansvar innenfor sikkerhet og beredskap, og de viser til at klima- og miljømessig bærekraft er et prioritert område. Selskapet rapporterer årlig til departementet på økonomi og måloppnåelse.

Statens tilskudd på 70 % og regionens tilskudd på 30 % er til den kunstproduserende del av Kilden teater og konserthus. Statens tilskudd dekker ikke kulturhusvirksomheten. For Kilden kultur[4] er det inngått egen avtale mellom Agder fylkeskommune og Kristiansand kommune.

Styret har etter revisjonens vurdering etablert rutiner og retningslinjer for styrets arbeid, og fastsatt styreinstruks og instruks daglig leder. Styret har vedtatt Kildens strategi for 2021-2025 og handlingsplaner, samt sluttet seg til måleindikatorer og rapporteringsfrekvens.

[3] Jf. kap. 2.2
[4] Kulturvirksomheten

Omtrent 65 % av Agders befolkning mente i 2022 at Kilden har gjort landsdelen mer attraktiv.[5] Befolkningsundersøkelsen våren 2025 viser at 71 % mener at Kilden gjør Agder til en mer attraktiv region.[6] Dette er en positiv utvikling.

Kilden gjennomfører årlige risikovurderinger på økonomiområdet for å identifisere risikoer som kan true oppfyllelsen av selskapets mål og krav, og selskapet vurderer behovet for forbedringer og tiltak.

Styret følger opp eiernes forventning i eierstrategien om at selskapet avsetter ressurser i budsjettet til vedlikehold og investeringer. Styret har i undersøkelsesperioden ikke vedtatt en plan for vedlikehold av bygg og utstyr.

Kilden har formalisert samarbeidene med Kunstsilo og Universitet i Agder[7] i skriftlige samarbeidsavtaler. Samarbeidet med Knuden kulturhus er ikke formalisert i en samarbeids-avtale.

Kildens årsrapport gir god informasjon om selskapets virksomhet og er i det alt vesentlige i samsvar med eiers forventning. Selskapet redegjør ikke samlet om bærekraftig verdiskapning i årsrapporten.

Anbefaling til Kristiansand kommune som eier:

1. Revisjonen anbefaler at Kristiansand kommune ved revidering av eierskapsmeldingen følger opp bystyrets vedtak om å definere kriterier som skal legges til grunn for å vurdere om eierinteressene i selskap er vesentlige.

2. Revisjonen anbefaler at Kristiansand kommune som eier bør utarbeide referat fra eiermøter med selskap.

3. Revisjonen anbefaler at Kristiansand kommune som eier sikrer at kontrollutvalget blir varslet om representantskapsmøter.

Anbefaling til Kilden teater og konserthus IKS:

4. Revisjonen anbefaler at Kilden teater og konserthus IKS plan for vedlikehold av bygg og utstyr forankres og vedtas av styret.

5. Revisjonen anbefaler at Kilden teater og konserthus IKS redegjør samlet om bærekraftig verdiskapning i årsrapporten.

6. Revisjonen vil anbefale at Kilden teater og konserthus IKS vurderer å formalisere samarbeidet med Knuden kulturskole i en skriftlig samarbeidsavtale.

[5] Jf. Befolkningsundersøkelse på Agder 2022
[6] Jf. Befolkningsundersøkelse på Agder i 2025
[7] Selskapet jobber med fornyelse av samarbeidsavtalen med Universitetet i Agder, jf. e-post fra administrerende direktør 19.06.25

2 Innledning

2.1 Bakgrunn og bestilling

Kilden teater og konserthus IKS er et interkommunalt selskap. Deltakere i selskapet er Kristiansand kommune og Agder fylkeskommune.

Formålet med virksomheten er vedtektsfestet i § 3:

Å realisere, drive og videreutvikle institusjonen Kilden teater og konserthus IKS (Kilden) som:

- en fullverdig institusjon for teater-, opera-, musikk- og kulturhusvirksomhet gjennom produksjon, formidling og utvikling av et allsidig kunstnerisk repertoar.

Og med dette:

- være Sørlandets hovedarena for opera, scenisk og symfonisk kunstuttrykk.
- være en tydelig aktør i norsk kunst- og kulturliv.
- videreutvikle Kristiansand og Agder som en attraktiv kulturby og -region, og være en viktig møteplass for innbyggerne på Sørlandet.
- være en arena for lokale, regionale, nasjonale og internasjonale kunst- og kultur-aktører.

I tillegg skal selskapet:

- gjennom turnevirksomhet og på andre måter gi et bredt kunstnerisk tilbud til alle innbyggerne på Agder.
- være arrangør og vertskap for kurs, kongresser og konferanser.
- legge til rette for og delta i annen virksomhet som naturlig faller inn under selskapets formål.
- kunne opprette og delta på eiersiden i andre selskaper, og inngår samarbeidsavtaler med kommuner, selskaper og virksomheter når dette bidrar til å oppfylle selskapets formål.

Prosjektplan for eierskapskontroll i kombinasjon med forvaltningsrevisjon av Kilden teater og konserthus IKS er vedtatt av Kristiansand kontrollutvalg 26. september 2024.[8]

2.2 Formål og problemstillinger

Eierskapskontroll innebærer at man undersøker om den som utøver kommunens eller fylkes-kommunens eierinteresser gjør dette i samsvar med lov og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring. Eierskapskontroll er hjemlet i kommuneloven § 23-4. Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunens eller fylkeskommunens vedtak, og er hjemlet i kommuneloven § 23-3. Under-søkelser i selskap kan altså utføres som eierskapskontroll, som forvaltningsrevisjon eller som en kombinasjon av disse. Mens man utfører kontroll med at den som utøver eierinteressene

[8] Sak 52/24

gjør det i samsvar med kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger (eierskapskontroll), ser man også nærmere på utvalgte tema ved selskapets virksomhet (forvaltningsrevisjon).

Denne kontrollen er gjennomført som en eierskapskontroll i kombinasjon med forvaltningsrevisjon. I tillegg til kontroll av utøvelse av eierinteressene, har vi også sett nærmere på:

- styrets oppfølging av selskapets virksomhet og rapportering
- selskapet bidrar til å videreutvikle Kristiansand og Agder som en attraktiv kulturby og -region
- selskapet har en plan for å sikre tilstrekkelige ressurser og planmessig vedlikehold av bygg og teknisk utstyr
- selskapet rapporterer om måloppnåelse i årsrapporten

Formålet med undersøkelsen er å gi kontrollutvalget informasjon om utøvelse av eierskapet i Kilden teater og konserthus IKS, og være med å bidra til å utvikle kommunens eierstyring. Revisjonen vil bli utført i samsvar med RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon og RSK 002 Standard for eierskapskontroll.[9]

Problemstillinger:

1. Utøves Kristiansand kommunes eierinteresser i Kilden teater og konserthus IKS i samsvar med bystyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring?

2. Utøves Kilden teater og konserthus IKS virksomhet i samsvar med lovkrav, innenfor de rammer som er vedtatt av eier, anbefalinger fra KS, og sikrer selskapet planmessig vedlikehold av bygg og utstyr?

3. Bidrar Kilden teater og konserthus IKS med å videreutvikle Kristiansand og Agder som en attraktiv kulturby og -region?

2.3 Kriterier

Kriteriene[10] i denne eierskapskontroll i kombinasjon med forvaltningsrevisjon er hentet fra IKS-loven, KS anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, Kristiansand kommunes eierskapsmelding, selskapsavtalen, aktuelle bystyrevedtak og veileder for internkontroll i kommunesektoren. Utledede kriterier framgår i kapittel 4.1, 5.1 og 6.1.

[9] Fastsatt av NKRF - kontroll og revisjon i kommunene 12.08.2020

[10] Med utgangspunkt i problemstillingen(e) skal revisor etablere kriterier, jf. RSK 001 pkt. 14 og RSK 002 pkt. 14. Kriterier er de krav, normer og/eller standard som utøvelsen av eierskapet og selskapets virksomhet skal vurderes opp mot.

2.3.1 Kilder til kriterier

Kilder til kriterier er i hovedsak:

- Lov 29. juni 1999 om interkommunale selskaper (IKS-loven)
- Lov 22. juni 2018 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- KS: Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll
- Eierskapsmelding for Kristiansand kommune, vedtatt 09.06.2021 (sak 146/21)
- Bystyrevedtak:
    - Bystyret 17.09.2003 sak 132/03 - Teater- og konserthus for Sørlandet i Kristiansand - organisering av byggherrefunksjonen
    - Bystyre 23.02.2011 sak 12/11 - Endring av selskapsavtalen for Kilden Teater- og Konserthus for Sørlandet IKS - oppløsning/overføring av virksomheten i Agder Teater AS
    - Bystyre 27.11.2019 sak 50/19 - Revidering av selskapsavtale for Kilden teater og konserthus for Sørlandet IKS
    - Bystyret 18.01.2023 sak 3/23 - Eierstrategi for Kilden teater og konserthus IKS
    - Bystyret 30.10.2024 sak 143/24 - Kristiansand kommune - Eierberetning 2023
- Selskapsavtale for Kilden teater og konserthus IKS
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet: Veileder for internkontroll i kommune-sektoren

2.3.2 Lov om interkommunale selskaper

Det er særlig lov om interkommunale selskaper (IKS-loven) som danner det regulatoriske utgangspunktet for Kilden teater og konserthus IKS sin selskapsform.

IKS-loven § 1 definerer et interkommunalt selskap som «*et selskap hvor alle deltakerne er kommuner, fylkeskommuner eller interkommunale selskaper*». Det påpekes i § 3 at et inter-kommunalt selskap anses som et eget rettssubjekt og at deltakerne i et interkommunalt selskap hefter ubegrenset for selskapets forpliktelser.

IKS-loven § 4 stiller krav om at det skal opprettes en skriftlig selskapsavtale, og at for de enkelte deltakerne skal kommunestyret eller fylkestinget selv vedta avtalen. Denne

paragrafen stiller også krav til hva en selskapsavtale skal inneholde og hvem som skal godkjenne endringer i selskapsavtalen. Det er i kapitel 4.3.2 nærmere beskrevet hva en selskapsavtale skal inneholde.

IKS-loven § 6 sier at medlemmene i representantskapet oppnevnes av fylkesting og kommunestyre i den enkelte deltakerkommune[11]. Hver enkelt deltaker skal ha minst ett medlem i representantskapet.

Representantskapets myndighet reguleres i IKS-loven § 7. Den øverste myndighet i et IKS er representantskapet og det er gjennom representantskapet deltakerne utøver sitt eierskap. Fylkestinget og kommunestyret har instruksjonsrett overfor sine representanter.

I IKS-loven § 7 står det at representantskapet som behandler selskapets budsjett, årsregnskap og økonomiplan og andre saker som etter loven eller selskapsavtalen skal behandles. Det presiseres i § 18 at det er representantskapet selv som skal vedta selskapets økonomiplan for de neste fire årene og selskapets årsbudsjett for det kommende år. Bestemmelser om årsbudsjettet, vesentlige budsjettavvik og innholdet i økonomiplanen og årsbudsjettet framgår av IKS-loven §§ 19 og 20.

Loven har egne bestemmelser om saksbehandling og møter i representantskapet i §§ 8, 9 og 9a. Etter § 8 skal innkalling til representantskapsmøte skje med minst fire ukers varsel og inneholde saksliste. I henhold til § 9 har hver representant en stemme med mindre annet er fastsatt i selskapsavtalen, og representantskapet er beslutningsdyktig når minst halvdelen av medlemmene er til stede. I § 9a står det at møtelederen skal sørge for at det føres protokoll fra møtet, og at protokollen skal underskrives av møtelederen og to av representantskapets medlemmer. Videre at medlemmene kan benytte elektronisk signatur for å signere protokollen.

IKS-loven § 10 har bestemmelser om styret og styrets sammensetning. Det er representantskapet som velger styret, herunder styrets leder og nestleder med mindre det er fastsatt i selskapsavtalen at styret konstituerer seg selv.

Loven har egne bestemmelser om innkalling til styremøte, saksbehandling og styrets myndighet i §§ 11, 12 og 13. Etter § 11 er det styrets leder som innkaller til styremøte, og at innkallingen skal skje med rimelig varsel. Etter § 12 er styret beslutningsdyktig når minst halvparten av medlemmene er til stede. I henhold til § 13 hører forvaltningen av selskapet under styret. Styrets ansvar og myndighet er nærmere beskrevet i kapittel 5.2.1.

I IKS-loven § 14 framkommer det at selskapet skal ha en daglig leder som ansettes av styret. Videre at daglig leder forestår den daglig ledelse av selskapet og skal følge de retningslinjer og pålegg som styret har gitt. Det presiseres i paragrafen at den daglige ledelsen omfatter ikke saker som etter selskapets forhold er av uvanlig art eller av stor betydning. Det står også at daglig leder er ansvarlig for internkontroll og at kommuneloven § 25-1 gjelder på tilsvarende måte så langt det passer.

[11] Med kommune menes både fylkeskommune og kommune

Bestemmelser om inhabilitet og taushetsplikt framgår av IKS-loven § 15, og som viser til at kommuneloven § 13-3 og § 11-10 gjelder tilsvarende. Det vises også til taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13 g.

Etter IKS-loven § 27 har et interkommunalt selskap regnskapsplikt etter regnskapsloven, men det kan bestemmes i selskapsavtalen at selskapet i stedet skal utarbeide årsregnskap og årsberetning etter kommuneloven § 14-6 andre til fjerde ledd og § 14-7 andre ledd.

I IKS-loven § 28 framkommer det at selskapet skal ha revisor som velges av representant-skapet. Det framkommer også at revisorloven ikke gjelder.

Aktuelle bestemmelser i IKS-loven er med på å danne grunnlag for kriterier i rapporten.

2.3.3 Lov om kommuner og fylkeskommuner

Kommuneloven § 11-10 og § 13-3 har bestemmelser om inhabilitet for folkevalgte og ansatte. For begge paragrafene vises det til bestemmelsene om inhabilitet i forvaltningsloven.

Etter kommuneloven § 23-6 skal kommuner og fylkeskommuner sørge for at kontrollutvalget blir varslet om møter i generalforsamling, representantskap og tilsvarende organer. Det framkommer i paragrafen at kontrollutvalget har rett til å være til stede i disse møtene. Bestemmelsene om innsyn og undersøkelser i selskaper i § 23-6 gjelder på tilsvarende måte for kommunens eller fylkeskommunens revisor.[12]

Kommuneloven § 25-1 sier at kommuner og fylkeskommuner skal ha internkontroll for å sikre av lover og forskrifter følges. Videre at kommunedirektøren i kommunen og fylkeskommunen som er ansvarlig for internkontrollen. Det framkommer at internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Etter denne paragrafen skal kommunedirektøren:

a. utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
b. ha nødvendige rutiner og prosedyrer
c. avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
d. dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
e. evaluere og ved behov forbedre skriftlig prosedyrer og andre tiltak for internkontroll

Etter kommuneloven § 26-1 skal kommuner og fylkeskommuner minst en gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv. Videre at eierskapsmeldingen skal inneholde:

a. kommunens eller fylkeskommunens prinsipper for eierstyring.
b. en oversikt over selskaper, kommunale eller fylkeskommunale foretak og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i.

[12] Jf. kommuneloven § 24-10

c. kommunens eller fylkeskommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomhetene nevnt i bokstav b.

Kommunelovens bestemmelser ovenfor er med å danne grunnlag for kriterier i rapporten.

2.3.4 KS anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll

KS[13] har utarbeidet «Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll»[14]. Noen av de viktigste områdene KS gir anbefalinger til er følgende:

- Velge selskapsform ut fra formål og behov

  Kommunen eller fylkeskommunen bør som eier sørge for en selskapsform som er tilpasset virksomhetens formål og oppgaver, behovet for eierstyring, samfunnsansvar, hensynet til innsyn, markedsforhold og det aktuelle lovverket.

- Skille mellom skjermet virksomhet og virksomhet i konkurranse med private

  Selskaper som opererer i et marked i konkurranse med andre aktører, samtidig som de utfører kommunal- eller fylkeskommunale oppgaver som ikke skjer i konkurranse med andre, bør sørge for et skille mellom de to delene for å unngå brudd på reglene om offentlig støtte.

- Sørge for god kunnskap til folkevalgte om eierskap

  For å styrke det kommunale eierskapet anbefales det at kommunestyret eller fylkestinget får mulighet til kompetanseutvikling eksempelvis ved å avholde eierskapsseminarer for samtlige folkevalgte tidlig i perioden.

- Utarbeide en årlig eierskapsmelding eller rapport om selskapene for kommunestyret eller fylkestinget

  Kommunestyret eller fylkestinget bør årlig få en rapport om tilstanden (økonomi, spesielle forhold osv.) for selskapene.

- Revidere styringsdokumenter og avtaler jevnlig

  Kommunestyret eller fylkestinget skal utarbeide og bør jevnlig revidere styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av selskapet.

[13] Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon
[14] www.ks.no/globalassets/fagomrader/ demokrati-og-styring/ ks-folkevalgtprogram-23-27/Anbefalinger-om-eierskap-sept-23-F31-1-.pdf

- Holde jevnlige eiermøter

  KS anbefaler at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god kunnskap om og dialog med selskapet.

- Som hovedregel bør sentrale folkevalgte oppnevnes som representanter i eierorganet

  Avhengig av selskapets formål, anbefales det som en hovedregel at kommunestyret eller fylkestinget oppnevner sentrale folkevalgte som selskapets eierrepresentant i eierorganet.

- Sørge for bestemmelser om innkallingsfrist til generalforsamlinger og representantskapsmøter

  Bestemmelser om innkallingsfrist bør tas inn i vedtektene, slik at det tas hensyn til kommunens eller fylkeskommunes behov for å ha tid til å behandle aktuelle saker.

- Sørge for god sammensetning og kompetanse i styret

  Eier bør gjennom selskapets eierorgan sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskapets formål og virksomhet. Vurder også spørsmål om habilitet i valg av styremedlemmer. Det anbefales at selskapet sikrer opplæring av styremedlemmene.

- Vedtektsfeste bruk av valgkomité ved styreutnevnelser

  Det bør fastsettes i vedtektene eller selskapsavtalen at valg av styrer i kommunalt eller fylkeskommunalt eide selskaper bør skje ved bruk av valgkomite. Det bør lages retningslinjer som regulerer komitéens arbeid.

- Sørge for balansert kjønnsrepresentasjon i styrene

  Eierorganet bør uavhengig av organisasjonsform tilstrebe balansert kjønnsrepresentasjon i styret. Kjønnsbalansen bør sikres både blant de faste medlemmene til styret og blant varamedlemmene.

- Lage rutiner for å sikre nødvendig kompetanse i selskapsstyrene

  Eier bør anbefale styret jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet. Styret bør derfor etablere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse.

- Etablere rutiner for vurdering og håndtering av habilitet

  Det anbefales at styrene har faste rutiner for å håndtere mulig habilitetskonflikter. Ordfører og kommunedirektør bør ikke sitte i styrer i selskaper.

- Foreta en prinsipiell avklaring av godtgjøring for styreverv

  Kommunen eller fylkeskommunen bør i forbindelse med utarbeidelse av eierskapsmelding ha en prinsipiell diskusjon om godtgjøring av styreverv. Denne bør danne grunnlag for eierorganets fastsetting av styrehonorar.

- Sørge for at selskapsstyrene utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften

  Kommunens eller fylkeskommunens selskaper bør ha en aktiv og bevisst holdning til etiske spørsmål, gjerne fastlagt i egne etiske retningslinjer som utarbeides for og brukes aktivt i det enkelte selskap.

- Sørge for at kontrollutvalgene sikres gode nok rammebetingelser til å utøve sin funksjon på en god måte

  Det anbefales at kommunen eller fylkeskommunen innenfor rammen av kommunelovens bestemmelser fastsetter regler og etablerer rutiner for kontrollen med selskapene, hvilke dokumenter som uoppfordret skal sendes kontrollutvalget og hvem som har plikt til å sørge for dette.

KS viser til at selskapsavtalen for interkommunale selskap regulerer viktige sider ved selskapets rettsforhold. De anbefaler at selskapsavtalen bør vurderes med jevne mellomrom[15], herunder formålet for å se om det er behov for endringer.

KS-anbefalinger er med på å danne grunnlag for kriterier i rapporten.

2.3.5 Eierskapsmelding

Kristiansand kommunes eierskapsmelding med eierstyringsprinsipper er med å danne grunnlag for kriterier knyttet til eierstyring og selskapets virksomhet. Eierskapsmeldingen og prinsipper for eierstyring er omtalt i kapittel 4.2.1.

2.3.6 Bystyrevedtak

Relevante bystyrevedtak som gjelder Kilden teater og konserthus IKS er med på å danne grunnlag for kriterier knyttet til eierstyring og selskapets virksomhet.

2.3.7 Selskapsavtalen

Selskapsavtalen for Kilden teater og konserthus IKS er med på å danne grunnlag for kriterier knyttet til selskapets virksomhet.

[15] Jf. KS-anbefaling nr. 5

2.3.8 Veileder for interkontroll

Kommunal- og moderniseringsdepartementets veileder for internkontroll i kommunesektoren er med på å danne grunnlag for kriterier knyttet til selskapets virksomhet.

Lovbestemmelser knyttet til internkontroll og momenter som inngår i en virksomhets arbeid med internkontroll er beskrevet i kapittel 5.5.5.

2.4 Metode og gjennomføring

Kontroll av et selskap kan bestå av eierskapskontroll og/eller forvaltningsrevisjon. En eierskapskontroll er en undersøkelse av hvordan eieren utøver eierskapet i selskapet i forhold til gjeldende føringer. Forvaltningsrevisjon er å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak. Denne kontrollen er gjennomført som en eierskapskontroll i kombinasjon med forvaltningsrevisjon, med problemstillinger knyttet til selskapets virksomhet. Undersøkelsen er basert på Agder Kommunerevisjon IKS mal for kontroll av selskaper.

Kontrollen gjøres ved hjelp av egenerklæringer fra de som utøver eierfunksjonen[16] og fra selskapets styre, og dokumentgjennomgang av innhentet dokumenter som er relevante for eierstyringen og for selskapet.

I denne kontrollen har hovedelementene i metoden vært følgende:

- Innhentet informasjon fra Kristiansand kommune, Agder fylkeskommune og Kilden teater og konserthus IKS

- Egenerklæringer fra styret og eierrepresentanten

- Følgende dokumenter er innhentet:
  - Selskapsavtale for Kilden teater og konserthus IKS
  - Innkallinger og protokoller fra representantskapet
  - Innkallinger og protokoller fra styremøter
  - Aktuelle bystyresaker og fylkestingsaker
  - Årsrapport og årsregnskap for perioden 2022-2024
  - Styreinstruks
  - Stillingsbeskrivelse for administrerende direktør
  - Fullmaktsmatrise
  - Etiske retningslinjer
  - Varslingsrutine i Kilden teater og konserthus
  - Internkontroll i økonomiavdelingen
  - Kilden strategi for 2021-2025
  - Strategi barn og unge 2022-2025
  - Strategi for Kilden Dialog 2023-2025

[16] Representantskapet

- Strategi for Kildens mangfoldsarbeid 2023-2025
- Markedsstrategi Kilden 2023-2025
- Samarbeidsavtale Kilden og Universitetet i Agder for 2021-2024
- Samarbeidsavtale Kilden teater og konserthus IKS og Sørlandet Kunstmuseum/ Kunstsilo for 2022-2025

Vi har valgt å komme med anbefalinger på bakgrunn av gjennomført kontroll.

Utkast til rapport ble 24. juni 2025 oversendt Kilden teater og konserthus IKS og Kristiansand kommune ved ordfører, hvor vi ba om høringsuttalelse innen 14. august 2025.

Revisjonen mottok 13. august 2025 høringssvar fra Kilden teater og konserthus IKS og 15. august 2025 fra Kristiansand kommune.

Høringsuttalelsene er tatt inn i rapporten i kapittel 9.

3 Kilden teater og konserthus IKS

3.1 Kort om selskapet

Kilden teater og konserthus IKS er organisert som et interkommunalt selskap. Kristiansand kommune og Agder fylkeskommune er deltakere i selskapet. Selskapet ble stiftet i 2003.

Selskapets formål er å realisere, drive og videreutvikle institusjonen Kilden teater og konserthus IKS (Kilden) som en fullverdig institusjon for teater-, opera-, musikk- og kulturhus-virksomhet gjennom produksjon, formidling og utvikling av et allsidig kunstnerisk repertoar.

Fakta om selskapet:

Navn:	Kilden teater og konserthus IKS
Organisasjons nr.:	986 471 839
Organisasjonsform:	Interkommunalt selskap
Stiftet:	31.10.2003
Hovedkontor:	Kristiansand
Adm. direktør:	Harald Furre
Styret:	Grete Faremo (styreleder) Kurt Mosvold (nestleder) Marit Wergeland (styremedlem) Per Fronth (styremedlem) Mette Gundersen (styremedlem) Tor Anders Aadalen (ansattrepresentant) Carl Roger Øivang Aaslie (ansattrepresentant) Edda Laurina Stix-Zecevic (ansattrepresentant)
Deltakere:	Kristiansand kommune og Agder fylkeskommune[17]
Innskuddskapital:	Kr. 100 000,-
Revisor:	Agder Kommunerevisjon IKS

Selskapet er underlagt eierskapskontrollinstituttet.

Bystyret
Bystyret vedtok 17. september 2003 (sak 132/03) etablering av Teater- og Konserthus for Sørlandet IKS. Kristiansand kommune deltok med 80 % av innskuddskapitalen på 100 000 kroner, og Vest-Agder fylkeskommune ble invitert til å delta med 20 %.

Bystyret vedtok selskapsavtalen med tilføyelse om at de kommunale budsjett- og regnskaps-forskrifter skal gjelde for selskapet.[18]

[17] Kristiansand kommunes andel 60 % og Agder fylkeskommunes andel 40 %
[18] § 16 i selskapsavtalen

Bystyret vedtok samtidig selskapets hovedformål:

a) Planlegging og prosjektering av nytt teater- og konserthus for Sørlandet i Kristiansand.
b) Forberede finansiering av byggeprosjektet.
c) Forberede eierform og organisasjonsform for fremtidig drift av bygget.

Det framgår av saken at det nye interkommunale selskapet skulle ivareta byggherre-funksjonen for nytt Teater- og Konserthus på vegne av de store brukerne; Agder Teater, Kristiansand Symfoniorkester og Opera Sør.

Fylkestinget i Vest-Agder vedtok 28. oktober 2003 deltakelse i Teater- og Konserthus for Sørlandet IKS.

Teater- og Konserthus for Sørlandet IKS ble formelt stiftet på konstituerende representant-skapsmøte 31. oktober 2003. Til stede var ordfører Jan Oddvar Skisland fra Kristiansand kommune og fylkesordfører Thore Westermoen fra Vest-Agder fylkeskommune. På møtet var i tillegg Stein Hannevik[19], Toril Runden[20] og Ernst Aukland[21].

På det konstituerende representantskapsmøtet i 2003 ble følgende valgt som styre-medlemmer til Teater- og Konserthus for Sørlandet IKS:

	Styremedlemmer
Leder	Stein Hannevik
Nestleder	Kirsten Lindeberg
	Harald Sødal
	Toril Runden
	Bjarne Ugland
	Stein Erikstad
	Torbjørn Urfjell
	Asbjørn Grøvan
	Dagny Anker Gevelt

Det ble ikke valgt vararepresentanter til styret.

Agder Kommunerevisjon IKS[22] ble valgt som selskapets revisor.

[19] Styreleder i Kristiansand Konserthus AS
[20] Fylkesvaraordfører i Vest-Agder
[21] Ernst Aukland, daglige leder i Teater- og Konserthus for Sørlandet IKS
[22] Selskapets navn i 2003 var Kommunerevisjon Kristiansand distrikt

3.2 Nøkkeltall i regnskapet

Nøkkeltall i regnskapet (hele 1 000):

Kilden teater og konserthus IKS	2022	2023	2024	Sum
Driftsinntekter	*271 930*	*280 708*	*310 250*	*862 888*
Driftsutgifter	*324 200*	*311 046*	*328 545*	*963 791*
Brutto driftsresultat	*-52 270*	*-30 338*	*-18 295*	*-100 903*
Netto finans	*1 831*	*3 781*	*6 799*	*12 411*
Motpost avskrivning	*41 633*	*41 692*	*41 824*	*125 149*
Netto driftsresultat	*-8 806*	*15 134*	*29 329*	*35 657*
Eiendeler (inkl. pensjon)	*1 452 703*	*1 501 968*	*1 509 010*	
Disposisjonsfond	*1 640*	*16 775*	*38 069*	
Bundne drifts- og investeringsfond	*11 435*	*7 456*	*3 768*	
Gjeld[23]	*54 775*	*63 096*	*69 598*	
Pensjonsforpliktelse	*95 491*	*98 741*	*107 552*	
Disposisjonsfond i %[24]	0,1 %	1,1 %	2,8 %	

Selskapets inntekter økte med 14 % fra 2022 til 2024. Driftsutgiftene økte i samme periode med 1,3 %. Selskapet fikk i 2022 et negativt netto driftsresultat på 8,8 mill. kroner. Selskapet oppnådde et positivt netto driftsresultat i 2023 og 2024 på hhv. 15,1 mill. kroner og 29,3 mill. kroner.

Tilskudd fra staten

Stortinget har fastsatt at det ordinære driftstilskuddet til Kilden teater- og konserthus IKS skal fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 % fra staten og 30 % fra regionen.

Tilskuddet til Kilden teater og konserthus IKS bevilges over statsbudsjettet, og framgår av de årlige tilskuddsbrev fra kultur- og likestillingsdepartementet. Statens tilskudd på 70 % og regionens tilskudd på 30 % er til den kunstproduserende del av Kilden teater og konserthus IKS. Statens tilskudd dekker ikke kulturhusvirksomheten. Det er inngått egen avtale for Kilden kultur[25] med Agder fylkeskommune og Kristiansand kommune.

[23] Kortsiktig gjeld
[24] Disposisjonsfond i % av sum gjeld (inkl. pensjonsforpliktelse) og egenkapital
[25] Kulturhusvirksomheten

Tabellen under viser driftstilskudd fra staten:

Staten (tall i 1 000)	Drifts-tilskudd	Ekstra tilskuddsbeløp	Sum
2022	132 315	4 290	136 605
2023	135 820	2 910	138 730
2024	143 690		143 690
Sum	411 825	7 200	419 025

Tabellen viser at det statlige driftstilskudd i perioden utgjør 419 mill. kroner.

Tilskudd fra eier

Kristiansand bystyre vedtar de årlige driftstilskudd[26] til Kilden teater og konserthus IKS.

Tabellen under viser driftstilskudd fra Kristiansand:[27]

Kristiansand (tall i 1 000)	Drifts-tilskudd	Tilskudd Kilden kultur	Sum
2022	31 529	8 830	40 359
2023	33 301	9 150	42 451
2024	34 239	9 694	43 933
Sum	99 069	27 674	126 743

Tabellen viser at Kristiansand kommune har bevilget 126,7 mill. kroner i perioden.

Samlet tilskudd

Tabellen under viser samlet inntektsført driftstilskudd for Kilden teater og konserthus IKS:

(tall i 1 000)	Statlig tilskudd	Regionalt tilskudd eierne	Sum
2022	136 605	68 988	205 593
2023	138 730	72 453	211 183
2024	143 690	74 906	218 596
Sum	419 025	216 347	635 372

Tabellen viser at Kilden har mottatt 635 mill. kroner i statlig og regionale tilskudd i perioden.

[26] Bystyrets bevilgninger framgår av vedtatt årsbudsjett

[27] Iht. tildelingsbrev fra Kristiansand kommune

4 Eierstyring

Problemstilling:
- Utøves Kristiansand kommunes eierinteresser i Kilden teater og konserthus IKS i samsvar med bystyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring?

4.1 Kriterier

For å besvare den første problemstillingen i eierskapskontroll i kombinasjon med forvaltningsrevisjon har vi utledet følgende kriterier:

- Kristiansand kommunes eierstyringsprinsipp bør være i samsvar med KS-anbefalinger
- Kristiansand kommune bør velge selskapsform ut fra formål og behov[28]
- Selskapsavtalen er utformet i tråd med kravene i IKS-loven
- Kristiansand kommune bør som eier utarbeide selskapsspesifikk eierstrategi for Kilden teater og konserthus IKS[29]
- Representantskapsmøter bør gjennomføres i samsvar med selskapsavtale og IKS-loven
- Representantskapet bør sørge for god sammensetning og kompetanse i styret, samt balansert kjønnsrepresentasjon[30]
- Eier bør sørge for at kontrollutvalget og kommunes revisor blir varslet om møter i representantskapet[31]
- Kommunen bør som eier sørge for at det gjennomføres eiermøter med selskapet[32]
- Kommunen bør som eier sikre rapportering fra selskapet[33]

4.2 Prinsipper for eierstyring

Kommunen skal etter kommuneloven § 26-1 minst en gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av bystyret. Eierskapsmeldingen skal inneholde prinsipper for eierstyring, oversikt over eierinteresser og formålet med eierinteresser.

[28] Jf. Eierskapsmeldingen kap. 2
[29] Jf. Eierskapsmeldingen kap. 4.2.1
[30] Jf. Eierskapsmelding kap. 4 og KS-anbefaling nr. 9 og 11
[31] Jf. Kommuneloven § 23-6
[32] Jf. KS-anbefaling nr. 6 og eierskapsmeldingen kap. 4.2.2
[33] Jf. Eierskapsmeldingen kap. 4.1.3

4.2.1 Kristiansand kommunes prinsipp for eierstyring

Kriterie:
- Kristiansand kommunes eierstyringsprinsipp bør være i samsvar med KS-anbefalinger.

Eierskapsmelding for Kristiansand kommune ble vedtatt av bystyret 9. juni 2021.[34] Innledningsvis sies det at eierskapsmeldingen skal bidra til å bygge opp et helhetlig og forutsigbart eierskap, og trekke opp grensene mellom det politiske og administrative arbeidet. Det står at målet med eierstyringsprinsippene er å bidra til at kommunen har en aktiv og systematisk - politisk og administrativ - oppfølging av eierskapet.

Det står i eierskapsmeldingen at kommunens eierskap skal utøves innenfor rammen av norsk selskapslovgivning og være basert på allment aksepterte eierstyringsprinsipp. Eierstyringsprinsippene skal angi hvordan kommunen skal opptre som eier og hvilke forventninger som skal stilles til selskapene. Det står at formålet med prinsippene er å avklare roller og ansvar, sikre åpenhet, ryddige beslutningsprosesser, redusere risiko og fremme bærekraftig verdiskapning.

Kristiansand kommunes prinsipp for god eierstyring

1. *Ansvarlig eierskap og bærekraftig verdiskapning*
   - 1.1. Kommunens eierskap bidrar til bærekraftig verdiskapning.
   - 1.2. Kommunen er en ansvarlig eier der rollen som eier skilles fra kommunens øvrige roller.
   - 1.3. Det er åpenhet og kontroll knyttet til kommunens eierskap.

2. *Aktiv eieroppfølging*
   - 2.1. Kommunen setter klare mål og resultatkrav til selskapene.
   - 2.2. Kommunen utøver eierskapet i samsvar med selskapslovgivningens ansvars- og rollefordeling og allment anerkjente eierstyringsprinsipper og standarder.
   - 2.3. For å sikre habilitet og ryddig rollefordeling bør ledende ansatte og politikere ikke velges til styrer for selskaper der kommunen har eierskap.

3. *Målrettet kompetente styrer*
   - 3.1. Styrets sammensetning kjennetegnes av kompetanse.
   - 3.2. Styret har ansvaret for å forvalte selskapet i tråd med eiers målsetting for eierskapet.
   - 3.3. Godtgjørelsen til styret skal reflektere styrets ansvar og risiko, tidsbruk og virksomhetens kompleksitet.

Under ansvarlig eierskap og bærekraftig verdiskapning står det at en sentral del av eierstyringen er at kommunen stiller krav om bærekraftig verdiskapning til selskapene.

[34] Sak 146/21

Bærekraftig utvikling[35] skal bidra til en langsiktig verdiskapning uten å ødelegge mulighetene for kommende generasjoner.

Kristiansand kommune forventer at selskaper hvor kommunen er eier skal ta et aktivt samfunns- og miljøansvar. Det står også i eierskapsmeldingen at kommunen forventer at selskapene har et bevisst forhold til etiske retningslinjer, HMS, arbeid med likestilling, arbeid mot misligheter, korrupsjon og effektiv ressursbruk ved anskaffelser.

Under aktiv eieroppfølging står det at kommunen setter klare mål og resultatkrav til selskapene. Det står at utarbeidelse av selskapsspesifikke eierstrategier er et viktig grunnlag for eieroppfølging av det enkelte selskap. For selskaper der kommunens eierinteresser er vesentlig bør det gjennomføres eiermøter for informasjonsutveksling og formidling av eiers forventning til selskapene.

Det står i eierskapsmeldingen at medlemmer av kommunalutvalget ikke skal sitte i styrer for selskaper der kommunen har eierandeler. Ansatte som innenfor sitt saksområde har saker av vesentlig betydning for selskapet til behandling eller regulerende eller kontrollerende myndighet overfor selskapet, skal ikke sitte i styrer der kommunen har eierandeler.

Under punktet om målrettet kompetente styrer står det at styret skal preges av mangfold, både i kompetanse og kjønnsfordeling. Styremedlemmene velges på bakgrunn av kompetanse, erfaring og selskapets behov. Det står også at valgkomiteen bør legge vekt på styremedlemmenes evne og vilje til å jobbe sammen som et velfungerende kollegium.

Det framgår av meldingen at styret er ansvarlig for å utarbeide klare mål og strategier for selskapet, innenfor rammen av vedtektene og de mål og forventninger som formidles fra eier. Videre at styrets arbeid skal være strukturert, kompetent og evalueres jevnlig.

Kristiansand kommune skal ifølge eierskapsmeldingen ha som prinsipp at styrets godtgjørelse skal være på et moderat nivå og fremstå som nøkternt ut fra styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og arbeidets kompleksitet. Kommunen har delt inn styrehonorar i tre kategorier, og disse rammene er veiledende.

Rammer for styrehonorar:

	Leder	Medlem
Gruppe 1	10 000 kr - 50 000 kr	5 000 kr - 25 000 kr
Gruppe 2	50 000 kr - 100 000 kr	25 000 kr - 45 000 kr
Gruppe 3	100 000 kr - 200 000 kr	50 000 kr - 100 000 kr

[35] At en ser økonomisk, sosial og miljømessig bærekraft i sammenheng.

Eieroppfølging

Kommunalutvalget er kommunens eierskapsutvalg. Iht. eierskapsmeldingen skal dette utvalget ivareta oppfølgingen av kommunens generelle eierstrategi, og som har ansvaret for at eierskapspolitikken utøves i tråd med bystyrets vedtak.

Kommunalutvalget er delegert myndighet som generalforsamling for kommunens heleide aksjeselskap og velger medlemmer til styrene i disse selskapene.

Ordføreren er kommunens representant i eierorganet for deleide aksjeselskap og andre eierorgan der ikke annen delegasjon er gitt. Varaordfører fungerer som vara. Det er bystyret som velger eierrepresentanter til representantskapet i interkommunale selskaper.

Kommunedirektøren har ansvaret for den administrative kontakten med ledelsen i selskapene. Kommunedirektøren skal sørge for at selskapene rapporterer slik det blir forutsatt, og legger fram saker for kommunalutvalget og bystyret.

Det framgår av eierskapsmeldingen at kommunedirektøren bistår kommunens representanter i representantskap, generalforsamling og eiermøter med å avklare hva som ligger i kommunens vedtatte eierstrategi og forventninger til selskapet.

Kommunen har valgt å ikke inndele eierskapet sitt i kategorier etter vesentlighet.[36]

Bystyret har vedtatt at kommunen ved revidering av eierskapsmeldingen definerer kriterier som legges til grunn for å vurdere om eierinteressene i selskapene er vesentlig.[37]

4.2.2 Revisjonens vurdering og anbefaling

Kristiansand kommunes eierstyringsprinsipp er etter revisjonens vurdering i hovedsak i samsvar med anbefalinger fra KS.

Kommunens eierskapsmelding inneholder ikke kategorisering av selskapene som de har eierinteresser i. Bystyret vedtok i 2023 at kommunen ved revidering av eierskapsmeldingen definerer kriterier som legges til grunn for å vurdere om eierinteressene i selskapene er vesentlig. Etter revisjonen mening vil ikke det kun være eierandelen i seg selv som vil være avgjørende for om et selskap er vesentlig eller ikke, men at andre kriterier[38] også kan vektlegges i en slik vurdering.

Revisjonen anbefaler at Kristiansand kommune ved revidering av eierskapsmeldingen følger opp bystyrets vedtak om å definere kriterier som skal legges til grunn for å vurdere om eierinteressene i selskap er vesentlige.

[36] Jf. kommunalsjef eierskap 25.09.24
[37] Jf. Bystyret 26.04.23 (sak 64/23)
[38] Andre kriterier kan være at selskapet er en viktig del av kommunens eierskap, selskapets tjenester bidrar til å oppfylle kommunens tjenestemeny, at de bidrar positivt til utvikling av Kristiansand, utbyttemuligheter mm.

4.3 Eierstyring og oppfølging av Kilden teater og konserthus IKS

KS anbefaler at man ved vurdering og valg av selskapsform sikrer en selskapsform som er tilpasset virksomhetens formål og oppgaver, behovet for eierstyring, samfunnsansvar, hensynet til innsyn, markedsforhold og det aktuelle lovverket.[39] Det vises til at et aktivt og godt eierskap er grunnleggende for en best mulig lokalpolitisk forvaltning av kommunens eller fylkeskommunens samlede verdier, og har direkte konsekvenser for selskapene og deres markedsposisjon.

4.3.1 Valg av selskapsform

Kriterie:
- Kristiansand kommune bør velge selskapsform ut fra formål og behov.

I Kristiansand kommunes eierskapsmelding står det at etablering og avvikling av selskaper skal baseres på analyse av kommunens behov og langsiktige mål. I saken vektlegges det at ved etablering av nye selskaper er det kommunens ansvar å sikre en selskapsform som er tilpasset virksomhetens formål og kommunens behov for styring. Videre at kommunen må være bevisst i sitt valg av organisering av selskaper.

Det er listet opp flere momenter i eierskapsmeldingen som det bør foretas avveininger av for å sikre at valgt selskapsform står i forhold til de oppgaver og funksjoner selskapet skal utføre:

- Muligheter og behov for politisk styring.
- Økonomiske forpliktelser kommunen påtar seg.
- Risikovurderinger i forhold til markedet, miljø og forholdet til brukere/innbygger.
- Selskapets økonomiske frihet, kontra egen beslutningsmyndighet om prioriteringer av ressursbruk.
- Vurdere hensiktsmessig kapitalstruktur for å realisere en god forretningsmessig utvikling.
- Forholdet mellom kommunens rolle som eier og eventuelt myndighetsutøver.
- Mulighet og begrensninger mht. delegasjon av myndighet.
- Fleksibilitet - endring av eierforhold/samarbeid med private.
- Forholdet til forvaltningslov/offentlighetslov.
- Skatte- og avgiftsmessige forhold.

Det forelå ikke eierskapsmelding for Kristiansand kommune på det tidspunkt Teater- og Konserthus for Sørlandet IKS ble stiftet. Kommunens første eierskapsmelding ble vedtatt av bystyret i 2008.[40]

[39] For interkommunale selskap vil det aktuelle selskapslovverket være IKS-loven.
[40] Sak 175/08

Bystyret vedtok 10. april 2002 (sak 41/02) at det skulle etableres et aksjeselskap - Kristiansand Konserthus AS - til å foreta prosjektering av konserthuset. Valg av selskapsformen aksjeselskap ville medføre at MVA-kompensasjon for prosjektet ville bortfalle. Kompensasjonen ble beregnet til over 150 mill. kroner[41] etter innføring av generell MVA-kompensasjon i 2004.

Bystyret vedtok 18. juni 2003 (sak 81/03) samlokalisering av konserthus og teater i Kristiansand.

Bystyret behandlet 17. september 2003 (sak 132/03) sak om Teater- og Konserthus for Sørlandet i Kristiansand - organisering av byggherrefunksjonen. Forholdet som gjaldt MVA-kompensasjon ble belyst i saken. Det lå med et notat fra regnskapssjefen som drøftet organisasjonsform i relasjon til MVA-kompensasjon. Regnskapssjefen påpekte «*at dersom kommunen ikke skal være eier/byggherre alene er det kun interkommunalt selskap som vil gi merverdiavgiftskompensasjon*».

Kommuneadvokatens betenkning angående interkommunal selskapsform:

> «*IKS er i likhet med AS et selvstendig rettssubjekt, men i et IKS har deltakerne et ubegrenset ansvar for selskapets gjeld etter en prosentvis andel av selskapets samlede forpliktelser. I AS er risikoen normalt begrenset til innskudd kapital, eventuelt lån gitt til selskapet. Organisasjonsformen IKS er spesielt tilpasset interkommunalt samarbeid, men i motsetning til AS kommer selskapsformen inn under reglene for moms-kompensasjon*».

Når det gjelder byggherrefunksjonen står det at nytt selskap skulle ivareta interessene for de store brukerne av huset; Agder Teater, Kristiansand Symfoniorkester og Opera Sør. Det vises også til at kultur- og kirkedepartementet skal være bidragsyter i et felles teater- og konserthus i saken, og at departementets generelle krav til bygg som ytes tilskudd er:

> «*Nasjonale kulturbygg.*[42]
> *Tilskudd skal bidra til bygninger og lokaler for institusjoner og tiltak som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller viktig landsdelsfunksjon. (…) Bygningene skal ha høy arkitektonisk kvalitet. (…) Søknader om tilskudd skal redegjøre for eieransvar og driftsfinansiering. (…) Organiseringen av byggherrefunksjonen vurderes i hvert enkelt tilfelle.*»

Det ble anbefalt at selskapsformen for et felles teater- og konserthus ble et interkommunalt selskap, og at dette selskapet vil ha ansvar for organisering av prosjekterings- og utbyggingsfasen for prosjektet.

Bystyret vedtok 17. september 2003 etablering av selskapet Teater- og Konserthus for Sørlandet IKS.

[41] Bystyret 17.09.2003 (sak 132/03)
[42] Jf. St.prp.nr. 1, 2002-2003 (jf. bystyresak 132/03)

4.3.2 Etablering av selskapet og selskapsavtale

Kriterie:
- Selskapsavtalen er utformet i tråd med kravene i IKS-loven.

Etter lov om interkommunalt selskap § 4 er minstekravene til selskapsavtalen:

Selskapsavtalen skal i det minste angi følgende:
1. selskapets foretaksnavn;
2. angivelse av deltakerne;
3. selskapets formål;
4. den kommune der selskapet har sitt hovedkontor;
5. antall styremedlemmer;
6. deltakernes innskuddsplikt og plikt til å foreta andre ytelser overfor selskapet;
7. den enkelte deltakers eierandel i selskapet og den enkelte deltakers ansvarsandel i selskapet dersom denne avviker fra eierandelen;
8. antall medlemmer av representantskapet og hvor mange medlemmer den enkelte deltaker oppnevner;
9. annet som etter lov skal fastsettes i selskapsavtalen.

Bystyret godkjente 17. september 2003 selskapsavtalen for Teater- og Konserthus for Sørlandet IKS, med tilføyelsen i selskapsavtalens § 9 om at de kommunale budsjett- og regnskapsforskrifter skal gjelde. Fylkestinget i Vest-Agder godkjent 28. oktober 2003 selskapsavtalen, med forutsetningen om at det tilstrebes rimelig kjønnsfordeling ved sammensetning av styret.

Formålet for selskapet framgår av selskapsavtalen § 3:[43]

- stå for planlegging, prosjektering og bygging av nytt teater- og konserthus for Sørlandet i Kristiansand.
- utrede og foreslå fremtidig eier- og driftsform for bygget.
- annen virksomhet som naturlig faller inn under dette.

Selskapsavtalen er endret flere ganger etter at selskapet ble stiftet i 2003.

Første gang selskapsavtalen ble endret var i 2008. Selskapsavtalen ble vedtatt av bystyret i Kristiansand 3. desember 2008 (sak 188/08) og fylkestinget i Vest-Agder 16. desember 2008 (sak 62/08). Selskapets navn ble endret til Kilden Teater- og Konserthus for Sørlandet IKS. Selskapsavtalen fikk også noen nye paragrafer. Dette var § 4a som regulerte eiernes forpliktelse til å betale egenkapitalinnskudd.[44] En annen var § 10a hvor selskapet gis adgang til å

[43] Ved etablering av Teater- og konserthus for Sørlandet IKS
[44] Kristiansand kommune forplikter seg å betale 354,4 mill. kroner (2003-kroner) og Vest-Agder fylkeskommune forplikter seg å betale 94,4 mill. kroner (2003-kroner) som egenkapitalinnskudd i perioden 2005-2011.

etablere et aksjeselskap som kan ivareta driften av parkeringshuset. I § 10 ble rammen for låneopptak begrenset til 1,1 mrd. kroner.

Andre gang selskapsavtalen ble endret var i 2011. Bystyret behandlet endring av selskaps-avtalen og oppløsning/overføring av virksomheten i Agder Teater AS den 23. februar 2011 (sak 12/11). Aust-Agder fylkeskommune og Grimstad kommune kom inn som nye deltakere i selskapet. Alle eierne godkjente selskapsavtalen gjeldende fra 1. juni 2011. Formålsparagrafen ble endret (§ 3):

> «*Selskapets formål er å realisere, drive og videreutvikle institusjonen Kilden Teater- og Konserthus for Sørlandet IKS (Kilden TKS) som en fullverdig institusjon for teater-, opera-, musikk- og kulturvirksomhet tilrettelagt for Agder Teater, Opera Sør og Kristiansand Symfoniorkester, gjennom produksjon, formidling og utvikling av et allsidig kunstnerisk repertoar*.»

Formålsparagrafen ble ytterligere utdypet, tilsvarende som dagens formålsparagraf.

Selskapsavtalens § 4 gir opplysning om deltakernes eierandel, hvor Kristiansand kommunes eierandel er 60 %, Vest-Agder fylkeskommune 25 %, Aust-Agder fylkeskommune 12 % og Grimstad kommune 3 %. Selskapsavtalen fikk også nye paragrafer. Dette var § 6 finansiering av selskapets drift, § 13 utdeling og § 14 uttredelse. Foretatt justering i § 12 opptak av lån.[45] Det ble i § 16 tatt inn at offentlighetsloven, lov om offentlige anskaffelser og at de kommunale budsjett- og regnskapsforskrifter skal gjelde for selskapet.

Agder Teater AS, Stiftelsen Opera Sør, Stiftelsen Kristiansand Symfoniorkester og Kilden drift AS ble en del av Kilden Teater- og Konserthus for Sørlandet IKS fra 1. juli 2011. Kilden ble offisielt åpnet i januar 2012.

Tredje gang selskapsavtalen ble endret var i 2014. Representantskapet vedtok denne justering i § 9 selskapets styre, slik at ikke alle medlemmene i styret er på valg samtidig:

> *«Styrets medlemmer og varamedlemmer velges for to eller tre år.»*

Fjerde gang selskapsavtalen ble endret var i forbindelse med fylkes- og kommunesammen-slåing fra 1. januar 2020. Bystyret i Kristiansand godkjente revidert selskapsavtale 27. november 2019 (sak 50/19) og Agder fylkesting 18. desember 2019 (sak 48/19). Ut over endring av deltakere og eierandel, ble det også foretatt noen andre justeringer i selskaps-avtalen:

> § 9 Selskapets styre
> *Styret skal ha åtte medlemmer, inkludert representanter fra de ansatte.*

[45] Den samlede lånegjeld kan ikke overstige kr 500 000 000

§ 8 Representantskapets møter
3. Oppnevne en valgkomite som legger frem innstilling til en helhetlig sammensetning av styret og velge styre.[46]

Femte endring av selskapsavtalen skjedde etter at Grimstad kommune tredde ut av eierskapet i selskapet. Grimstad kommune overtok uteanlegget Fjæreheia amfi med virkning fra 1. januar 2023. Agder fylkeskommune overtok Grimstad kommunes eierandel i selskapet. Justert selskapsavtale ble vedtatt av bystyret i Kristiansand 18. januar 2023 (sak 3/23) og Agder fylkesting 14.februar 2023 (sak 4/23). Selskapet endret navn til Kilden teater og konserthus IKS.

Selskapets formål framgår av gjeldende selskapsavtale § 3:

Å realisere, drive og videreutvikleinstitusjonen Kilden teater og konserthus IKS (Kilden) som:
- en fullverdig institusjon for teater-, opera-, musikk- og kulturhusvirksomhet gjennom produksjon, formidling og utvikling av et allsidig kunstnerisk repertoar.

Og med dette:
- være Sørlandets hovedarena for opera, scenisk og symfonisk kunstuttrykk.
- være en tydelig aktør i norsk kunst- og kulturliv.
- videreutvikle Kristiansand og Agder som en attraktiv kulturby og -region, og være en viktig møteplass for innbyggerne på Sørlandet.
- være en arena for lokale, regionale, nasjonale og internasjonale kunst- og kulturaktører.

I tillegg skal selskapet:
- gjennom turnevirksomhet og på andre måter gi et bredt kunstnerisk tilbud til alle innbyggerne på Agder.
- være arrangør og vertskap for kurs, kongresser og konferanser.
- legge til rette for og delta i annen virksomhet som naturlig faller inn under selskapets formål.
- kunne opprette og delta på eiersiden i andre selskaper, og inngår samarbeidsavtaler med kommuner, selskaper og virksomheter når dette bidrar til å oppfylle selskapets formål.

Utover angivelse av selskapets formål inneholder selskapsavtalen blant annet selskapets navn, deltakere, selskapskapital, finansiering av selskapets drift, representantskap og møter, selskapets styre, opptak av lån, uttredelse, tvister og endring av selskapsavtalen. Selskapets hovedkontor er i Kristiansand. Selskapet skal ha en daglig leder.

I selskapsavtalen § 6 framgår det at selskapets drift finansieres av statlige og regionalt tilskudd, samt egne driftsinntekter. For de enkelte deltakerne er tilskuddsforpliktelse regulert i egen avtale.

[46] Nytt punkt i selskapsavtalen

Gjeldende selskapsavtale er fra 2023.

4.3.3 Revisjonens vurderinger

Kristiansand kommune har etter revisjonens mening foretatt vurderinger i bystyresak 132/03[47] for å sikre at valgt selskapsform er hensiktsmessig i forhold til selskapets formål og kommunens behov for styring.

Valg av interkommunalt selskap som selskapsform for Kilden teater og konserthus IKS[48] er etter revisjonens vurdering i henhold til bystyrets vedtak og forutsetninger.

Selskapsavtalen er etter revisjonens vurdering utformet i tråd med kravene i IKS-loven, og endringer i selskapsavtalen er gjort i tråd med IKS-lovens § 4.

4.4 Mål og eierstrategi for Kilden teater og konserthus IKS

Kristiansand kommune skal ha et aktivt eierskap med klare mål og resultatkrav til den enkelte virksomhet.[49] KS viser til at en kommunes eierskapsmelding vil sikre et grunnlag for nødvendige styringssignaler til selskapene.

Kristiansand kommunes prinsipper for god eierstyring gjelder i utgangspunktet alle heleide og deleide selskaper. Der kommunen ønsker å sette spesifikke krav til selskapene gjøres dette i de selskapsspesifikke eierskapsmeldingene. I eierstrategien for selskapet vil mål og forventninger bli utdypet. Det er styret for de enkelte selskap som har ansvar for å realisere resultatmål og utarbeide strategier for selskapet, innenfor rammen av vedtekter/ selskapsavtale og i samsvar med kommunens mål og forventninger. Mangelfull styring av selskapet kan øke risikoen for at bystyrets mål og forventninger ikke oppnås. Mangelfull styring kan også øke risikoen for uregelmessigheter.

4.4.1 Selskapsspesifikk eierstrategi

Kriterie:
- Kommunen som eier bør utarbeide selskapsspesifikk eierstrategi for Kilden teater og konserthus IKS.

I kommunens eierskapsmelding står det at for deleide selskap hvor kommunen har stor eierandel og/eller som er av stor betydning for Kristiansand kommune, bør kommunen ta initiativ overfor de andre eierne til å utarbeide en felles eierstrategi.

[47] Sak 132/03: Teater- og konserthus for Sørlandet i Kristiansand – organisering av byggherrefunksjonen
[48] Selskapets navn ved opprettelsen var Teater- og konserthus for Sørlandet IKS
[49] Jf. Eierskapsmelding for Kristiansand

Kommunen har inndelt de heleide aksjeselskapene i tre kategorier avhengig av selskapets størrelse, styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og virksomhetens kompleksitet. Basert på dette er det gitt anbefalte rammer for styrehonorar.[50] Kilden teater og konserthus IKS ville basert på vedtatt styrehonorar for 2023 og 2024[51] vært i kategori 3.

Kristiansand kommune har utarbeidet selskapsspesifikk eierstrategi for Kilden teater og konserthus IKS. Bystyret vedtok eierstrategi og revidert selskapsavtale for Kilden teater og konserthus IKS i møte 18.01.2023 (sak 3/23).

Eierstrategien for Kilden teater og konserthus IKS inneholder oversikt over eierskap, beskriver overordnet målsetting for Kilden og øvrige styrende dokumenter, samt viser hva som er representantskapets og styrets roller.

Eierstrategien har beskrivelse av interaksjonen mellom selskapet og eierne:

- Eierstyring gjennom representantskap, valgkomité og oppfølging gjennom eierskaps-møter.
- Tilskuddsbrev fra kommunen og fylkeskommunen.
- Forløpende dialog med kulturadministrasjon i kommunen og fylkeskommunen om strategiske og daglige prioriteringer.

Eierstrategien viser til at staten er den største tilskuddsgiveren, og at det legges føringer i tilskuddsbrev som er begrunnet i nasjonal kulturpolitikk. Videre at føringer i departementets brev må avveies mot kommunens og fylkeskommunens mulighet om å styre ut fra ren eierinteresse. Eierstrategien for selskapet viser til prinsippet om «armlengdes avstand» mellom eier og kulturvirksomheter som Kilden. Strategien viser til at dette prinsippet er viktig for å sikre kunstens frihet og musikk- og scenekunstinstitusjoners uavhengighet. Det pekes i eierstrategien på at «armlengdes avstand» ikke hindrer at eierne skal ha innflytelse i virksom-heten.

Eierne har uttrykt en klar forventing i eierstrategien:

> *«Kommune og fylkeskommune forventer forøvrig at Kilden avsetter tilstrekkelige ressurser i sin økonomi til vedlikehold av bygg og teknisk utstyr.»*

Agder fylkeskommune har utarbeidet tilsvarende eierstrategi for selskapet. Agder fylkesting har vedtatt eierstrategien 14.02.2023 (sak 4/23).

Ifølge egenerklæringen fra Kristiansand kommunes eierrepresentant[52] har bystyret og fylkes-tinget vedtatt eierstrategi for selskapet i 2023. Eierrepresentanten viser i erklæringen til at selskapsavtalen også legger føringer for selskapet.

[50] Styregodtgjørelse for gruppe 1, gruppe 2 og gruppe 3
[51] Styreleder fast del kr 165 000 og godtgjørelse pr. møte kr 11 000
[52] Ordfører Mathias Bernander

I egenerklæringen til styret vises det til at Kildens mål defineres, i tillegg til eierstrategien, gjennom følgende dokumenter:

- Selskapsavtalen
- Årlige tilskuddsbrev fra Kultur- og likestillingsdepartementet
- Kildens strategi for 2021-2025

4.4.2 Revisjonens vurderinger

Etter revisjonens vurdering framgår Kilden teater og konserthus mål og forventninger av selskapsavtalen, kommunens eierstrategi, Kildens strategiplan 2021-2025 og årlige tilskudds-brev fra Kultur- og likestillingsdepartementet.

Bystyret har vedtatt eierstrategi for Kilden teater og konserthus IKS. Kristiansand kommune har etter revisjonens vurdering utarbeidet selskapsspesifikk eierstrategi for Kilden teater og konserthus IKS i henhold til eierskapsmeldingen.

4.5 Representantskapet

4.5.1 Representantskapet

Representantskapet i Kilden teater og konserthus IKS er selskapets øverste myndighet. Representantskapet har 2 medlemmer, et medlem fra hver deltaker. Valgperioden følger den kommunale valgperioden. Kristiansand kommune og Agder fylkeskommune utøver sin myndighet gjennom representantskapet.

I selskapsavtalen §8 står det at representantskapet skal behandle følgende saker:

1. Fastsetting av resultatregnskap og balanse, herunder anvendelse av årsoverskudd eller dekning av underskudd.
2. Fastsetting av godtgjørelse til styret.
3. Oppnevne en valgkomité som legger fram innstilling til en helhetlig sammensetning av styret og velge styre.
4. Andre saker som i henhold til lov hører inn under representantskapet.

Etter IKS-lovens § 8 skal innkalling til representantskapsmøte skje med minst fire ukers varsel og skal inneholde saksliste.

Representantskapet skal fastsette årsregnskapet med revisjonsberetning og årsberetning før 30. juni.[53]

[53] Jf. IKS-loven § 27

Iht. selskapsavtalen § 8 skal ordinært representantskapsmøte avholdes innen utløpet av april[54] måned hvert år, herunder fastsetting av resultatregnskap og balanse.

Representantskapets medlemmer
Etter IKS-lovens § 6 velges medlemmer i representantskapet for fire år om ikke annet er fastsatt i selskapsavtalen. Videre hvis ikke annet er fastsatt i selskapsavtalen, velger representantskapet selv sin leder og nestleder.

I selskapsavtalens § 7 står det at representantskapet består av ordfører i Kristiansand kommune og fylkesordfører i Agder fylkeskommune, med varaordførerne som varamedlemmer. Det står også at Kristiansand kommunes representant er representantskapets leder.

Konstituering av nytt representantskap
I et interkommunalt selskap er det deltakerne som oppnevner sine eierrepresentanter. For Kilden teater og konserthus IKS er det bystyret i Kristiansand og Agder fylkesting som velger sine representanter til representantskapet.

Ordføreren Mathias Bernander er valgt som kommunens representant i eierorganet, med Charlotte Beckmann Finnestad (varaordfører) og Kennet Mørk som varamedlemmer.[55]

Fylkesordfører Arne Thomassen er valgt som fylkeskommunens representant i eierorganet, med Jorunn Lossius (varaordfører) og Mirell Høyer-Berntsen som varamedlemmer.[56]

Konstituering av nytt representantskap skjedde på representantskapsmøte 7. desember 2023. Ordfører Mathis Bernander er leder av representantskapet.

4.5.2 Representantskapsmøter

Kriterie:
- Representantskapsmøter bør gjennomføres i samsvar med selskapsavtale og IKS-loven.

Innkalling og protokoller
Vi har mottatt sakspapirer og protokoller fra representantskapet i den undersøkte perioden.[57]

Protokoller fra representantskapsmøtene er elektronisk signert av eierrepresentantene.

[54] Selskapsavtalen er ikke revidert etter endringer i IKS-loven i mai 2023.
[55] Bystyret 22.11.23 (sak 52/23)
[56] Fylkestinget 07.02.24 (sak 6/24)
[57] 2021 - 2024

Innkalling med sakspapirer til representantskapsmøter, samt protokoller legges ut på Kildens hjemmeside.

Årsregnskap og årsberetning
Representantskapet har fastsatt årsregnskap og årsberetning for 2022, 2023 og 2024 innen fastsatt frist.[58] Revisors beretning var vedlagt.[59]

Årsbudsjett, handlingsplan og økonomiplan
Representantskapet har innen årets utgang vedtatt årsbudsjett for kommende år og en 4-årig økonomiplan i undersøkelsesperioden. For interkommunale selskaper som fører regnskap etter kommunale prinsipper, skal årsbudsjettet bestå av et driftsbudsjett og et kapitalbudsjett.

Budsjettreguleringer
Representantskapet har ikke vedtatt budsjettreguleringer for regnskapsårene 2022 - 2024.

Godkjennelse av godtgjørelse til styre og representantskap
Representantskapet har vedtatt honorar for styremedlemmer for årene 2022 - 2024.

Styrets godtgjørelse for 2022:

Rolle	Fast del	Godtgjørelse pr. møte
Styreleder	157 000	10 500
Nestleder	42 000	5 200
Fast medlem	31 500	2 100
Varamedlem		3 300

Styrets godtgjørelse ble justert med 2,7 %.

Styrets godtgjørelse for 2023 og 2024:

Rolle	Fast del	Godtgjørelse pr. møte
Styreleder	165 000	11 000
Nestleder	60 000	5 500
Fast medlem	50 000	2 200
Varamedlem		3 400

Styreleders godtgjørelse økte med 5 %.

[58] Iht. IKS-loven § 27 senest 30. juni
[59] Utkast til revisors beretning

Godtgjørelse til nestleder og de faste styremedlemmer økte med hhv. 43 % og 58 %.

Valg av styremedlemmer
Etter gjeldende selskapsavtale er valgperioden for styret to eller tre år. Det er anledning til gjenvalg, men ingen kan være sammenhengende styremedlem i mer enn seks år. Ansattes representanter velges for to år om gangen.

Valgkomité
Representantskapet skal i henhold til § 8 i selskapsavtalen oppnevne en valgkomité som skal legge fram innstilling for valg av styre.

Representantskapet vedtok retningslinjer for valgkomiteen til Kilden teater og konserthus IKS 29. april 2021. I retningslinjene står det at valgkomitéen består av kommunedirektørene i Kristiansand kommune og Agder fylkeskommune eller den de velger å utpeke. Videre at valgkomiteens mandat er å foreslå kandidater til styret og honorar for styremedlemmene.

Valgkomitéen består av:[60]

- Kim Høyer Holum, Kristiansand kommune
- Kristin Tofte Andresen, Agder fylkeskommune

Valg av revisor
Agder Kommunerevisjon IKS[61] ble valgt som selskapet revisor av representantskapet i 2003, og er fortsatt revisor for selskapet.

Andre saker som hører under representantskapet
Representantskapet behandlet 9. mai 2019 endring i selskapsavtalen som følge av fylkes- og kommunesammenslåing fra 2020. Endringen i selskapsavtalen ble vedtatt av Kristiansand bystyre 27. november 2019 og Agder fylkesting 18. desember 2019.

Representantskapet har ikke behandlet revidert selskapsavtale av 2023, før den ble lagt fram for bystyret og fylkestinget. Representantskapet ble orientert 27. april 2023 om at revidert selskapsavtale var vedtatt av bystyret i Kristiansand og Agder fylkesting. Selskapsavtalen ble ikke sendt ut sammen med sakspapirene til representantskapsmøte 27. april 2023. Av protokollen framgår det at selskapsavtalen ble signert i møtet.

Strategi og mål
Representantskapet ble 3. desember 2020 orientert om at styret har vedtatt ny strategiplan for 2021-2025. Det framgår av protokollen fra representantskapsmøtet at styrets leder og administrerende direktør orienterte om prosessen og hovedpunktene i strategien, herunder Kildens visjon, mål og verdier.

[60] Kommunedirektøren og fylkeskommunedirektøren har delegert oppgaven internt, jf. protokoll representantskapsmøte 07.12.23
[61] Selskapets navn var Kommunerevisjonen Kristiansand distrikt i 2003

På konstituerende representantskapsmøte 7. desember 2023 ble det orientert om selskapets virksomhet, styrende dokumenter, selskapsavtale, eierstrategi, Kildens strategi- og handlingsplan 2021-2025, innsatsområder 2024, budsjettsøknad, ekstern finansiering, egeninntekter, samarbeid med nye naboer[62] og Kildens portefølje 2024.

På representantskapsmøtet 7. desember 2023 ble det også orientert om status på hovedmål og tiltak i overordnet handlingsplan for 2021-2023.[63] Av protokollen framgår det at alle tiltak var i rute eller gjennomført/blitt en del av driften, med unntak av et tiltak[64] som var lagt på is. Representantskapet vedtok ny styreinstruks 7. desember 2023.

4.5.3 Valg av styremedlemmer

Kriterier:
- Representantskapet bør sørge for god sammensetning og kompetanse i styret, samt balansert kjønnsrepresentasjon.

Representantskapet valgte styre for 2022 og 2023 i møte 2. desember 2021. I protokollen står det at valgkomiteens innstilling ble gjennomgått i møtet. Valgkomiteens innstiling var basert på styrets egenevaluering, samtaler med styrets leder, daglig leder, representanter for eierne og komiteens egne vurderinger. Det vises også til at to styremedlemmer har sittet i styret i 6 år og kunne ikke velges på nytt.

Representantskapet prolongerte 7. desember 2023 inntil videre det nåværende styre, da valgkomiteen ikke hadde lyktes i å få på plass kandidat til styreledervervet.

Representantskapet valgte styre for 2024 og 2025 i møte 16. februar 2024. Det står i protokollen at innstillingen til styret var et resultat av en grundig prosess. Det hadde vært evalueringer fra styret selv, diskusjoner med styrets leder, daglig leder og representanter for eierne, samt valgkomiteens egne vurderinger. Linda Bernander Silseth hadde takket nei til gjenvalg som styreleder på bakgrunn av sitt slektskap med den nye ordføreren i Kristiansand.[65] I protokollen vises det til at Geir Bergskaug har vært i styret i seks år, og at han ikke kunne gjenvelges i henhold til selskapsavtalen.

Interkommunale selskap er underlagt reglene i aksjeloven § 20-6 om representasjon av begge kjønn i styret, jf. IKS-loven § 10.

Det følger av aksjeloven § 20-6, 3. ledd at for selskap med flere enn 200 ansatte, skal kjønns-sammensetningen blant styremedlemmer som velges av og blant de ansatte etter § 6-4 eller

[62] Knuden kulturskole og Kunstsilo
[63] Status med farge: i rute (grønn), gjennomført/blitt en del av driften (blå), lagt på is (hvit), risiko for å ikke komme i mål/forsinket (gul) og aksjon trengs nå (rød)
[64] Videreføre og koordinere møtestedet «Kunst på tvers»
[65] Jf. Innstilling fra valgkomiteen i Kilden IKS

blant de ansatte etter § 6-35, jf. allmennaksjeloven § 6-37 1. ledd, oppfylle kravene i § 6-11 a 2. og 3. ledd. Etter aksjeloven § 6-4 3. ledd har ansatte i selskap med flere enn 200 ansatte og det er avtalt at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling, rett til å velge minst tre styremedlemmer av og blant de ansatte. Styremedlemmer som velges av de ansatte må oppfylle krav til kjønnssammensetning, jf. aksjeloven § 6-11 a 2. og 3. ledd.

Har styret åtte medlemmer, kan maksimalt fem styremedlemmer ha samme kjønn, jf. aksjeloven § 6-11a 2. ledd nr. 4. De samme krav gjelder også for varamedlemmer.

Styret består av 8 styremedlemmer, hvorav tre representanter for de ansatte:

Valgår	2022 - 2023	2024 - 2025
Styreleder	Linda Bernander Silseth	Grete Faremo
Nestleder	Geir Bergskaug	Kurt Mosvold
Styremedlem	Aase Marthe Johansen Horrigmo	Marit Wergeland
Styremedlem	Per Elias Drabløs	Per Fronth
Styremedlem	Mette Gundersen	Mette Gundersen
Ansattes representant	Ellen Fjørtoft	Edda Laurina Stix
Ansattes representant	Nina Ruud	Tor Anders Aadalen
Ansattes representant	Carl Roger Øivand Aaslie	Carl Roger Øivand Aaslie

Selskapet ivaretar kravet om kjønnsbalanse. Tre av fem valgte styremedlemmer av representantskapet er kvinner, og en av tre varamedlemmer er kvinne.[66] En av tre valgte ansattes representanter i styret er kvinne, og to av tre varamedlemmer fra de ansatte er kvinner.[67]

I undersøkelsesperioden er det etter revisjonen kjennskap, et styremedlem som har gått ut av styret i Kilden teater og konserthus IKS. Dette er Aase Marthe Johansen Horrigmo som trakk seg som styremedlem grunnet inhabilitet som følge av ny jobb.[68]

Representantskapet valgte 27. april 2023 Marit Wergeland som nytt medlem i styret fram til ordinært styrevalg i desember 2023.

[66] Jf. valgt styre for 2024 - 2025
[67] Jf. representantskapssak 3/24
[68] Jf. representantskapsmøte 1. desember 2022

4.5.4 Varsel til kontrollutvalg og kommunens revisor

Problemstilling:
- Eier bør sørge for at kontrollutvalget og kommunens revisor blir varslet om møter i representantskapet.

Etter kommuneloven § 23-6 skal kommuner og fylkeskommuner sørge for at kontrollutvalget og kommunens/fylkeskommunens revisor[69] blir varslet om møter i generalforsamling, representantskap og tilsvarende organer. Dette gjelder for interkommunale selskaper etter IKS-loven. Agder Kommunerevisjon IKS er valgt som revisor for Kristiansand kommune.[70]

Kristiansand kommune tok kontakt med selskapene i 2024 og minnet dem på at kontrollutvalget og kommunens revisor skal bli invitert til generalforsamlinger og representantskap. Videre at dette gjelder også ekstraordinære generalforsamlinger og representantskap. Kommunen sier de ba selskapene om at kontrollutvalget og kommunens revisor blir satt på e-post og adresselister slik at dette ikke blir glemt.[71]

Kristiansand kontrollutvalg ved sekretariatet for kontrollutvalget har vært varslet om fem møter i representantskapet til Kilden teater og konserthus i perioden 2022 - 1. mai 2025.[72]

Kommunens revisor har vært varslet om møter i representantskapet ved gjenpart av innkalling til representantskapsmøter.

4.5.5 Revisjonens vurderinger og anbefaling

Representantskapet har valgt styre og sørget for balansert kjønnsrepresentasjon, fastsatt styrehonorar, godkjent årsregnskap og årsberetning, samt vedtatt årsbudsjett og 4-årig økonomiplan. Det er valgkomitéen som foreslår kandidater til styret for representantskapet. Etter revisjonens vurdering har representantskapet utført sine plikter i henhold til lov, forskrift og selskapsavtalen.

Kontrollutvalget er blitt varslet om fem av åtte representantskapsmøter i perioden 2022 - 1. mai 2025. Etter revisjonens vurdering har kommunen som eier derfor ikke sørget tilstrekkelig for at kontrollutvalget er blitt varslet om møter i representantskapet. Revisjonen vil anbefale at kommunen som eier sikrer at kontrollutvalget blir varslet om representantskapsmøter.

[69] I kommuneloven § 24-10 står det at § 23-6 gjelder tilsvarende for kommunens eller fylkeskommunens revisor.
[70] Gjennom å være valgt revisor også for Kilden teater og konserthus IKS mottar Agder Kommunerevisjon IKS innkalling til møter i representantskapet.
[71] Jf. E-post fra kommunalsjef eierskap 21.05.25
[72] Representantskapsmøtene 1. desember 2022, 27. april 2023, 2. mai 2024, 22. november 2024 og 25. april 2025.

Etter revisjonens vurdering har kommunens revisor vært varslet om møter i representantskapet ved gjenpart av innkalling til representantskapsmøter.

Revisjonen anbefaler at Kristiansand kommune som eier sikrer at kontrollutvalget blir varslet om representantskapsmøter.

4.6 Eiermøter og rapportering

Eiermøter gir eier mulighet for å ta opp aktuelle problemstillinger med selskapet om selskapets virksomhet og utvikling. I eierskapsmeldingen til Kristiansand står det at for de selskapene der kommunens eierinteresser er vesentlige bør det gjennomføres eiermøter. Det står at hensikten med slike eiermøter er for å skape felles forståelse mellom styret og eier om hva som er vesentlige muligheter og risikoer for selskapets verdiskapning og kommunes måloppnåelse.

For å sikre en god eieroppfølging bør eier sikre nødvendig rapportering fra selskapet. Det framgår av kommunens eierskapsmelding at selskapene bør opplyse om mer i årsberetningen enn minimumskravene. Kommunen forventer at selskapene opplyser om selskapets formål, politiske og selskapsspesifikke vedtak, nøkkeltall, langsiktige mål, oppnådde mål, årets aktiviteter og en redegjørelse for virksomhetens arbeid med samfunnsansvar og bærekraft. Dette er en del av eierstyringsprinsippet «D*et er åpenhet og kontroll knyttet til kommunens eierskap*».

4.6.1 Eiermøter

Kriterie:
- Kommunen som eier bør sørge for at det gjennomføres eiermøter med selskapet.

Av eierskapsmeldingen fremkommer det at kommunalutvalget skal ivareta oppfølging av kommunens generelle eierstrategi og har ansvaret for at eierskapspolitikken utøves i tråd med bystyrets vedtak.

Det er ordføreren som er kommunens representant i eierorganet for deleide aksjeselskap og andre eierorgan der ikke annen delegasjon er gitt. Varaordfører fungerer som vara. Kommunedirektøren har ansvaret for den administrative kontakten med ledelsen i selskapene ifølge eierskapsmeldingen.

I egenerklæringen til eierrepresentanten gis det opplysning om at det gjennomføres årlig to representantskapsmøter i Kilden, hvorav det ene møtet utvides i etterkant til et eiermøte.

Styret sier i egenerklæringen at det gjennomføres årlig to representantskapsmøter i Kilden, hvorav det ene utvides i etterkant til et eiermøte der også representanter fra eiernes administrasjon møter. På eiermøter deltar representantskapet (ordfører i Kristiansand og

fylkesordfører i Agder), og fra selskapet styreleder, administrerende direktør, utviklingssjef og økonomisjef. Fra Kristiansand kommune deltar kommunalsjef for eierskap og kultur-direktøren. Fra Agder fylkeskommune deltar fylkesdirektør for næring, kultur og kultur-minnevern og rådgiver innen virksomhetsstyring.

Kommunen opplyser at det har vært tre eiermøter mellom kommunen som eier og selskapet i de siste tre årene.[73] Det er utarbeidet referat fra eiermøtet i 2022, men ikke fra eiermøtene i 2023 og 2024. Det framgår av protokollen fra representantskapsmøtet 7. desember 2023 at det planlegges eiermøte på våren med flere representanter fra politisk og administrativt nivå. Det foreligger en agenda for eiermøtet i 2024.

4.6.2 Rapportering

Kriterie:
- Kommunen bør som eier sikre rapportering fra selskapet.

Det er i Kristiansand kommunes eierskapsmelding ikke stilt krav om at selskapenes årsberetning skal legges frem for politisk organ. Derimot sies det at den som møter som fullmektig plikter å rapportere tilbake til kommunalutvalget etter avholdt generalforsamling. Dette kan gjøres ved at kommunedirektøren oppsummerer og rapporterer resultater fra generalforsamlinger og representantskapsmøter i en årlig eierberetning som legges frem for kommunalutvalget og bystyret.

Kristiansand eierberetning for 2023 er behandlet av kommunalutvalget og bystyret[74] høsten 2024. Rapportering for Kilden teater og konserthus IKS inngår i kommunens eierberetning. Det gis i eierberetningen en beskrivelse av selskapet, året 2023, samfunnsansvar og den økonomiske utviklingen. Regnskapstall på overordnet nivå og nøkkeltall for selskapet presenteres i eierberetningen. I eierberetningen er det tatt med at Kilden teater og konserthus IKS er sertifisert som Miljøfyrtårnbedrift, og at selskapet er medlem i Klimapartner, Arena for bærekraft og Kristiansand Næringsforenings bærekraftsnettverk.

I egenerklæringen til eierrepresentanten står det at selskapet rapporterer på vanlig måte gjennom årsrapporter. Det framgår av egenerklæringen at kommunen ikke har etterspurt hyppigere eller annen informasjon ut over det som diskuteres i eiermøter. Videre at Kilden inngår i den årlige eierberetningen som behandles av bystyret.

I styrets egenerklæring om hvilke krav til rapportering som representantskapet har satt til selskapet, sier styret at representantskapet vedtar budsjett, regnskap og årsberetning og gjennom det rapporteres det på drift, investering og måloppnåelse. I egenerklæringen står det at Kilden er i tett dialog med eierne om diverse spørsmål, eksempelvis vedlikehold av bølgeveggen.

[73] 2022 - 2024
[74] Bystyret 30.10.24 (sak 143/24)

Årsberetning og årsregnskap

Kilden teater og konserthus IKS utarbeider årsberetning for selskapets virksomhet. Styrets årsberetning og årsregnskap med noter inngår i årsrapporten til Kilden teater og konserthus IKS.

Årsrapport 2023 innledes med:

> *«2023 ble til slutt et godt år for Kilden teater og konserthus. Det startet utfordrende da vi på grunn av stadig strammere økonomiske rammer måtte gjennomføre en nedbemanning, men vi klarte å fullføre prosessen uten varige sår…» og «Dette takket være stor innsats av de dyktige ansatte i Kilden og en stor interesse fra publikum.»*

Kildens årsrapport for 2023 gir oversikt over forestillinger for Kilden teater, Kilden opera, Kristiansand symfoniorkester, Kilden kultur[75], Kilden ut i Agder, Kilden dialog, formidling og Digital formidling. Årsberetningen har informasjon om selskapets formål, strategi, organisering, kunstnerisk aktivitet, økonomi, risiko, arbeidsmiljø, likestilling og samfunns-ansvar.

I årsberetningen for 2023 redegjøres det for årsaken til nedbemanning var «for å *tilpasse økonomien til de økonomiske rammebetingelsene og gi rom til å ivareta bygg og utstyr*». Det står også at selskapet i økonomiplanen for årene 2024-2027 har tatt høyde for økte kostnader på 10 mill. kroner til vedlikehold og investering av bygg og sceneteknisk utstyr.

Under strategi vises selskapet til vedtatt strategi for årene 2021-2025. Kildens visjon «*Sammen skal vi berøre og begeistre*» er tatt med i årsberetningen, samt Kildens to hovedmål som omhandler kunstnerisk posisjon og regional rolle:

1. *Kilden skal være kjent for unike produksjoner på tvers av kunstformer.*

2. *Kilden skal bety noe for befolkningen på Agder. Vi skal møte folk der de er, både fysisk og digitalt, og vi skal ønske flere velkommen inn i Kilden.*

Under samfunnsansvar vises det til at Kilden har nulltoleranse for alle former for korrupsjon, samt at de har rutiner for intern varsling om kritikkverdige forhold. Selskapet har også nulltoleranse for trakassering og diskriminering. Det står at Kildens mangfoldsarbeid i 2023 ble styrket gjennom egen strategi for området. Selskapet har ansatte fra 28 nasjonaliteter og over 60 yrkesgrupper.

I årsberetningen vises det til Kildens fokus på bærekraft, herunder Miljøfyrtårnsertifiseringens tiltak knyttet til energiforbruk, innkjøp og transport. Det vises også til at selskapet vil påbegynne arbeidet med egen bærekraftstrategi.

Årsrapporten for 2023 inneholder detaljert statistikk over forestillinger og antall publikum fordelt på Kilden teater, Kilden opera, Kristiansand symfoniorkester, Kilden kultur og Kilden ut

[75] Egne arrangementer og utleie

i Agder. Kilden hadde 665 arrangementer med 170 000 fysisk publikum og over 1 millioner digitalt publikum. Under kunstnerisk aktivitet sies det at de største publikumssuksessene var familieforestillingen «*Snøsøstera*» og musikalen «*Sister A*ct» med over 11 000 publikummere hver. Det fremheves at musikkteaterforestillingen «Amadeus» er et strålende eksempel på hva Kilden teater og konserthus kan få til av produksjoner der både teater, opera og orkester inngår.

Årsberetningen for 2024 viser til at samlet publikumstall for Kilden var rundt 187 000 besøkende, som er det høyeste siden 2017. Det står at Kilden gjennomførte 736 arrangementer, som inkluderer formidlingsaktiviteter og turneer. De hadde 1,1 millioner digitale publikummere. Det står at Kilden Teaters storsatsning «*Odidpu/Antigone*» ble anerkjent som en av årets beste teaterproduksjoner. De viser til at forestillingen «*Kill Devil*» ble av fire riksmedier trukket fram som en av årets beste forestilling. Årets største publikums-suksesser var musikalen «*Grease*» med nesten 15 000 publikummer.

I årsberetningene for 2023 og 2024 vises det til samarbeidsprosjektet «Nordic Art Symphony» mellom Kilden og Kunstsiloen. Dette er et tverrkunstneriske prosjekt som kombinerer musikk og visuell kunst. Det framgår av årsberetningen at Kilden har mottatt eksterne midler til kjøp av prosjektorer og lerret. Det vises også til samarbeidet med Stavanger Symfoniorkester om prosjektet «Digitale Kulturopplevelser», som har som mål å tilby et digitalt tilbud av høy kvalitet til beboere i omsorgsinstitusjoner i Agder og Rogaland.

Årsberetningen presenterer ikke nøkkeltall som likviditetsgrad, gjeldsgrad og egenkapital-prosent. Selskapet har derimot god informasjon om budsjettavvik for både inntekter og utgifter, samt utvikling i fond og egenkapital.

4.6.3 Revisjonens vurderinger og anbefaling

Eiermøter og dialog med selskap er etter revisjonens mening et viktig redskap kommunen har for oppfølging av sitt eierskap. Kristiansand kommune har en betydelig eierandel i Kilden teater og konserthus IKS. Selskapet har en viktig rolle med å bidra med å videreutvikle Kristiansand og Agder som en attraktiv kulturby og -region.

Det er i undersøkelsesperioden gjennomført eiermøter. Kristiansand kommune har derfor som eier sørget for at det gjennomføres eiermøter med Kilden teater og konserthus i samsvar med kommunens eierskapsmelding. Det er utarbeidet referat fra eiermøtet i 2022, men ikke for 2023 og 2024. Da et eiermøte ikke er lovregulert og er en uformell arena mellom eier og selskapet, vil det etter revisjonens mening ikke være et krav om at det utarbeides referat fra slike møter. Revisjonen vil likevel anbefale at kommunen som eier utarbeider referat fra eiermøter.

Revisjonen har vurdert Kildens årsrapport for 2023 opp mot eiers forventning til rapportering, samt årsberetningen for 2024. Årsrapporten har god informasjon om Kildens tilbud og arrangementer til innbyggerne, satsning på digital formidling, tilbudet til barn, inkludering og mangfold. Den redegjør også for selskapets arbeid med samfunnsansvar, klima og miljø og

bærekraftstrategi. Etter revisjonens mening er det positivt at selskapet er tydelig på at Kilden har nulltoleranse for korrupsjon, trakassering og diskriminering. Årsrapporten presenterer ikke nøkkeltall som likviditetsgrad, gjeldsgrad og egenkapitalprosent. Derimot har selskapet god informasjon om budsjettavvik for både inntekter og utgifter, samt utvikling i fond og egenkapital. Årsrapporten har ikke eget punkt om hvordan selskapet bidrar til bærekraftig verdiskapning, men dette inngår andre steder i rapporten. Etter revisjonens vurdering er selskapets rapportering i all hovedsak i samsvar med forventning fra eier, jf. kommunens eierskapsmelding.

Revisjonen anbefaler at Kristiansand kommune som eier bør utarbeide referat fra eiermøter med selskap.

Revisjonen anbefaler at Kilden teater og konserthus IKS redegjør samlet om bærekraftig verdiskapning i årsrapporten.

5 Utøvelse av virksomheten i Kilden teater og konserthus IKS

Problemstilling:
- Utøves Kilden teater og konserthus IKS virksomhet i samsvar med lovkrav, innenfor de rammer som er vedtatt av eier, anbefaling fra KS, og sikrer selskapet planmessig vedlikehold av bygg og utstyr?

5.1 Kriterier

For å besvare den andre problemstillingen i eierskapskontroll i kombinasjon med forvaltningsrevisjon har vi utledet følgende kriterier:

- Styret bør etablere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse i styret[76]
- Selskapet bør sørge for opplæring til styremedlemmer og at det tegnes styreforsikring[77]
- Styret bør foreta styreevaluering[78]
- Styret bør fastsette styreinstruks, instruks for daglig leder, retningslinjer for vurdering av habilitet og utarbeide etiske retningslinjer[79]
- Styret bør vedta strategi for selskapets virksomhet[80]
- Styret bør fastsette mål og forventninger for selskapets virksomhet[81]
- Selskapet bør utarbeide plan for å sikre tilstrekkelige ressurser og planmessig vedlikehold av bygg og teknisk utstyr[82]
- Styret bør sørge for at selskapets virksomhet drives i samsvar med formålet, budsjett og andre vedtak, samt holde seg orientert om den økonomiske stilling[83]
- Styret bør sørge for at selskapet foretar risikovurderinger av virksomheten[84]
- Selskapet bør utarbeide rutiner for å sikre betryggende internkontroll på økonomiområdet[85]
- Styret bør følge opp eiers forventning om at selskapet tar samfunn- og miljøansvar[86]
- Styret bør følge opp eiers forventning om at selskapet bidrar til bærekraftig verdiskapning[87]

[76] Jf. KS-anbefaling nr. 12
[77] Jf. Eierskapsmeldingen kap. 4.3.2 og KS-anbefaling nr. 9
[78] Jf. Eierskapsmeldingen kap. 4.3.2 og KS-anbefaling nr. 12
[79] Jf. Eierskapsmeldingen kap. 4.3.2 og KS-anbefaling nr. 15 og 19
[80] Jf. Eierskapsmeldingen kap. 4.3.2
[81] Jf. Eierskapsmeldingen kap. 4.3.2
[82] Jf. Eierstrategi for Kilden teater og konserthus IKS
[83] Jf. IKS-loven § 13 og selskapsavtalen § 9
[84] Jf. IKS-loven §§ 13 - 14 og kommuneloven § 25-1
[85] Jf. IKS-loven § 14 og kommuneloven § 25-1
[86] Jf. Eierskapsmeldingen kap. 4.1.3
[87] Jf. Eierskapsmeldingen kap. 4.1.1

- Styret bør sørge for at selskapet følger opp sitt ansvar innenfor sikkerhet og beredskap[88]
  - Styret bør sørge for at selskapet følger opp bestemmelser i åpenhetsloven[89]

5.2 Rammer for styrets oppfølging av virksomheten

5.2.1 Rammer for styret

Det følger av IKS-loven § 10 at et selskap skal ha et styre på minst tre medlemmer. Dersom de ansatte skal velge styremedlemmer etter denne paragrafen, skal styret ha minst fem[90] eller syv[91] medlemmer. Styrets ansvar og myndighet er gitt i IKS-lovens §§ 13 og 27:

- Styret skal påse at virksomheten drives i samsvar med selskapets formål og selskapsavtalen.
- Styret skal påse at virksomheten drives i samsvar med selskapets årsbudsjett og andre vedtak og retningslinjer fastsatt av representantskapet.
- Styret skal sørge for at bokføringen og formuesforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll.
- Styret fremlegger forslag til årsregnskap og årsberetning som fastsettes av representantskapet.
- Styret skal føre tilsyn med daglig leders ledelse av virksomheten.

Styret har på vegne av eierne ansvaret for forvaltning av selskapet. Styret skal sørge for en forsvarlig organisering av virksomheten, og gi overordnede rammer for virksomheten i form av målsettinger og strategiske planer. Styret har ansvaret for ledelse av selskapet, og gjør det gjennom å ansette en daglig leder som får ansvaret for den daglige driften. Styret har også ansvaret for kontroll av og tilsyn med den daglige ledelsen av selskapets virksomhet.

Det er eiernes ansvar å velge et styre med nødvendige kompetanse for å nå selskapets mål. KS anbefaler at eier ber styret selv jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet. KS anbefaler også at eierorganet uavhengig av organisasjonsform tilstreber balansert kjønnsrepresentasjon.

KS anbefaler at man lager rutiner for å sikre nødvendig kompetanse, herunder at styret:

- Fastsette styreinstruks og instruks for daglig leder med særlig vekt på en klar intern ansvars- og oppgavefordeling.
- Foreta egenevaluering hvert år.
- Vurderer behovet for ekstern styreopplæring. Nye styremedlemmer skal gis opplæring om ansvar, oppgaver og rollefordeling.
- Gjennomfører egne styreseminarer om roller, ansvar og oppgaver.

[88] Jf. Kultur- og likestillingsdepartementet tilskuddsbrev for 2024
[89] Jf. Åpenhetsloven §§ 1 og 2
[90] Iht. § 10, 9. ledd gjelder dette selskap som har flere enn 50 ansatte
[91] Iht. § 10, 10. ledd gjelder dette selskap som har flere enn 200 ansatte

- Fastsetter en årlig plan, herunder møteplan, for sitt arbeid med vekt på mål, strategi og gjennomføring.
- Gir en samlet redegjørelse for selskapets styring og ledelse i en årsrapport.

KS anbefaler videre at eierne bør påse at selskapsstyrene utarbeider, og jevnlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften.

Kristiansand kommunes prinsipp for god eierstyring:[92]

1. *Styrets sammensetning kjennetegnes av kompetanse, kapasitet og mangfold.*
2. *Styret har ansvaret for å forvalte selskapet i tråd med eiers målsetting for eierskapet.*
3. *Godtgjørelse til styret skal reflektere styrets ansvar og risiko, tidsbruk og virksomhetens kompleksitet.*
4. *For å sikre habilitet og ryddig rollefordeling bør ledende ansatte og politikere ikke velges til styrer for selskaper der kommunen har eierskap.*

Det står i eierskapsmeldingen at styret er ansvarlig for å utarbeide klare mål og strategier for selskapet innenfor rammen av selskapsavtalen, mål og forventninger som formidles av eier. Videre at styrets arbeid skal være strukturert, kompetent og evalueres jevnlig. Styret bør ha en årsplan for arbeidet, utarbeide instruks for daglig leder og for eget arbeid (styreinstruks).

I eierskapsmeldingen anbefales det at selskapene aktivt gjør en konkret vurdering av behovet for styreforsikring.

Eierskapsmeldingen viser til at en god eieroppfølging, der virksomheten vurderes opp mot eiers mål og forventninger, best kan ivaretas dersom det ikke kan stilles spørsmål til uavhengigheten til styrets medlemmer. Medlemmer av kommunalutvalget skal derfor ikke sitte i styrer for selskapet der kommunen har eierandeler. Tilsvarende for ansatte som innenfor sitt saksområde har regulerende, eller kontrollerende myndighet overfor selskapet, eller har til behandling saker av vesentlig betydning for selskapet.

5.2.2 Styrets sammensetning og kompetanse

Kriterier:
- Styret bør etablere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse i styret.

Det er eiers ansvar gjennom selskapets eierorgan å sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset selskapets virksomhet.[93]

[92] Jf. Eierskapsmelding for Kristiansand
[93] Jf. KS anbefaling nr. 9

Kommunens viktigste oppgave som eier er å velge styrer som kan lede virksomheten på en god måte. Det står i eierskapsmeldingen at kommunen vil vektlegge og sette sammen styrer der styremedlemmer velges på bakgrunn av kompetanse, erfaring og selskapets behov.

I egenerklæringen til eierrepresentanten om hvilke kriterier som legges til grunn for valg av styremedlemmer, står det at styret velges basert på kriteriene i de overordnede eierskaps-meldingene. Eierrepresentanten sier videre at politikere som sitter i et av eiernes utvalg som har ansvar for eierskap eller kultur, samt ansatte som jobber med saker som kan komme til behandling i samme utvalg ikke kan velges til styret i Kilden.

I retningslinjer for valgkomiteen til Kilden teater og konserthus IKS er det listet opp kriterier som skal legges til grunn for valg av medlemmer til styret:

- Legges vekt på hensynet til deltakerfellesskapets interesser og at selskapets behov for kompetanse, kapasitet og mangfold blir ivaretatt.
- Ta hensyn til relevante lovkrav for sammensetningen av selskapets organer, herunder balansert kjønnsfordeling.
- Medlemmene av styret bør være uavhengig av selskapets daglige ledelse.
- Dessuten legges vekt på:
  - At styret har den kapasitet som er nødvendig for selskapet.
  - At styremedlemmene har gode samarbeidsevner.
  - En representativ sammensetning og minimum 40% representasjon av hvert kjønn.
  - Styreleder bør ha ledererfaring, nettverk og godt omdømme.
  - Styremedlemmene bør ha egenskaper og/eller erfaring som vil styrke styrets totale kompetanse.

Selskapets valgkomité skal foreslå for representantskapet kandidater til styret og honorar for styremedlemmene. I retningslinjene står det at valgkomiteen skal innhente synspunkter fra sentrale eierrepresentanter, styrets leder og daglig leder, samt innhente styrets egen-evaluering før komiteen gir sin innstilling. Det framgår også at valgkomiteen over tid bør balansere behovene for kontinuitet og fornyelse i styret, og at om lag halvparten av styret bør være på valg hvert år.

På representantskapsmøte i februar 2024 ble det valgt nytt styre for 2 år.[94] Det ble valgt ny styreleder og nestleder til styret. Av de tre øvrige styremedlemmene var det to som ble gjenvalgt til styret, og det ble valgt tre varamedlemmer. Det er fra selskapets ansatte valgt tre ansattes representanter med varamedlemmer.

Styret består av 8 styremedlemmer. Styreverv i selskaper er et personlig verv. Det har vært en utskiftning av styremedlem utover ordinært styrevalg i perioden.[95] Styresammensetningen er beskrevet i kapittel 4.5.3.

Selskapets styremedlemmer er registrert i Brønnøysundregistrene.[96]

[94] Styre- og varamedlemmene ble valgt for 2024 og 2025
[95] Et styremedlem trakk seg fra Kildens styre grunnet inhabilitet som følge av ny jobb i 2023.
[96] https://w2.brreg.no/enhet/sok/detalj.jsp?orgnr=986471839

Styrets medlemmer har flere roller i næringslivet og i offentlig virksomhet. Ingen av styremedlemmene har politiske verv i Kristiansand kommune, men et av varamedlemmene sitter i bystyret. Styremedlemmene har variert kompetanse og erfaring.[97]

Ingen av styremedlemmene er medlemmer i kommunalutvalget.

Ingen av styremedlemmene er ansatt i Kristiansand kommune.

I egenerklæringen til styret framgår det at ved nyvalg gis det informasjon om Kilden teater og konserthus IKS, styrets rolle og oppgaver, strategi og handlingsplan 2021-2025, økonomi, kunstneriske prosesser og kunstnerisk portefølje 2024. I styrets egenerklæring står det at nåværende styre hadde introduksjonsseminar 25. april 2024, i forkant av sitt første styremøte.

Kommunen har tidligere arrangerte eierskapsseminar med fokus på eierrollen og samhandling med styret, for selskap kommunen har eierinteresser i. Det er ikke gjennomført eierskapsseminar for perioden 2022-2024.[98]

5.2.3 Opplæring, styreforsikring og evaluering av styrearbeid

Kriterie:
- Selskapet bør sørge for opplæring til styremedlemmer og at det tegnes styreforsikring
- Styret bør foreta styreevaluering.

KS anbefaler at styret foretar egenevaluering hvert år for å sikre utvikling av nødvendig kompetanse i styret i deres anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll. KS anbefaler også at selskapene gjør en konkret vurdering av behovet for styreforsikring for styremedlemmene. Det framgår av kommunens eierskapsmelding at styrets arbeid skal være strukturert, kompetent og evalueres jevnlig. Det anbefales i eierskapsmeldingen at selskapene aktivt gjør en konkret vurdering av behovet for styreforsikring.

Styreinstruksen har egen bestemmelse om evaluering av styrets arbeid. Det står i instruksen at styret skal jevnlig evaluere sin egen arbeidsform, kompetanse, møteplaner og liknende for kommende år.

I egenerklæringen fra kommunens eierrepresentant står det at styret gjør selv en egenevaluering. Videre at denne gjennomgås med styreleder i forbindelse med valgkomiteens arbeid.

Styret opplyser i egenerklæringen at styret gjennomførte en egenevaluering i 2023. Det gis også opplysning om at neste evaluering vil bli foretatt våren 2025. I egenerklæringen sies det

[97] Jf. søk i Proff Forvalt
[98] Jf. E-post fra kommunalsjef eierskap 17.10.24

at nåværende styre har fått opplæring på et introduksjonsseminar, som var i forkant av sitt første styremøte i april 2024.

Styrets egenevaluering i 2023 omfattet generelt om styret, styrets fokus og arbeid, dokumentasjon og informasjon, gjennomføring av styremøtene og styrets leder. Det framgår ikke av styreprotokollene for 2023 at styret har hatt egenevaluering.
Styret har bekreftet i egenerklæringen at det er tegnet styreansvarsforsikring. Dette er bekreftet av selskapet.[99]

5.2.4 Revisjonens vurderinger

Styremedlemmene har variert kompetanse og erfaring fra både offentlig og privat virksomhet. Selskapet har etter revisjonens vurdering sørget for opplæring av styremedlemmene og at det er tegnet styreansvarsforsikring. Styret har etter revisjonens vurdering gjennomført egen-evaluering av styrets arbeid i tråd med kommunens eierskapsmelding.

Etter revisjonens vurdering synes styrets sammensetning og kompetanse å være i samsvar med kommunens eierstyringsprinsipp, jf. kommunens eierskapsmelding.

5.3 Retningslinjer og instrukser

KS anbefaler at det fastsettes styreinstruks og instruks for daglig leder med særlig vekt på en klar intern ansvars- og oppgavefordeling. Eier bør påse at selskapsstyrene utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften.[100]

I kommunens eierskapsmelding legges det vekt på at styret bør utarbeide instruks for daglig leder og for eget arbeid (styreinstruks), samt at selskapet har etiske retningslinjer. Kommunen forventer at selskapene også setter seg inn i kommunens politikk om arbeid mot misligheter, korrupsjon og annen form for arbeidslivskriminalitet.[101]

5.3.1 Retningslinjer og instrukser for selskapet

Kriterie:
- Styret bør fastsette styreinstruks, instruks for daglig leder, retningslinjer for vurdering av habilitet og utarbeide etiske retningslinjer.

I egenerklæringen fra styret står det at Kilden har både styreinstruks og instruks for daglig leder, og at styreinstruksen ble revidert og utvidet i 2023. Styret sier at instruks for daglig leder gjennomgås ved hvert nytt åremål.

[99] Jf. forsikringsbevis
[100] Jf. KS anbefaling nr. 19
[101] Jf. Eierskapsmelding for Kristiansand kap. 4.1.1

Styreinstruks
Styreinstruks for Kilden teater og konserthus IKS er vedtatt av styret. Instruksen angir hva som er styrets ansvar og oppgaver. Representantskapet godkjente ny styreinstruks i desember 2023.

Det står i instruksen at styret skal påse at virksomheten drives i samsvar med selskapets formål, selskapsavtale og selskapets årsbudsjett, og andre vedtak og retningslinjer fastsatt av representantskapet. Det står også at styret skal påse at virksomheten drives i samsvar med lover og forskrifter, og sørge for at bokføringen og formuesforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll. Videre at styret fastsetter selskapets strategi innenfor rammen av gjeldende styringsdokumenter, og at de følger opp løpende utvikling i selskapet.

I instruksen står det at styret har fem ordinære møter i året, samt skal fastsette en møteplan for kommende år. Styreinstruksen har også bestemmelse om at styret skal jevnlig evaluere sin egen arbeidsform, kompetanse og møteplaner. Det framgår av styreinstruksen at selskapet har tegnet styreansvarsforsikring, og at styreforsikringen dekker juridiske og økonomiske krav mot styret og ledelsen.

Instruks daglig leder
Stillingsbeskrivelse for administrerende direktør i Kilden teater og konserthus godkjennes av styret. Denne angir hva som er administrerende direktørs ansvarsområder, plikter og primære arbeidsoppgaver.

Administrerende direktør er ansvarlig for daglig ledelse av selskapet. Videre at direktøren er ansvarlig for at selskapet drives og utvikles i tråd med eierens og bevilgende myndigheters krav, selskapets formål og styrets vedtak. Av stillingsbeskrivelsen framgår det at direktøren har det overordnede ansvar for alle økonomiske, administrative og programmessige sider av selskapets virksomhet. Stillingsbeskrivelsen inneholder en oversikt over direktørens primære arbeidsoppgaver som dekker selskapets hovedområder.

I stillingsbeskrivelsen står det at administrerende direktør skal ha et særlig fokus på oppgaver som bidrar til å markere Kilden teater og konserthus som en kulturell og kunstnerisk attraksjon, samt bidra til å synliggjøre selskapet regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Det framgår av stillingsbeskrivelsen at alle økonomiske disposisjoner som gjelder administrerende direktørs personlige økonomi som hovedregel skal attesteres av styrets leder.

Administrerende direktør er tildelt prokura.

Det står i stillingsbeskrivelsen at dokumentet kan endres innenfor arbeidsgivers styringsrett, men at eventuelle endringer skal drøftes med administrerende direktør.

Etiske retningslinjer

Kilden teater og konserthus IKS har etiske retningslinjer.[102] De etiske retningslinjene er et uttrykk for Kildens grunnleggende syn på ansvarlig og etisk adferd. Det står at medarbeidere som bryter de etiske retningslinjene i Kilden risikerer at dette kan få konsekvenser for arbeidsforholdet.

De etiske retningslinjene inneholder grunnleggende forventninger og prinsipper, personlig adferd, integritet og mulige personlige interessekonflikter, forholdet til mediene og allmennheten, varsling og reglement for bruk av Kildens IT-utstyr.

Det vises i retningslinjene til at alle ansatte er ambassadører for Kilden, og må i møte med publikum og gjester opptre høflig, korrekt og imøtekommende. Det presiseres at i kontakt med kunder, leverandører og andre at ansatte ikke skal motta eller søke å oppnå fordeler for dem selv eller nærstående som er upassende eller som kan tenkes å skade Kildens interesser eller omdømme.

Når det gjelder forholdet til mediene og allmennheten sies det at Kilden skal være en åpen, tilgjengelig og etterrettelig bedrift. Det står at Kildens ansatte ikke skal svare på spørsmål fra presse og media, men henvise til kommunikasjonsavdelingen.

Det framgår av retningslinjene at som offentlig eid institusjon er Kilden teater og konserthus IKS underlagt lov om offentlighet.

Habilitet

Selskapet er omfattet av habilitetsreglene i IKS-loven § 15, som har henvisning til at kommuneloven §§ 11-10 og 13-3 om inhabilitet gjelder tilsvarende. KS anbefaler at styrene etablerer faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter.

I styrets egenerklæring står det at styret forholder seg til Kildens habilitetsreglement, og ellers følger alminnelige forvaltningsprinsipper i tråd med norsk lov. Styret sier også at de på hvert styremøte innleder med en vurdering av styremedlemmenes habilitet i forhold til de saker som skal behandles.

Styreinstruksen har denne bestemmelsen om styremedlemmenes inhabilitet:

> *«Medlemmer av styret eller den daglige ledelsen skal ikke delta i behandling eller avgjørelse av saker som er av særlig betydning for egen del eller noen nærstående, slik at vedkommende må anses å ha en personlig eller økonomisk interesse i saken».*

Selskapet har også rutine for habilitet i rekrutteringsprosesser for søkere som er i slekt eller nære bekjente.[103]

[102] De etiske retningslinjene inngår i selskapets personalhåndbok.
[103] Rutinen inngår i lederhåndboken

Rett til å varsle

Rett til å varsle om kritikkverdige forhold følger av arbeidsmiljøloven § 2A-1. Dette omfatter fare for liv og helse, fare for klima og miljø, korrupsjon m.m. Retten til å varsle omfatter også innleide arbeidstakere. Arbeidsmiljøloven pålegger virksomheter med minst fem arbeidstakere å ha rutiner for intern varsling i arbeidsmiljøloven § 2A-6.

Rett til å varsle om kritikkverdige forhold framgår av varslingsrutiner i Kilden teater og konserthus IKS.[104] Varslingsrutinen beskriver hva er varsling, hvem det skal varsles til, hvordan det skal varsles og behandling av varsler. Det står i rutinen at det kan for eksempel varsles om korrupsjon, økonomisk mislighold, brudd på regler om arbeidsmiljø, mobbing, seksuell trakassering, diskriminering, annen utilbørlig adferd eller brudd på sikkerhetsrutiner. Det er tatt inn i varslingsrutinen at varsleren ikke skal oppleve gjengjeldelser med henvisning til arbeidsmiljøloven § 2-A.

5.3.2 Revisjonens vurdering

Styret har etter revisjonens vurdering fastsatt styreinstruks som beskriver styrets ansvar og oppgaver i tråd med kommunens eierskapsmelding. Styreinstruksen inneholder bestemmelser om styremedlemmenes inhabilitet og om at styremøtene skal innledes med en vurdering av styremedlemmenes habilitet. Styret har også etter revisjonens vurdering godkjent stillingsbeskrivelse for administrerende direktør.

Kilden teater og konserthus IKS har etiske retningslinjer og varslingsrutiner for ansatte. Disse rutinene inngår i selskapets personalhåndbok. Selskapet har etter revisjonens vurdering utarbeidet etiske retningslinjer, og har rutine for intern varsling i samsvar med arbeidsmiljølovens § 2A-6.

Etter revisjonens vurdering har styret i Kilden teater og konserthus IKS etablert rutiner og retningslinjer for styret, herunder rutine for å håndtere habilitetskonflikter.

Selskapet har etter revisjonens vurdering utarbeidet etiske retningslinjer, og har rutine for intern varsling i samsvar med arbeidsmiljølovens § 2A-6.

5.4 Strategi for Kilden teater og konserthus IKS

Styret er ansvarlig for å utarbeide strategier for selskapet innenfor rammen av selskapsavtalen, og i samsvar med kommunens mål og forventninger i eierstrategien. Det vises i kommunens eierskapsmelding at en klar kommunikasjon av eiers mål og forventninger gir styret et klart grunnlag for strategisk planlegging og rapportering til eier.[105]

Bystyret har vedtatt selskapsspesifikk eierstrategi for selskapet. I eierstrategien vises det til at staten er den dominerende finansiøren, og legger føringer i tilskuddsbrev som er begrunnet i

[104] Varslingsrutinen inngår i personalhåndboken
[105] Jf. eierskapsmeldingen kap. 4.2.1

nasjonal kulturpolitikk. I eierstrategien pekes det på at prinsippet «armlengdes avstand» er viktig for å sikre kunstens frihet og musikk- og scenekunstinstitusjoners uavhengighet. Dette skal likevel ikke hindre at eierne har innflytelse i selskapet.

Kommunens mål og forventning i eierstrategien:

> *«Kommune og fylkeskommune forventer forøvrig at Kilden avsetter tilstrekkelig ressurser i sin økonomi til vedlikehold av bygg og teknisk utstyr.»*

Målene for regjeringens politikk på musikk- og scenekunstområdet framgår av kultur- og likestillingsdepartements tildelingsbrev:

- Produksjon og formidling av ulike musikk- og scenekunstuttrykk av høy kvalitet over hele landet.
- Kunstnerisk utvikling og fornyelse av musikk- og scenekunstuttrykk.
- Et musikk- og scenekunsttilbud som er tilgjengelig for et bredt og mangfoldig publikum.

Kultur- og likestillingsdepartementets har i tilskuddsbrevet 2023 formulert krav og forutsetninger til Kilden teater og konserthus IKS knyttet til:

- Likestilling og deltakelse
- Gode arbeidsforhold og ivaretakelse av opphavsrett
- Forsvarlig og effektiv drift
- Egeninntekter
- Ledsagerbevis
- Utstyrs- og eiendomsforvaltning
- Pensjonsforpliktelse

Departementet har i tilskuddsbrevet for 2024 formulert ytterligere krav og forutsetninger til Kilden teater og konserthus IKS innenfor:

- Sikkerhet og beredskap
- Bærekraft

Kultur- og likestillingsdepartement forutsetter i tildelingsbrevet for 2024 at selskapet videre skal utforme hensiktsmessig system for oppfølging av egen måloppnåelse som sikrer høy kvalitet og god ressursutnyttelse.

Selskapet rapporterer årlig til Kultur- og likestillingsdepartementet på økonomi og måloppnåelse. Departementet foretar ikke evaluering eller vurdering av Kildens måloppnåelse.[106]

[106] Jf. møte med administrerende direktør 29.10.24

5.4.1 Styrets behandling av strategi

Kriterie:
- Styret bør vedta strategi for selskapets virksomhet.

Styret vedtok Kildens strategi for 2021-2025 på styremøte 3. desember 2020. Styret ba samtidig om at det til neste styremøte utarbeides måleindikatorer som skal bidra til å kunne dokumentere måloppnåelsen.
Hovedpunktene i strategien er tatt inn i vedtaket:

Visjon: *Sammen skal vi berøre og begeistre*

Mål: *1. Kunstnerisk posisjon: Kilden skal være kjent for unike produksjoner på tvers kunstformer.*

2. Regional rolle: Kilden skal bety noe for befolkningen på Agder. Vi skal møte folk der de er - både fysisk og digitalt - og vi skal ønske flere velkommen inn i Kilden.

Verdier: *Kvalitetsbevisste, inkluderende, modig og engasjert*

Visjonen er utdypet nærmere:

> *«Å berøre og begeistre er noe vi skal gjøre sammen. Sammen som ansatte, i og på tvers av avdelinger og kunstformer, sammen med samarbeidspartnere og sammen med publikum»*.

Strategien har en overordnet handlingsplan for det enkelte år. Handlingsplanen blir fremstilt som en «strategisk trapp» for å vise hva som skal til for å bringe Kilden teater og konserthus IKS i retning av måloppnåelse i 2025. Handlingsplanen består av basisdel, kunstnerisk posisjon og regional rolle.

Styret sluttet seg til administrasjonens forslag til måleindikatorer og frekvens for rapportering på styremøte i februar 2021.

Styret har årlig behandlet strategi 2021-2025 på høstens strategisamling for årene 2021 -2024. Styret får statusrapportering på hovedmål og presentasjon av prosjekter. Selskapet har valgt fire felles innsatsområder for 2024:

1. Økt oppslutning om Kilden
2. Videre utvikling av Kilden ut i Agder
3. Implementering av produksjonshåndboken i hele organisasjonen
4. Kildens verdier - betydning for alle avdelinger og seksjoner

Styret har i tillegg fått lagt fram følgende strategier:

- Strategi barn og unge 2022-2025
- Strategi for Kilden Dialog 2023-2025
- Strategi for Kildens mangfoldsarbeid 2023-2025[107]
- Markedsstrategi Kilden 2023-2025

Selskapet har også strategi for Kildens digitale transformasjon 2022-2025 og kommunikasjons-strategi Kilden 2023-2025.

Det står i styrets egenerklæring at mål for Kildens virksomhet fremkommer tydelig i både eierstrategien, selskapsavtalen og tilskuddsbrev fra Kultur- og likestillingsdepartementet. Styret sier også at strategiens to hovedmål er i tråd med overordnet formål, mandat og samfunnsoppdrag. Videre at målene er godt innarbeidet i organisasjonen og rapporteres jevnlig på til styret.

5.4.2 Revisjonens vurdering

Styret har etter revisjonens vurdering utarbeidet og vedtatt strategi for Kilden teater og konserthus IKS i tråd med eierskapsmeldingen til Kristiansand kommune.

5.5 Styrets oppfølging av virksomheten og rapportering

Styret skal sørge for en forsvarlig organisering av virksomheten, påse at den drives i samsvar med selskapets formål, selskapsavtalen, årsbudsjett og økonomiplan, samt andre vedtak og retningslinjer fra representantskapet. Styret skal holde seg orientert om selskapets økonomiske stilling og virksomhet, og se til at regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll. Styret skal også føre tilsyn med daglig leders ledelse av virksom-heten.[108]

5.5.1 Mål og forventninger til selskapet

Kriterie:
- Styret bør fastsette mål og forventninger for selskapets virksomhet.

I egenerklæringen fra eierrepresentanten står det at eiernes eierstrategi[109] og selskapsavtalen legger føringer for selskapet.

[107] Kildens mangfoldsstrategi tar utgangspunkt i diskrimineringsdimensjonene i lovverket; kjønn og kjønnsidentitet, seksuell orientering, etnisitet, religion, funksjonsvariasjon, alder og livssituasjon.
[108] Jf. IKS-loven § 13
[109] Vedtatt av bystyret og fylkestinget i 2023

I egenerklæringen fra styret står det at selskapets mål defineres gjennom selskapsavtalen, Kildens strategi for 2021-2025, eierstrategi og de årlige tilskuddsbrev fra Kultur- og likestillingsdepartement. Styret sier at strategiens to hovedmål er i tråd med overordnet formål, mandat og samfunnsoppdrag. Videre at målene er godt innarbeidet i organisasjonen og rapporteres jevnlig på til styret.

Styret har vedtatt Kildens strategi for 2021-2025 med følgende hovedmål:

1. *Kilden skal være kjent for unike produksjoner på tvers kunstformer.*

2. *Kilden skal bety noe for befolkningen på Agder. Vi skal møte folk der de er - både fysisk og digitalt - og vi skal ønske flere velkommen inn i Kilden.*

Administrerende direktørs vurdering i forhold til selskapets strategi:[110]

«Det tar tid å implementere en strategi i en kompleks virksomhet og det har vært et mål at strategien skal være praktisk anvendbar, mer enn en skrivebordsøvelse. Derfor ble det valgt kun to hovedmål, som det jobbes intensivt rundt, ikke minst gjennom forholdsvis detaljerte handlingsplaner avdelingsvis. De kunstneriske avdelingene samarbeider godt, et samarbeid det er viktigere å stimulere til heller enn å lage direktiver for. Målet om «kunst på tvers» går rett inn i programmeringen i Kilden og utfordrer sånn sett rammene for de kunstneriske lederne. Kilden har siden åpning produsert oppsetninger ingen andre hus kan levere med egne krefter, eksempelvis Amadeus fra 2023, og har kommet langt i å utvikle mindre produksjoner som inneholder ulike kunstformer.

Kildens regionale rolle i form av Kilden ut i Agder er det stort engasjement rundt, både i regionen og internt. Organisering av aktivitetene er styrket det siste året og vi har fått enda bedre oversikt over regionens ulike scener. Det er nå også et økende antall publikummere fra ulike steder i regionen, som oppsøker arrangement i Kilden.

Styret vedtok i 2021 et gitt sett måleindikatorer. Et par av disse (omdømme og verdier) er det senere besluttet rapporteres på en gang i løpet av strategiperioden, mens øvrige KPI-er rapporteres det på to ganger årlig. Måleindikatorene gir et godt grunnlag for å vurdere vår måloppnåelse, og kan oppsummeres slik:

- *Interne og eksterne samproduksjoner (flere kunstarter)*
- *Regional aktivitet*
- *Publikumstall i regionen*
- *Billettkjøpere i Kilden som ikke er fra Kristiansand*
- *Digitale visninger, omsorgssentre*
- *Digitale publikummere på Youtube*
- *Status på handlingsplaner på overordnet nivå og avdelingsvis*

[110] Brev fra administrerende direktør av 10.12.24

Vi har gode resultater å vise til. I 2023 hadde vi 665 arrangementer, 12 samproduksjoner, 100 konserter og forestillinger i regionen med over 10.000 publikummere, 170.000 publikummere, en økning i antall billettkjøpere i Kilden som ikke er fra Kristiansand og over 1.000.000 digitale publikummere!

Kildens ledergruppe har ukentlige ledermøter, der strategi og oppfølging av avdelingenes handlingsplaner er hovedtema hver 5. uke.

Min samlede vurdering er at Kilden når sine to strategiske hovedmål på en tilfredsstillende måte og at måloppnåelsen stadig blir bedre.»
Administrerende direktørs vurdering i forhold til selskapets måloppnåelse:

«Høy kvalitet, kunstnerisk utvikling, tilgjengelig
Kilden leverer godt på mål, krav og forutsetninger som fremkommer i departementets tilskuddsbrev. Kilden er en av Norges største musikk- og scenekunstinstitusjoner og er den eneste med orkester, teater og opera under en og samme ledelse. Vi har siden åpning produsert oppsetninger ingen andre hus kan levere med egne krefter. Vårt mål er å benytte oss til fulle av de fordeler det gir og ta en posisjon ved å skape produksjoner med flere kunstformer, samtidig som vi ivaretar hver kunstforms identitet og egenutvikling.

Samtidig er Kilden organisert på en kostnadseffektiv og samarbeidsfremmende måte med felles produksjonsavdeling (prosjektadministrasjon), verksteder, sceneteknisk og drift), salgs- og markedsavdeling, kommunikasjonsavdeling, økonomiavdeling og støttefunksjoner (HR, IT og Kilden stadig bedre).

De siste årene har stadig mer profilerte og internasjonalt ettertraktede dirigenter, solister og regissører ønsket å samarbeide med Kristiansand Symfoniorkester og Kilden Teater. KSOs produksjoner er vist på Hovedscenen NRK2 flere ganger, riksmedier anmelder Kilden Teaters forestillinger og senest forrige måned ble Kill Devil invitert til både Stockholm og Heddadagene.

Kilden leverer også på punktet om kunstnerisk fornyelse, ikke bare gjennom nyskapende produksjoner a la Kill Devil, men også gjennom samarbeidet med Kunstsiloen om Nordic Art Symphony, kombinasjonen av digitalisert visuell kunst og symfonisk musikk.

Programmet som presenteres gjøres tilgjengelig for et bredt og mangfoldig publikum; både på scenene i Kilden, gjennom satsingen «Kilden ut i Agder» og via digital formidling til omsorgs-institusjoner i Agder. I 2022 ble det gjennomført en befolkningsundersøkelse i Agder, som viste at 66% mener at Kilden gjør Agder til et mer attraktivt sted, i 2023 kunne vi ønske publikummer nr. 2.000.000, velkommen!

Likestilling og deltakelse
I tilskuddsbrevet fremkommer det at departementet at mottakerne «oppfordres til å delta i et langsiktig og strategisk arbeid for å fremme likestilling og senke tersklene for deltakelse og holde brukerbetalingen nede».

Kilden har siden åpning hatt fokus på å nå hele befolkningen gjennom helhetlig programmering, inkludering og publikumsutvikling. Mangfoldsstrategien for perioden 2023-2025 har mål om økt mangfold både bak scenen, på scenen og i sal. Stikkord for dette arbeidet er rekruttering, kunstnerisk programmering, publikumsutvikling, tilrettelegging av forestillinger og ikke minst arbeidet gjennom Kilden Dialog; medskapende kunst og sosial praksis.

Kunnskapsbasert publikumsutvikling har vært et særskilt fokusområde i inneværende strategiperiode. Kilden er blant de største aktørene i Norge og publikumstallet er nå tilbake på prepandeminivå. Undersøkelser viser at det er programmeringen som er den viktigste årsaken til at folk kommer til Kilden.

I 2020 fikk Kilden kr 400 000 fra Kulturrådet til å utvikle såkalte personas (en måte å segmentere markedet på). Dette arbeidet har vært meget verdifullt i forståelsen av publikum og hvordan ulike grupper bør møtes med forskjellig budskap og programforslag. Bevisst bruk av personas i markedsarbeidet, kombinert med attraktiv programmering og prisjustering, har ført til at Kilden opplever økt belegg i salene, mens andre institusjoner i Norge melder om nedgang.

Vår ambisjon er at alle skal ha råd til å gå i Kilden. Derfor har vi utarbeidet en prisstrategi som hensyntar de ulike publikumsgruppene. I tillegg til ulike prissoner i sal, koster billettene til vårt barneprogram Lørdagskilden kun kr. 50, billetter til egenproduksjoner koster like mye som en kinobillett for dem under 30 år, og i tillegg har vi abonnementsrabatter. Det er også etablert samarbeid med flere ideelle organisasjoner om gratisbilletter til marginaliserte grupper.

Gode arbeidsforhold
Det er inngått tariffavtale mellom arbeidsgiver og ansatte. Alle ansatte, vikarer og kortidsengasjerte omfattes av avtalen. Ansettelsen sikrer at lønn og arbeidsvilkår er ivaretatt etter norsk standard, men også ulykkesforsikring, pensjonsavtale, samt rett til sykepenger og trygdeytelser i henhold til folketrygdloven. I tillegg følges bransjeavtalene som gjelder for kunst- og kulturlivet i Norge. Dette innbefatter eksempelvis Norsk komponistforening, Den norske forfatterforening, Norsk Oversetterforening mv.

Kilden operer i et internasjonalt marked når det engasjeres dirigenter, solister, regissører, scenografer, kostymedesignere mv. Avtalene med disse fremforhandles i all hovedsak gjennom deres representanter, for eksempel Nordic Artists management i København samt Harrison Parrott artist management og Askonas Holt i London. Alle engasjerte er fremragende artister og i det øvre prissjiktet i bransjen. For de utenlandske utøverne blir honorarene innberettet til skattekontoret for utenlandssaker.

Min samlede vurdering er at Kilden møter Kulturdepartementets forventinger på en meget god måte.»

Administrerende direktør sier i tillegg at Kilden i 2023 hadde pensjonsordninger for ansatte i Gjensidige, Storebrand, Statens Pensjonskasse (SPK) og Avtalefestet pensjon (AFP).

5.5.2 Vedlikehold av bygg og utstyr

Kriterie:
- Selskapet bør utarbeide plan for å sikre tilstrekkelige ressurser og planmessig vedlikehold av bygg og teknisk utstyr.

I eierrepresentantens egenerklæring står det at kommunens og fylkeskommunens eierstrategi for Kilden forventer at selskapet avsetter tilstrekkelige ressurser i sin økonomi til vedlikehold og teknisk utstyr.

I styrets egenerklæring om hvordan styret følger opp at selskapet sikrer at tilstrekkelige ressurser avsettes til vedlikehold av bygg og teknisk utsyr, viser styret til tilstandsanalyser av bygg og sceneteknisk utstyr, økonomirapporter og budsjettvedtak. Styret sier at Kilden fikk gjennomført eksterne tilstandsanalyser i 2021 og 2022. Disse analysene konkluderte med at bygget og teknisk utstyr generelt er i god stand og godt vedlikehold. Styret sier videre at analysen også viser at investeringsbehovet og vedlikeholdskostnader vil være betydelige i årene fremover. Styret sier at de blir holdt løpende orientert gjennom periodiske økonomirapporter, som gir oversikt over planlagt vedlikehold og investeringer. Styret sier videre i egenerklæringen at de følger opp vedlikehold gjennom årlige budsjettvedtak, inkludert godkjenning av nødvendige investeringer.

Det er ikke lagt fram egen plan for vedlikehold av bygg og utstyr for styret i perioden 2021 - 2024. Styret har imidlertid fått lagt fram notat om fremtidige investeringsbehov og finansieringsplan i 2021 og 2022.[111] Det framgår av notatet av september 2022 at det er noen punkter som trenger videre oppfølging fremover. Dette gjelder vedlikehold av bølgeveggen, bygningsmessige tiltak basert på brannteknisk krav og utbedre uregelmessigheter i ventilasjonsanlegg. Det framgår av styreprotokollen fra september 2022 at det er foretatt tilstandsanalyser av bygg, byggeteknisk utstyr og produksjonsteknikk utstyr som viser at Kilden er i god stand. Videre står det at utstyret er utsatt for stor bruk og slitasje, og at det etter 10 år er behov for utskifting av utstyr. Det står også i protokollen at styret ber om å bli holdt oppdatert, og ønsker status på investeringer inngår i sak om økonomi i møtene fremover.

På styremøtet i oktober 2022 ble det pekt på viktigheten av å sikre at Kilden selv er i stand til å vedlikeholde bygg og utstyr og «*sikre tilstrekkelig kostnadskutt til at drift og nødvendige investeringer ivaretas*». Det er styret som foreslår for representantskapet at årsbudsjett og 4-årig økonomiplan godkjennes. Representantskapet vedtar årsbudsjett og 4-årig økonomiplan for det interkommunale selskapet. Årsbudsjett består av et drifts- og investeringsbudsjett, hvor det inngår budsjetterte midler til vedlikehold og investering. Styret orienteres jevnlig gjennom økonomirapporter om drift og investering. Administrerende direktør har også fast orientering om selskapets virksomhet på styremøtene.

[111] Styremøter i desember 2021 og september 2022

Kilden teater og konserthus IKS har estimert økte vedlikeholdskostnader og investeringsbehov til ca. 10 mill. kroner årlig.[112] I Kildens rapportering til kultur- og likestillingsdepartementet for 2023, står det at selskapet har hensyntatt dette i vedtatt økonomiplan for 2024-2027. Selskaper sier i rapporteringen til departementet at det viktigste vedlikeholdsarbeidet som står for tur er vedlikehold av bølgeveggen.

Selskapet sier at det er økt behov for utskiftninger, reparasjoner og vedlikehold etter at Kilden åpnet i 2012. Videre at det er behov for å reinvestere 10 - 15 mill. kroner per år i kommende år til sceneteknisk utstyr, byggeteknisk utstyr, IT og instrumenter. Selskapet sier at investeringer finansieres ved bruk av fond og overskudd i driftsregnskapet etter nedbemanningen av ca. 12 årsverk i 2023. Selskapet sier de også vil vurdere leie/leasing.[113]

Administrerende direktørs vurdering i forhold til vedlikehold av bygg og teknisk utstyr:[114]

«Kilden rapporterer jevnlig, i tråd med krav i tildelingsbrev, til Kulturdepartementet om byggets tilstand, samt planer for bygningsvedlikehold og utskiftning av utstyr. Bygget blir kontinuerlig fulgt opp med forefallende arbeid, vedlikehold, reparasjoner, oppfølging og utbytting av komponenter og utstyr som feiler, og vi har årlige rullerende planer som sikrer oppfølging og gjennomføring av vedlikeholdsarbeid.

Kilden gjennomførte eksterne tilstandsanalyser for bygg og sceneteknisk utstyr i 2021 og 2022. Generelt var konklusjonen at bygget og utstyret fremstod i god stand og er godt vedlikeholdt. Tilstandsrapportene ga et godt grunnlag for å estimere omfanget av fremtidig vedlikeholds- og investeringsbehov. På bakgrunn av dette ble det utarbeidet en detaljert investeringsplan for kommende år. De økte årlige vedlikeholdskostnadene og investeringsbehovet ble estimert til ca. kr 10 mill årlig og ble hensyntatt i vedtatt økonomiplan for 2024-2027.

For å skape rom i økonomien til dette, er det iverksatt ulike tiltak for å øke inntekter og redusere kostnader, inkludert organisatoriske endringer med nedbemanning av 15 årsverk. Dette var nødvendig etter mange år med underkompensasjon i offentlige tilskudd, høy lønns- og prisvekst, økte kostnader til vedlikehold av bygget og stort behov for utskiftning av teknisk utstyr. Samtidig har vi lyktes i å øke egeninntektene gjennom eksterne tilskudd etter flere søknader til eksterne tilskuddsgivere.

Prioriteringer av investeringer vurderes fortløpende ut fra tilstandsgrad, risiko og konsekvensgrad. Inneværende år ligger vi an til å bruke ca. kr 3 mill på vedlikehold og reparasjoner, i tillegg ca. kr 2 mill i serviceavtaler. Investeringskostnadene blir ca. kr 15 mill (eks mva).

Neste år skal vi igjen gjøre en tilstandsvurdering av sceneteknisk utstyr, iht. krav fra departementet. I 2026 står vi antageligvis ovenfor en ekstraordinær utgift på ytterligere ca. kr 11 mill (styresystem til løfteutstyr/loft). I økonomiplanen for årene 2025 til 2028 legger vi opp til finansiering av investeringene ved overføring fra drift (bruk av driftsfond). I 2026-2028

[112] Jf. Kildens årsrapport 2023
[113] Jf. møte administrerende direktør 29.10.24
[114] Brev fra administrerende direktør 10.12.24

legger vi opp til et overskudd i driftsbudsjettet tilsvarende investeringsbehovet til finansiering av investeringer.

Saldoen på drifts- og investeringsfond er ca. kr 22,5 mill og vil bli ytterligere styrket etter avsetning av årets overskudd.

I sum mener jeg at Kilden setter av tilstrekkelige midler til vedlikehold av bygg og utstyr og at vi har god oversikt over vedlikeholds- og reinvesteringsbehovet i årene som kommer.»

Økonomirapport per oktober 2024 for selskapet ble lagt frem for styret i november 2024. Det står i protokollen at ca. 10 mill. kroner av overskuddet selskapet oppnår i driftsregnskapet skal overføres til investeringsregnskapet for å finansiere deler av årets investeringsbehov. Styret tok økonomirapporten til orientering.

Styret behandlet årsberetning, årsregnskap og noter 2024 i april 2025. Av protokollen fra møtet framgår det at nødvendige vedlikeholds- og investeringsprosjekter gjennomføres uten å ta opp lån, og at ved årets slutt er det en netto tilførsel til fond på 17,3 mill. kroner.

5.5.3 Oppfølging og rapportering

Kriterie:
- Styret bør sørge for at selskapets virksomhet drives i samsvar med formålet, budsjett og andre vedtak, samt holde seg orientert om den økonomiske stilling.

Det framgår av styreinstruksen at styret skal påse at virksomheten drives i samsvar med selskapets formål, selskapsavtale, årsbudsjett og andre vedtak fastsatt av representantskapet. Videre påse at virksomheten drives i samsvar med lover og forskrifter, og sørge for at bokføringen og formuesforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll.

Styret har fastsatt stillingsbeskrivelse for administrerende direktør. Det står at administrerende direktør har overordnet ansvar for alle økonomiske, administrative og programmessige sider av selskapets virksomhet. Det framgår at administrerende direktør skal informere styret om selskapets virksomhet, økonomiutvikling og fremtidige planer på styremøter.

Styret får løpende orientering om selskapets virksomhet på styremøtene. Dette omfatter blant annet økonomirapporter, strategi og handlingsplaner, måloppnåelse og kunstnerisk program. Administrerende direktør har på hvert styremøte orientering om selskapets virksomhet og planer. Styret har vedtatt møteplan for årene 2021 - 2024.

Styret godkjenner forslag til årsbudsjett og økonomiplan for de neste fire årene. Styret anbefaler representantskapet om å vedta årsbudsjett og økonomiplan. Det er representant-

skapet som vedtar selskapets økonomiplan for de fire neste årene og selskapets årsbudsjett.[115]

Styret godkjente i november 2023 fremlagt forslag til årsbudsjett for 2024 og økonomiplan 2024-2027. Representantskapet vedtok 7. desember 2023 årsbudsjett for 2024 og økonomiplan 2024-2027.

Styret blir orientert om selskapets økonomiske stilling gjennom økonomirapporter og årsregnskapet. IKS-loven § 24 har bestemmelse om at har styret grunn til å tro at selskapet ikke kan oppfylle sine forpliktelser etter hvert som de forfaller, skal de straks sende melding om forholdet til representantskapet. Tilsvarende melding til deltakerne i selskapet.

I årsberetningen for 2023 står det at forutsetningene for fortsatt drift er til stede. Videre at styret mener at årsregnskapet og noter gir et korrekt bilde av selskapets eiendeler, egenkapital og gjeld, finansielle stilling og resultat. Det står også i årsberetningen at likviditetsgraden vurderes til god. Kommunen har i eierberetningen for 2023 vurdert at «*selskapet har en forsvarlig og stabil likviditet*».

Styret godkjente årsberetning, årsregnskap og noter for 2023 på møte i april 2024. Styret foreslo at udekket beløp i investeringsregnskapet dekkes ved overføring fra drift og finansieres ved bruk av disposisjonsfond. Styret anbefalte representantskapet om å fatte tilsvarende vedtak. Det er avgitt revisors beretning for 2023.[116] Selskapet fikk et netto driftsresultat på 15,1 mill. kroner[117] i 2023. Selskapets egenkapital er 1 340 mill. kroner pr. 31.12.2023.

Kildens årsrapport for 2023 inneholder administrerende direktør forord, bilder fra forestillinger, statistikk fra forestillinger og arrangement[118], tall på publikum fordelt på scenekunst og musikk, selskapets formål, strategi, organisering, kunstnerisk aktivitet, økonomi, arbeidsmiljø, likestilling og samfunnsansvar. Årsberetningen som inngår i årsrapporten redegjør for Kildens visjon, publikumssuksessene, økonomisk og operativ risiko, samarbeid med andre, digital formidling, mangfold og inkludering, åpenhetsloven, klima og miljø. Det gis også informasjon om at Kilden i 2022 inngikk avtale med Grimstad kommune om overdragelse av friluftsanlegget Fjæreheia amfi fra 1. januar 2023. Årsregnskapet og noter for 2023 er tatt inn i årsrapporten.

Styret godkjente årsberetning, årsregnskap og noter for 2024 på møte i april 2025. Styret foreslo at udekket i investeringsregnskapet dekkes ved overføring fra drift, som finansieres ved bruk av disposisjonsfond. Styret anbefalte representantskapet om å fatte tilsvarende vedtak. Det er avgitt revisors beretning for 2024.[119] Kilden fikk et netto driftsresultat på 29,3 mill. kroner i 2024. Selskapets egenkapital er 1 332 mill. kroner pr. 31.12.2024.

[115] Jf. IKS-loven § 18

[116] Revisors beretning er uten presiseringer eller forbehold til årsregnskapet eller årsberetningen.

[117] Driftsinntekter fratrukket driftsutgifter og hensyntatt finans.

[118] Kilden Teater, Kilden Opera, Kilden Symfoniorkester, Kilden kultur, Kilden ut i Agder, Kilden Dialog og formidling.

[119] Revisors beretning er uten presiseringer eller forbehold til årsregnskapet eller årsberetningen.

I egenerklæringen til eierrepresentanten om hvilke krav til rapporteringer de har satt til selskapet, vises det til at selskapet rapporterer på vanlig måte gjennom årsrapporter med underliggende regnskaper.

Styret rapporterer til representantskapet om selskapets virksomhet gjennom styrets årsberetning, årsregnskap og noter. Representantskapet vedtok selskapets årsberetning, årsregnskap og noter for 2023, og tok revisors beretning til etterretning. Tilsvarende gjelder for 2024.

Styret har 5 - 6 møter per år.

Selskapet har rapportert til Kultur- og likestillingsdepartementet for 2023. Selskapet sier at Kilden er særegen, og er det første og eneste offentlig finansiert kulturinstitusjon der teater, symfoni, opera og kulturhus er organisert i et selskap med felles styre og ledelse. Selskapet rapporterer til departementet på økonomisk utvikling, regnskapstall drift[120] og balanse, vurdering av og rapportering på måloppnåelse, samt en kort redegjørelse for arbeidet med vedlikehold av bygninger, lokale og utstyr. Selskapet opplyser til departementet at de etter nedbemanningen har frigjort 10 mill. kroner årlig for å finansiere økte kostnader til vedlikehold av bygget og utskifting av utstyr.

Bystyret får rapportering om selskapets resultat og virksomhet i kommunens årlige eierberetning.

5.5.4 Risikovurderinger

Kriterie:
- Styret bør sørge for at selskapet foretar risikovurderinger av virksomheten.

Selskapet gjennomfører årlige risikovurderinger på økonomiområdet (økonomiforvaltning og innkjøp). Selskapet risikovurdering identifiserer risikoer som kan true oppfyllelsen av Kildens mål og krav. Dette gjelder blant annet interkontrollmålsettingene.[121] Selskapet sier at risikovurderingen gir grunnlag for å vurdere behovet for forbedringer eller tiltak, samt prioritere hva som bør følges opp.

[120] Inntekter (offentlige tilskudd, egeninntekter og andre tilskudd), driftskostnader og årsresultat.
[121] Målrettet og effektiv drift, overholdelse av lover og regler, og pålitelig rapportering.

Figuren under viser Kildens risikomatrise etter tiltak:[122]

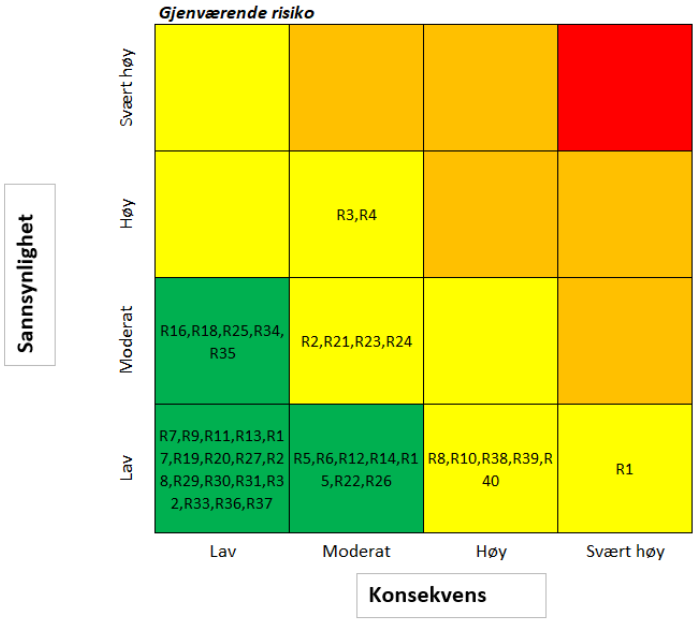

Risikomatrisen viser at Kilden ikke har gjenværende risiko etter iverksatte tiltak som er vurdert til høy eller svært høy (oransje eller rødt). Selskapet gir informasjon om risikoene med høyest plassering (R1, R3 og R4) til selskapets revisor.[123]

I styrets egenerklæring står det at styret vurderer jevnlig risikoer knyttet til virksomhetens måloppnåelse, og på styremøter diskuteres risikomatrisen som en del av administrerende direktørs orienteringer. Styret sier videre at strategiplanen følges opp jevnlig og det gjennomføres årlig en intern risikovurdering på økonomiområdet. Styret sier at risikovurderingen oversendes til selskapets revisor.

Det framgår av styreprotokoller at styret i 2022 og 2023 er blitt orientert om risikofaktorer som kan påvirke Kilden negativt, og risiko knyttet til uforutsette hendelser ved bygg og utstyr.

5.5.5 Interkontroll på økonomiområdet

Kriterie:
- Selskapet bør utarbeidet rutiner for å sikre betryggende internkontroll på økonomiområdet.

Etter IKS-loven § 14 er det daglig leder som er ansvarlig for internkontroll i selskapet, og kommuneloven § 25-1 gjelder tilsvarende så langt den passer.

[122] Risikovurdering for 2024
[123] Selskapets svar på revisors årlige forespørsel til ledelsen.

Etter kommuneloven § 25-1 er internkontrollens hensikt å sikre at lover og forskrifter følges. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Etter kommuneloven § 25-1 skal leder:

a) utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
b) ha nødvendige rutiner og prosedyrer
c) avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
d) dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
e) evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.

COSO[124] definerer internkontroll[125] som:

> *«En prosess, utført av virksomhetens styre, ledelse og øvrige ansatte, utformet for å gi rimelig sikkerhet for oppnåelse av målsettinger innen målrettet og effektiv drift, pålitelig rapportering og overholdelse av lover og regler.»*

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har gitt ut veileder for internkontroll i kommunesektoren.[126] Veilederen beskriver krav til en internkontroll som er systematisk og tilpasset virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Det pekes i veilederen på at det viktig at det etableres internkontroll der det er høy risiko for at det skal skje feil og hvor konsekvensene av feil er store.

Momenter som inngår i en virksomhets arbeid med internkontroll:[127]

- Risikovurderinger[128]
- Etableres internkontroll på områder:
  - høy risiko for at det skal skje feil
  - konsekvensene av feil er store
- Klargjøre ansvars- og rapporteringslinjer
- Nødvendige rutiner og prosedyrer
- Avdekke og følge opp avvik[129]
- Dokumentere internkontrollen
- Evaluere og forbedre internkontrollen

KS uttaler at god internkontroll bidrar til godt omdømme og legitimitet.[130]

[124] Committee of Sponsoring Organizations er et internasjonalt anerkjent rammeverk for internkontroll
[125] Definisjonen benyttes blant annet i forarbeidene til kommuneloven
[126] 2021
[127] Veileder internkontroll i kommunesektoren - kravene i kommuneloven
[128] Risiko- og vesentlighetsanalyse
[129] Konkrete avvik og risiko for at avvik skal skje
[130] https://www.ks.no/fagomrader/demokrati-og-styring/internkontroll/modell-for-god-internkontroll/

I denne kontrollen har vi sett på om selskapet har utarbeidet rutiner for å sikre betryggende internkontroll på økonomiområdet.

Internkontroll i økonomiavdelingen
Selskapet har en overordnet beskrivelse av internkontrollsystemet i økonomiavdelingen.[131]

Selskapets internkontroll bygger på fem komponenter:

- Kontrollmiljø
- Risikovurderinger
- Kontrollaktiviteter
- Informasjon og kommunikasjon
- Oppfølging

Selskapet gjennomfører årlige risikovurderinger.

Selskapet har eget skjema for internkontrollaktiviteter på økonomiområdet. Kontroll-aktivitetene dekker områdene styring og kontroll, inngående faktura, utgående faktura, reise-regninger, lønn, regnskap, ansattgoder og anskaffelser.

Fullmaktsmatrise
Kildens fullmaktsmatrise gir oversikt over hvilke fullmakter ledere i selskapet har innenfor områdene korrespondanse, budsjett, avtaleinngåelse, ansettelser, fakturahåndtering, IT og juridiske saker. Det er presisert i fullmaktsmatrisen at utgangspunktet er at den som har ansvar for prosjekt, aktivitet eller ansvarsområde, skal ha de nødvendige fullmakter til å ivareta sine oppgaver og ansvar.

Rutiner på økonomiområdet
Selskapet har egen innkjøpsrutine for Kilden teater og konserthus IKS.[132]

Selskapet har etablert rutiner for attestasjon og anvisning av faktura. Selskapet bruker regnskapssystemet Xledger, og attestasjon og anvisning gjennomføres elektronisk. Den som er gitt myndighet til å gjøre bestillinger og inngå kontrakter har også attestasjonsrett. Den som er gitt anvisningsmyndighet godkjenner at fakturaen blir betalt av midler fra selskapet.

Selskapets revisor har anbefalt at styreleder godkjenner administrerende direktørs reise-regninger og utlegg, og at dette ikke delegeres til et nivå under direktøren.[133] Av styre-protokollen står det at styreleder tar innspillet til etterretning, og ønsker at nye rutiner for dette implementeres. Selskapet har iverksatt nye rutiner etter styremøtet. Regnskaps-systemet Xledger tillater kun én godkjenner av reiseregninger og utleggsrefusjon. Styreleder er den eneste som har tilgang til å godkjenne administrerende direktørs reise- og utleggs-regninger.[134]

[131] 2023
[132] 2024
[133] Jf. protokoll styremøte april 2024
[134] Jf. E-post fra Kildens utviklingssjef 25.11.24

Selskapet har månedlige gjennomgang av regnskapet mot budsjett med ledere. Selskapet foretar flere typer avstemminger og kontroller knyttet til regnskapet. Blant annet avstemming av balansekontoer, kontroll av lønnsutbetalinger, kontroll av store bankutbetalinger mot inngående faktura, bankavstemming, kvalitetssikring av prosjektregnskap og kontraktsoppfølging av anskaffelsesavtaler.

Det blir gitt informasjon til ansatte om nye eller endrede rutiner i selskapet. Dette skjer i ledergruppa, utvidet ledergruppe, frokostmøter m.m. Nyansatte får informasjon om rutinene når de starter å jobbe i selskapet.

5.5.6 Samfunns- og miljøansvar

Kriterie:
- Styret bør følge opp eiers forventning om at selskapet tar samfunn- og miljøansvar.

Kommunalt eierskap bør bidra til samfunnsansvarlig forretningsdrift. Kommunen forventer at selskapene har et bevisst forhold til etiske retningslinjer, HMS, arbeid med likestilling, arbeid mot misligheter, korrupsjon og effektiv ressursbruk ved anskaffelser. Kommunen forventer at selskapene i sin årsberetning har en redegjørelse om virksomhetens arbeid med samfunnsansvar.[135]

I egenerklæringen fra eierrepresentanten om samfunnsansvar står det at det er styrets ansvar å sikre at dette er på plass, men at dette følges fra eiers side opp i forbindelse med avleggelse av årsrapporter og i eiermøter. Eierrepresentanten sier at eier sitter med et inntrykk av at selskapet følger dette opp på en god måte.

I egenerklæringen til styret om samfunnsansvar står det at gjennom de etiske retningslinjer og aktsomhetsvurderinger at selskapet arbeider aktivt for å hindre misligheter og korrupsjon. Styret viser til at Kilden er underlagt lov om offentlige anskaffelser, og samarbeider ofte med Kristiansand kommune om dette.

I styrets egenerklæring står det at Kilden har egen HMS- og kvalitetsleder, og at styret får orienteringer om status på Kildens HMS-arbeid i hvert styremøte og gjennom AMUs årsmeldinger. Videre at styret også holdes orientert om arbeidet i Kildens medbestemmelsesapparat mellom ledelse, tillitsvalgte og AMU.

Styret har vedtatt strategi for Kilden 2021-2025, hvor elementer av samfunns- og miljøansvar inngår i handlingsplaner. Det er blant annet ført opp tiltak om mangfoldsstrategi, strategi for helthetlig barn og unge satsing, transportløsning Odderøya og vurdere sertifisering iht. FNs bærekraftsmål.

[135] Jf. Eierskapsmelding for Kristiansand

Styret vedtok i februar 2023 strategi for Kildens mangfoldsarbeid 2023-2025. I strategien pekes det på at å oppleve samhold og inkludering får fram det beste i oss. Selskapet har ansatte fra nærmere 30 nasjonaliteter og over 60 yrkesgrupper. Strategien har beskrivelse av dagens status og utfordringer. Det er i strategien utarbeidet mål og tiltak for Kildens mangfoldsarbeid fordelt på tre dimensjoner.[136]

Styret vedtok i februar 2023 også strategi for Kilden Dialog 2023-2025. Strategien beskriver mulighetsrommet, forankring[137], målsetting, innsatsområder, organisering, gjennomføring og tiltak. De fire innsatsområder i strategien er samskapende kunst, inkluderingsaktiviteter, talentutvikling og fordypning, og nasjonalt kompetansesenter for samskapende kunst. Det står i protokollen at Kilden Dialog er Kildens samfunnsansvarsatsing og har som mål å inkludere mennesker i kunstneriske prosesser, samt senke terskelen for Kilden som kulturarena og bidra til at mennesker opplever mestring, utvikling, fellesskap og bedre livskvalitet.

Styret ble i september 2023 orientert om Kildens mangfoldsundersøkelse. I protokollen står det at styret er opptatt av at gjestende kunstnere orienteres om Kildens etiske retningslinjer. Det står at styret også etterlyste verneombud i Kristiansand Symfoniorkester. Styret ba administrasjonen sikre at dette kommer på plass. Fra januar 2024 har Kristiansand Symfoniorkester verneombud. Det skal våren 2025 foretas valg av nye verneombud for alle områder.[138]

Styrets årsberetning for både 2023 og 2024 har redegjørelse om likestilling og samfunnsansvar, samt mangfold og inkludering, åpenhetsloven, klima og miljø. Under likestilling står det at Kildens retningslinjer, policy og arbeidsgiverpolitikk legger til grunn likebehandling av ansatte. Selskapet har 239 årsverk, hvorav 23 var innleide i 2024. Det vises også til at kunsten som presenteres på Kildens scener gjenspeiler et kulturelt mangfold både gjennom verkenes opphav og mangfoldet av utøverne som er involvert. Under samfunnsansvar står det at Kilden har nulltoleranse for alle former for korrupsjon, at arbeidstakerrettigheter skal respekteres og at rutiner for intern varsling om kritikkverdige forhold er på plass. Det står at Kilden gjennom Miljøfyrtårnsertifiseringen har tiltak knyttet til energiforbruk, innkjøp og transport. Kilden ble i 2024 resertifisert som Miljøfyrtårn.

[136] 1. Bak scenen, 2. På scenen og 3. I sal.
[137] Kildens visjon og verdier
[138] Jf. E-post fra Kildens utviklingssjef 25.11.24

5.5.7 Bærekraftig verdiskapning

Kriterie:
- Styret bør følge opp eiers forventning om at selskapet bidrar til bærekraftig verdiskapning.

Kommunen har som målsetting om at selskapene skal bidra til bærekraftig verdiskapning.[139] Det står i eierskapsmeldingen at et bærekraftig selskap balanserer økonomiske, sosiale og miljømessige forhold på en måte som bidrar til langsiktig verdiskapning uten å ødelegge mulighetene for kommende generasjoner.

I kommunens eierberetning for 2023 er det en kort beskrivelse av Kildens samfunnsansvar og miljø:

> *«Selskapet er sertifisert som Miljøfyrtårn, og bærekraft er et gjennomgående prinsipp i selskapets strategi. I tillegg er selskapet medlem i Klimapartner, Arena for bærekraft og Kristiansand Næringsforenings bærekraftsnettverk.»*

Kultur- og likestillingsdepartementet viser i tilskuddsbrevet for 2024 at FNs bærekraftsmål er en overbygning for regjeringens politikk, hvor klima- og miljømessig bærekraft er særlig et prioritert område. I tilskuddsbrevet står det at departementet oppfordrer tilskudds-mottakerne til å vurdere sitt bidrag til å nå bærekraftsmålene.

Styret ble i februar 2024 orientert av administrerende direktør om tilskuddsbrev for 2024 fra Kultur- og likestillingsdepartementets, herunder at departementet er opptatt av at tilskudds-mottakere bidrar til å nå bærekraftsmålene og at det jobbes for å fremme mangfold og likestilling. Administrerende direktør sier at det er også en dobbelforventing i tilskuddsbrevet når det gjelder «*både å holde brukerbetalingen nede og samtidig utnytte egeninntekts-potensiale*».[140]

I egenerklæringen viser eierrepresentanten til at det er styrets ansvar at selskapet bidrar til bærekraftig utvikling, og at eier følger opp dette i forbindelse med avleggelse av årsrapporter og i eiermøter.

I styrets egenerklæring står det at bærekraft er et gjennomgående prinsipp i Kildens strategi for perioden 2021-2025. Styret oppgir at bærekraft har vært en integrert del av scene-produksjon, drift og beslutningsprosesser, blant annet gjennom Miljøfyrtårnsertifiseringens tiltak knyttet til energiforbruk, innkjøp og transport. Styret gir uttrykk for at Kilden ønsker å redusere sitt miljøavtrykk og bidra til en mer bærekraftig framtid, og har påbegynt et arbeid med egen bærekraftstrategi.

[139] Jf. Eierskapsmelding for Kristiansand
[140] Jf. protokoll styremøte i februar 2024

Styret viser i egenerklæringen til at Kilden etablerte den sosiale satsingen i Kilden Dialog i 2012, og har vært Klimapartner siden 2017 og ble Miljøfyrtårnsertifisert[141] i 2018. Styret nevner at Kilden ble også utpekt av Norsk Teater- og Orkesterforening til å delta i det nordiske pilotprosjektet «*Nordic Green Accelerator*».

Styret har i egenerklæringen gitt denne beskrivelse av hvordan selskapet bidrar til bærekraftig verdistigning:

«Sosial bærekraft:
Kildens arbeid med sosial bærekraft er omfattende, særlig gjennom satsingen Kilden Dialog, med fokus på samskapende kunst og prosjekter for bedre levekår. Kildens prisstrategi og ulike rabattordninger skal sikre at flest mulig har råd til konserter og forestillinger. Kilden har i flere perioder siden åpning hatt lærlinger, ansatte med lønnstilskudd fra NAV, samt arbeidstrening og språkpraksis.

Økonomisk bærekraft:
Kilden er en betydelig arbeidsgiver og skaper store og direkte og indirekte økonomiske ringvirkninger. Kilden er også en viktig bidragsyter til å skape en attraktiv by og region som det er attraktivt å bo, arbeide og investere i. Vår innbyggerundersøkelse fra 2022 viste at nær 70% av Agders befolkning mener at Kilden har gjort landsdelen mer attraktiv.

Klima og miljø:
Kilden har implementert flere tiltak for å redusere sitt miljøavtrykk og er nå i gang med neste fase av utviklingen, der ulike rammeverk, modeller og tilnærminger utforskes for å styrke og forbedre bærekraftstiltakene ytterligere.

Styret holdes orientert om større utviklinger og endringer innen feltet, som resertifisering, samarbeid, relevante søknader og pågående strategiarbeid. Informasjon om Kildens bære-kraftsarbeid omtales også i styrets årsberetning.»

På styremøte i november 2024 var bærekraft i Kilden satt på agenda som egen sak. Det står i saken at bærekraft i Kilden har i flere år vært en integrert del av både sceneproduksjon, drift og beslutningstaking. Videre at selskapet står foran en prosess der de skal utarbeide strategi for området og ønsker styrets innspill i saken. Det står i protokollen at styreleder påpekte utfordringene knyttet til å definere, standardisere og implementere indikatorer som faktisk måler bærekraftig utvikling på en pålitelig måte. Videre at styreleder understreker viktigheten av å sikre en troverdig strategi med definerte begreper og konkrete mål. Det står at styret ønsker å bli involvert i det videre arbeidet. Styret sluttet seg til planer for videre arbeid med strategi for bærekraft med de innspill som framkom på møtet.

Kildens årsrapport har ikke egen redegjørelse om bærekraftig verdiskapning, men det redegjøres for økonomiske forhold, mangfold og inkludering, klima og miljø. Årsrapporten har

[141] Resertifisering i 2021 og 2024

også redegjørelse om hvordan Kilden tar en aktiv rolle i prosjektet «*Digitale kultur-opplevelser*»[142] med å utvide tilbudet til omsorgssentre til å gjelde hele Agder.[143]

I årsrapporten sies det at Kilden inngår i Arena for bærekraft, og at de fra høsten 2023 ble en del av Kristiansand Næringsforenings bærekraftsnettverk.

5.5.8 Sikkerhet og beredskap

Kriterie:
- Styret bør sørge for at selskapet følger opp sitt ansvar innenfor sikkerhet og beredskap.

Kultur- og likestillingsdepartementet forutsetter at mottakere av tilskudd ivaretar sitt ansvar innenfor sikkerhet og beredskap.[144] Departementet sier at hver enkelt tilskuddsmottaker forventes å dimensjonere sitt sikkerhets- og beredskapsarbeid opp mot samfunnsoppdrag, risiko og egenart. Videre at tilskuddsmottakerne holder seg oppdatert om de åpne risiko- og trusselvurderinger fra sikkerhetsmyndighetene og om relevant regelverk.

Det står i egenerklæringen fra eierrepresentanten om at det er styrets ansvar å sikre at sikkerhet og beredskap for selskapet er på plass. Det står videre at eier følger opp dette i forbindelse med avleggelse av årsrapporter og i eiermøter.

I styrets egenerklæring står det at Kilden har egen HMS- og kvalitetsleder som følger opp sikkerhets- og beredskapsplaner. Videre at styret holdes løpende orientert, senest om innkjøp av nytt beredskapssystem, tiltakskort og samarbeid med Kunstsilo og Knuden Kulturskole om felles beredskapsarbeid.

Styret ble i februar 2024 orientert av administrerende direktør om tilskuddsbrev for 2024 fra Kultur- og likestillingsdepartementets, herunder at nytt av året er eget krav om å ivareta sitt ansvar for sikkerhet og beredskap. På samme styremøte fikk styret framlagt Arbeids-miljøutvalgets årsmelding for 2023. Det står i protokollen at styret etterspurte HMS-leders betraktninger rundt behov for sikkerhet og beredskap. Av protokollen framgår det at det blir øvelser i 2024. Selskapet sier at det har vært brannøvelser internt.[145]

Styret ble i april 2024 orientert om beredskapskommisjonens anbefalinger og at beredskap blir viktigere i årene som kommer. Det står i protokollen at det må diskuteres hvordan dette påvirker driften av Kilden, og kultursektorens rolle for å styrke samhørighet og motstands-dyktighet i befolkningen.

[142] Kilden har fått midler fra Sparebankstiftelsen SR-Bank til prosjektet, jf. årsrapport 2023
[143] Prosjektet «Digitale Kulturopplevelser» tilbyr et gratis digitalt program til eldre beboere på helse- og omsorgsinstitusjoner i Agder, jf. styreprotokoll april 2025
[144] Jf. Kultur- og likestillingsdepartement tilskuddsbrev for 2024
[145] Jf. møte med Kilden 29.10.24

Administrerende direktørs vurdering i forhold til sikkerhet og beredskap:[146]

«Kilden har i tråd med årets tilskuddsbrev intensivert fokus på sikkerhet og beredskap. Det er blant annet etablert et samarbeid med Kunstsilo og Knuden kulturskole om felles beredskaps-utfordringer, slik som brann, trafikksikkerhet, terrortrusler m.m. Kilden har det siste året endret sammensetting av beredskapsledelsen og gått til innkjøp av et nytt beredskapssystem som skal lette internkommunikasjon og dokumentasjon ved kriser. Plan for regelmessige øvelser revideres ut fra dette, for å sikre at vi er godt forberedt på ulike scenarier og kan håndtere hendelser på en mest mulig effektiv måte.»

Notat fra HMS- og kvalitetslederen om Kildens beredskapsarbeid:[147]

«Beredskapsarbeidet inngår i det systematiske helse, miljø og sikkerhetsarbeidet i Kilden. Administrerende direktør, Harald Furre leder dette arbeidet.

Beredskapsgruppe:
Kilden har etablert en beredskapsgruppe som trer inn dersom det oppstår akutte kriser eller trusler. Vi følger Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskaps veileder for sikkerhet ved store arrangementer og Nasjonal sikkerhetsmyndighets råd mot terrorhandlinger.

System og støtteverktøy:
Vi har vi et omfattende system for ivaretakelse av sikkerheten til ansatte, gjesteartister, publikum og besøkende. Det gjennomføres årlig vernerunder og internkontroller i våre avdelinger, verksteder og seksjoner. Avvik, ulykker og forbedringsforslag meldes via vårt elektroniske system, HSEQ-Reports levert av Mellora A/S. I år har vi gått til anskaffelse av krisestøtteverktøyet RAYVN som er et digitalt verktøy for beredskap og håndtering av kritiske hendelser i sanntid. Systemet benyttes av flere store private bedrifter, men også i det offentlige, blant andre Direktorat for samfunnssikkerhet og beredskap.

Helse, politi og brannvesen:
Vi tilbyr årlig førstehjelpskurs til alle våre ansatte og har hjertestarter, førstehjelpsutstyr, bårer, fallsikringsutstyr og evakueringsstoler tilgjengelig. Vi har årlige møter med brann-vesenet, men har i vår også hatt møte med brannvesenets forebyggende enhet som spesielt omhandler beredskapsarbeid.

Vi vurderer alltid sikkerhet i våre produksjoner. Dersom vi har besøk av prominente gjester eller arrangementer med kontroversielle temaer vurderes disse spesielt i forhold til eventuelle trusselbilder og andre sikkerhetsmessige utfordringer. Politiet og politiets sikkerhetstjeneste blir informert og konsultert. Vi etablerer direkte kontakt i tiden før og under arrangementet. I noen tilfeller stiller politiet med eget uniformert og sivilt antrukket personell.

Samarbeid med naboer:
Vi har innledet et samarbeid med våre nye naboer i Kunstsilo og Kulturskolen om beredskaps-arbeid. I Kilden benytter vi oss av flere eksterne konsulenter og firmaer i ulike deler av sikker-

[146] Brev fra administrerende direktør 10.12.24
[147] Notat av 28.10.24

hetsarbeidet. Rambøll A/S er involvert i utforming av branntekniske systemer og evakueringsrutiner for Kildens uteområder og fellesområdene for Kilden, Kulturskolen og Kunstsilo.»

Selskapet vil som en del av beredskapsarbeid 2024 revidere plan for øvelser.

5.5.9 Åpenhetsloven

Kriterie:
- Styret bør sørge for at selskapet følger opp bestemmelser i åpenhetsloven.

Åpenhetsloven skal fremme virksomheters respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i forbindelse med produksjon av varer og levering av tjenester. Loven skal også sikre allmennheten tilgang til informasjon om hvordan virksomhetene håndterer negative konsekvenser på områdene.[148] Åpenhetsloven inneholder bestemmelser om plikt til å utføre og for å redegjøre for aktsomhetsvurderinger.[149]

I styrets egenerklæring står det at styret behandler aktsomhetsvurderinger av Kilden, og at dette skjer i tråd med åpenhetslovens bestemmelser. Styret sier også at selskapet har rutiner for håndtering av forespørsler om innsyn etter åpenhetsloven.

Kilden teater og konserthus IKS er omfattet av åpenhetsloven.[150] I tråd med åpenhetslovens krav, ble aktsomhetsvurdering for Kilden teater og konserthus våren 2024 gjennomgått på styremøte i juni 2024.

Selskapets aktsomhetsvurdering er inndelt i seks deler:

1. Generell beskrivelse av virksomhetens organisering, driftsområde, retningslinjer og rutiner for å håndtere faktiske og potensielle negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, jf. Åpenhetsloven § 5 A

2. Kildens produksjon og verdikonfigurasjon

3. Avtaleverk og systemer for medarbeiderinnflytelse

4. Opplysning om faktiske negative konsekvenser og vesentlig risiko for negative konsekvenser som virksomheten har avdekket gjennom sine aktsomhetsvurderinger, jf. Åpenhetsloven § 5 B

5. Opplysninger om tiltak som virksomheten har iverksatt eller planlegger å iverksette for å stanse faktiske negative konsekvenser eller begrense vesentlig risiko for negative

[148] Jf. Åpenhetsloven § 1
[149] Jf. Åpenhetsloven §§ 4 og 5
[150] Jf. Kilden teater og konserthus IKS aktsomhetsvurdering våren 2024

konsekvenser, og resultater eller forventede resultater av disse tiltakene, jf. Åpenhetsloven § 5 C

6. Rett til informasjon etter Åpenhetsloven § 6

Selskapet bekrefter i aktsomhetsvurderingen at de så langt ikke har avdekket at grunnleggende menneskerettigheter blir brutt i deres produksjon av tjenestene. De bekrefter også at alle ansatte og engasjerte medarbeidere har anstendige arbeidsforhold. Videre at det ikke er grunnlag for å mistenke at i deres leverandørkjede og blant forretningsforbindelser forekommer brudd på grunnleggende menneskerettigheter og anstendighet i arbeidsforholdene. Selskapet sier at enhver har ved skriftlig forespørsel rett på informasjon om Kildens virksomhet og hvordan virksomheten håndterer faktiske og potensielle negative konsekvenser etter § 4.

I styreprotokollen står det at administrerende direktør sier at åpenhetsloven i stor grad formaliserer forretningspraksisen i Kilden. Videre at etter innføring av åpenhetsloven er det lagt til et punkt i Kildens kontrakter, der krav overfor leverandører og leietakere tydeliggjøres. Styret godkjente i juni 2024 aktsomhetsvurderingen[151] for selskapet, og denne er publisert på Kildens hjemmeside.[152]

Kilden har ikke mottatt noen forespørsler de siste to årene om informasjon i henhold til åpenhetsloven.[153]

5.5.10 Revisjonens vurderinger og anbefaling

Styret har vedtatt strategi for 2021-2025 med tilhørende handlingsplaner. Styret har etter revisjonens vurdering fastsatt mål og forventninger for Kilden teater og konserthus IKS sin virksomhet i tråd med kommunens eierskapsmelding.[154]

Styret har blir holdt løpende orientert om planlagt vedlikehold og investeringer i selskapets økonomirapportering. Styret fikk lagt fram et notat om investeringsbehov og finansieringsplan i september 2022. Styret har imidlertid ikke fått fremlagt en egen plan for vedlikehold av bygg og utstyr.[155] Selskapet har estimert at årlige økte vedlikeholdskostnader og investeringsbehov er på rundt 10 mill. kroner, og sier at dette er hensyntatt i økonomiplanen.[156] Etter revisjonens vurdering følger styret opp eiernes forventning i eierstrategien om at selskapet avsetter ressurser i sin økonomi til vedlikehold av bygg og teknisk utstyr. Revisjonen vil anbefale at selskapet legger fram en plan for vedlikehold av bygg og utstyr som forankres og vedtas av styret.[157]

[151] Aktsomhetsvurderingen signeres av styremedlemmene, jf. protokollen
[152] chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://kilden.com/wp-content/uploads/Aktsomhetsvurdering-per-april-2024-godkjent-i-SM-03-2024.pdf
[153] Jf. E-post fra Kildens utviklingssjef 25.11.24
[154] Jf. Kap. 5.5.1
[155] Jf. styreprotokoller 2022 - 2024
[156] Vedtatt økonomiplan for 2024-2027
[157] Jf. Kap. 5.5.2

Styret holdes løpende orientert om Kildens virksomhet, vedtar årsbudsjett og økonomiplan. Styret godkjenner årsberetning, årsregnskap og noter. Styret rapporterer til representantskapet gjennom årsberetning, årsregnskap og noter. Bystyret får rapportering om Kilden i kommunens årlige eierberetning. Selskapet rapporterer årlig til Kultur- og likestillingsdepartementet om økonomisk utvikling, måloppnåelse og arbeid med vedlikehold av bygg og utstyr. Etter revisjonens vurdering forvalter styret virksomheten i samsvar med selskapets formål, budsjett og vedtak.[158]

Selskapet gjennomfører årlige risikovurderinger på økonomiområdet (økonomiforvaltning og innkjøp). Etter revisjonens vurdering foretar selskapet risikovurderinger av virksomheten på økonomiområdet.[159]

Selskapet har fullmaktsmatrise, rutiner på økonomiområdet og en overordnet beskrivelse av internkontrollsystemet i økonomiavdelingen. Etter revisjonens vurdering har selskapet utarbeidet rutiner for å sikre en betryggende internkontroll på økonomiområdet.[160]

Styret har vedtatt strategi for Kildens mangfoldsarbeid og Kilden Dialog for å øke inkludering og senke terskelen for Kilden som kulturarena. Selskapet har utarbeidet etiske retningslinjer og varslingsrutiner. Etter revisjonens vurdering følger styret opp eiers forventing i kommunens eierskapsmelding om at selskapet tar samfunn- og miljøansvar.[161]

Kilden teater og konserthus er Miljøfyrtårnsertifisert, har etablert Kilden Dialog og påbegynt arbeidet med bærekraftstrategi. Selskapets årsrapport redegjør ikke samlet om hvordan Kilden bidrar til bærekraftig verdiskapning, men det er informasjon om økonomiske forhold, mangfold og inkludering, klima og miljø i årsrapporten. Styret følger etter revisjonens vurdering opp eiers forventning om at selskapet bidrar til bærekraftig verdiskapning, jf. kommunens eierskapsmelding. Revisjonen vil anbefale selskapet om å gi en samlet redegjørelse om bærekraftig verdistigning[162] i årsrapporten.[163]

Selskapet har anskaffet nytt beredskapssystem, reviderer plan for øvelser og vil innlede samarbeid med Kunststilo og Knuden kulturskole om beredskapsarbeid. Etter revisjonens vurdering sørger styret for at selskapet følger sitt ansvar innenfor sikkerhet og beredskap i samsvar med departementets tilskuddsbrev.[164]

Kilden teater og konserthus aktsomhetsvurderinger er godkjent av styret og publisert på Kildens hjemmeside. Styret sørger etter revisjonens mening for at selskapet følger opp bestemmelser i åpenhetsloven.[165]

[158] Jf. Kap. 5.5.3
[159] Jf. Kap. 5.5.4
[160] Jf. Kap. 5.5.5
[161] Jf. Kap. 5.5.6
[162] Et bærekraftig selskap balanserer økonomiske, sosiale og miljømessige forhold på en måte som bidrar til langsiktig verdiskapning uten å ødelegge mulighetene for kommende generasjoner, jf. Kristiansand kommunes eierskapsmelding
[163] Jf. Kap. 5.5.7
[164] Jf. Kap. 5.5.8
[165] Jf. Kap. 5.5.9

Revisjonen anbefaler at Kilden teater og konserthus IKS plan for vedlikehold av bygg og utstyr forankres og vedtas av styret.

Revisjonen anbefaler at Kilden teater og konserthus IKS redegjør samlet om bærekraftig verdistigning i årsrapporten.

6 Attraktiv kulturby og -region

Problemstilling:
- Bidrar Kilden teater og konserthus med å videreutvikle Kristiansand og Agder som en attraktiv kulturby og -region?

6.1 Kriterier

For å besvare den tredje problemstillingen i eierskapskontroll i kombinasjon med forvaltningsrevisjon har vi utledet følgende kriterier:

- Styret bør sørge for at selskapet fremmer Kristiansand og Agder som en attraktiv kulturby og -region[166]
- Selskapet bør inngå samarbeid med andre for å fremme Kristiansand og Agder som en attraktiv kulturby og -region[167]
- Selskapet bør ha kriterier som legges til grunn for valg av teater-, symfoni og opera-forestillinger[168]
- Selskapet bør bidra til å øke barn og unges interesse og utdannelse innenfor teater, opera og musikk[169]
- Selskapet bør legge til rette for praksismuligheter for studenter ved universitetet i Agder[170]
- Kildens avdelinger bør samlet bidra positivt til selskapets formål for teater-, symfoni-, opera og kulturvirksomheten[171]
- Selskapet bør i årsrapporten informere om hvordan de bidrar med å videreutvikle Kristiansand og Agder som attraktiv kulturby og -region[172]

6.2 Attraktiv kulturby og -region

Selskapets formål er å realisere, drive og videreutvikle Kilden teater og konserthus IKS som en fullverdig institusjon for teater-, opera-, musikk- og kulturhusvirksomhet gjennom produksjon, formidling og utvikling av et allsidig kunstnerisk repertoar.[173] Med dette videreutvikle Kristiansand og Agder som en attraktiv kulturby og -region, og være en viktig møteplass for innbyggerne på Sørlandet.[174]

[166] Jf. Eierstrategi for Kilden teater og konserthus IKS og selskapsavtalen § 3
[167] Jf. Eierstrategi for Kilden teater og konserthus IKS og selskapsavtalen § 3
[168] Jf. Selskapsavtalen § 3
[169] Jf. Selskapsavtalen § 3 samt kultur- og likestillingsdepartementets tilskuddsbrev for 2024
[170] Jf. Samarbeidsavtale mellom Kilden og Universitet i Agder
[171] Jf. Selskapsavtalen § 3
[172] Jf. Eierskapsmeldingen kap. 4.1.3
[173] Repertoar refererer til mengden av forestillinger som en artist eller institusjon har tilgjengelig for fremføring.
[174] Jf. Selskapsavtalen § 3

I eierstrategien for Kilden teater og konserthus er selskapets formål presentert under overordnet målsetting. En av målsetting er å videreutvikle Kristiansand og Agder som en attraktiv kulturby og -region.

6.2.1 Styrets rolle

Kriterie:
- Styret bør sørge for at selskapet fremmer Kristiansand og Agder som en attraktiv kulturby og -region.

Styret er ansvarlig for å utarbeide klare mål og strategier for selskapet innenfor rammen av selskapsavtalen, mål og forventninger som formidles fra eier.[175]

I styrets egenerklæring når det gjelder styrets rolle med å fremme Kristiansand som en attraktiv kulturby nasjonalt og internasjonalt, står det at Kilden bidrar aktivt til at Kristiansand er en attraktiv kulturby. Styret sier at Kilden bidrar til å sørge for økt kunstner- og kulturarbeidertetthet, samt gjøre regionen mer attraktiv å bosette seg i. Styret viser til at en befolkningsundersøkelse fra 2022 viste at «nær 70 %»[176] av Agders befolkning mener at Kilden har gjort landsdelen mer attraktiv.

Styret viser i egenerklæringen også til at selskapet gjennom ansettelse av egen forskningsansvarlig har ambisjoner om å bidra til økt forsknings- og utviklingsaktivitet innen kultursektoren.

Det står i egenerklæringen at styret holdes jevnlig orientert om Kildens regionale rolle og posisjon, samt samarbeid med regionale og nasjonale aktører. Styret viser til at når selskapsavtalen ble revidert i 2023, ble Kildens nasjonale rolle tydeliggjort. Videre at eierne ikke har presisert forventninger om en internasjonal rolle, men at Kilden er en pådriver sammen med Kunstsiloen om markedsføring av Kristiansand som kulturdestinasjon. Som et eksempel på dette nevner styret den gjennomførte «Kunsthelg»[177], som var et samarbeid mellom Kilden, Kunstsilo og Clarion Ernst Hotel.

Styret vedtok Kildens strategi 2021-2025 med overordnet handlingsplan i desember 2020. Det står i strategien at Kildens kongstanke er at ulike kunstuttrykk beriker hverandre gjennom samarbeid og felles utprøving, og at det gir et publikumstilbud som er grensesprengende, variert og mangfoldig. Handlingsplanen inneholder flere tiltak for å fremme Kristiansand og Agder som en attraktiv kulturby og -region. Noen av tiltakene som kan nevnes er «*nasjonal og*

[175] Jf. Eierskapsmelding for Kristiansand
[176] Befolkningsundersøkelsen fra 2022 viser at 65 % av de som har besvart mener at Kilden har gjort Agder til en mer attraktiv region.
[177] September 2024

regional synlighet», «*etablere og videreutvikle internasjonale nettverk*», «*kunnskapsbasert publikumsutvikling*»[178] og «*samarbeid Kunstsilo og Knuden*».

Kildens administrasjon presenterer to ganger i året status på måloppnåelse gjennom et sett indikatorer vedtatt av styret i 2021. Det står i saken at måleindikatorer (KPI) vil gjøre det lettere å rapportere på måloppnåelse i forhold til strategien. Indikatorene dekker områdene kunstnerisk posisjon, regional rolle og verdier.[179]

Styret ble i april 2022 orientert om befolkningsundersøkelsen i Agder. Det står i saken at formålet med undersøkelsen var å få vite mer om befolkningens forhold til Kilden, og få kunnskap som kan kobles opp mot arbeidet med publikumsutvikling. Resultatet fra undersøkelsen viste at 90 % av Kristiansands befolkning og 70 % av Agders øvrige befolkning har vært i Kilden. Videre at nesten 65 % av de som har besvart mener at Kilden har gjort Agder til en mer attraktiv region.

Styret fikk i november 2023 lagt fram et notat om nye tverrgående satsinger, handlingsplaner på overordnet og avdelingsnivå for kommende år. I saken vises det til de fire felles innsatsområder for 2024, hvorav to av disse er «*økt oppslutning om Kilden*» og «*videre utvikling av Kilden ut i Agder*». Styret sluttet seg til handlingsplanen for 2024 med de innspill som framkom i møtet.[180]

Styret ble orientert om Kildens strategi i september 2024. Administrasjonen presenterte status på målene og måleindikatorene knyttet til dem. I saken står det at engasjementet rundt «Kilden ut i Agder» fremdeles er stort og at det er et økende antall publikum fra ulike steder i regionen, som oppsøker arrangementer i Kilden. Det opplyses at Kilden har fått støtte over fire år fra Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør, hvor et av delprosjektene er «*forskning på resultater og effekter av kunst- og kulturtiltak*», og selskapet derfor har ansatt en forskningsansvarlig.[181]

Styret fikk i november 2024 lagt frem handlingsplaner for 2025, som er siste året i strategiplanen. Administrerende direktør presenterte hovedtrekkene i Kildens handlingsplan for 2025, og orienterte om prosess for utarbeidelse av strategi for perioden 2026-2030. Det står i protokollen at styret sluttet seg til handlingsplanen for 2025 med de innspill som framkom i møtet.

Styret ble presentert for Kildens andre befolkningsundersøkelse[182] i april 2025. Resultatet av undersøkelsen viser at 75 % er godt fornøyd[183] med Kilden. Undersøkelsen viser at 71 % mener Kilden gjør Agder til en mer attraktiv region. 67 % mener også at programtilbudet i Kilden er

[178] Strategisk og målrettet tilnærming til å gjøre kunst og kultur mer tilgjengelig og relevant for et bredere og mer representativt publikum, jf. notat om kunnskapsbasert publikumsutvikling 2025
[179] Jf. styremøte februar 2021
[180] Jf. styreprotokoll november 2023
[181] Doktorgrad i helsevitenskap
[182] Undersøkelsen ble gjennomført mars 2025
[183] 36 % ganske fornøyd og 37 % svært fornøyd

allsidig og inneholder noe for enhver smak. Sammenlignet mot forrige befolknings-undersøkelse er dette en positiv utvikling.

6.2.2 Avtaler og samarbeid

Kriterie:
- Selskapet bør inngå samarbeid med andre for å fremme Kristiansand og Agder som en attraktiv kulturby og -region.

Av selskapsavtalen framgår det at selskapet kan inngå samarbeidsavtaler med kommuner, selskaper og virksomheter når dette bidrar til å oppfylle selskapets formål. Et av selskapets formål er å videreutvikle Kristiansand og Agder som en attraktiv kulturby og -region.[184]

I egenerklæringen til styret står det at Kilden er en aktiv samarbeidspartner, ikke minst med Kunstsilo, Knuden kulturskole og Universitet i Agder. Styret viser også til at Kilden er medlem av europeiske nettverk der samarbeid med kunstnere og EU-prosjekter står på agendaen.

Selskapet har samarbeid med nye naboer[185] på visningsarenaer, kompetanse og ressurser, kunstnerisk samskapning og samproduksjoner, destinasjonsutvikling og synergieffekter.[186]

Kilden har samarbeid med Knuden kulturskole om UngdomsKilden, Symfonisk nabofest, demenskor og digitalt seniortilbud.[187] Det er ikke inngått en skriftlig samarbeidsavtale mellom Kilden og Knuden kulturskole.[188]

Kilden har samarbeid med Kunstsilo om arrangementene Palmesus Classics, Nordic Art Symphony og Fragment Nordisk Modernisme Festival. Det er samarbeidsavtale mellom Kilden og Sørlandet Kunstmuseum/Kunstsilo av januar 2022. I avtalen står det at samarbeidet har et overordnet mål om å bidra til å synliggjøre og styrke kunstens plass i samfunnet. Samarbeids-avtalen dekker felles produksjoner, publikumsprosjekter, digital transformasjon, forskning, nettverk, driftsområder, infrastruktur og møtepunkter. For publikumsprosjekter ønsker Kunstsiloen og Kilden å utvikle fellesopplevelser for publikum som kommer til Kristiansand. Det framgår av avtalen at det omfatter regionalt, nasjonalt og internasjonalt publikum. Det framgår også at Odderøya er under stor utvikling.

Det er inngått samarbeidsavtale mellom Kilden og Universitet i Agder ved Fakultetet for kunstfag for 2021 - 2024.[189] Samarbeidet er for å styrke kunstens posisjon og det kunstneriske og kulturelle liv i regionen, samt ved sine respektive institusjoner. Det er samarbeid innen utdanning, forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid, samfunnskontakt og nyskaping, og

[184] Jf. § 3 i selskapsavtalen
[185] Knuden kulturskole og Kunstsilo
[186] Jf. presentasjon av Kilden 29.10.24
[187] Jf. presentasjon av Kilden 29.10.24
[188] Per desember 2024
[189] Samarbeidsavtalen ble inngått i desember 2020

arbeids- og læringsmiljø. Administrerende direktør opplyser at samarbeidet med universitetet pågår for fullt, og at selskapet jobber med fornyelsen av samarbeidsavtalen.[190]

Det er inngått avtale om orkesterpraksis i Kilden/KSO[191] for studenter med *Orchestral Artistry* som masterfordypning ved Institutt for klassisk musikk og musikkpedagogikk ved Fakultet for kunstfag på UiA[192]. Kilden og UiA vil gjennom avtalen programfeste rett til orkesterpraksis for studentene på fordypningsområdet. Dette vil i henhold til avtalen styrke KSOs fremtidige regionale tilgang til kvalifiserte vikarer og ekstramusikere, samt også bidra til å høyne universitetets attraktivitet som studiested. KSO gruppeledere eller andre oppnevnte av KSO vil få en sentral plass i opptakskommisjoner og i prøvespilljuryer. KSO har ansvar for å gi orkesterpraksis til klassiske musikkstudenter ved fordypningsområdet ved UiA. Det skal maksimalt tas opp 6 studenter hvert år. Kristiansand Symfoniorkester stiller i den grad det er mulig eller etter behov, med praksisveileder for den enkelte student.

Kilden er medlem i rådet for samarbeid i kulturlivet på Agder.[193] Målet for samarbeidet er å styrke de områdene hvor aktørene i regionen har et felles utbytte av gjensidig samarbeid, og samtidig bidra til å oppnå sentrale og relevante mål i Regionplan Agder 2030. Rådet skal blant annet være en gjensidig dialogarena som drøfter muligheter og utfordringer landsdelen står overfor innen kunst- og kulturfeltet. De skal også gi innspill på hvordan styrke regional og nasjonal omstilling, innovasjon og verdiskaping. Rådet skal bidra til å knytte kontakter regionalt, nasjonalt og internasjonalt med strategiske aktører med betydning for utviklingen av landsdelen.[194]

Kildens andre samarbeidspartnere er Sørlandet sykehus, Norsk kulturhus[195] og Visit Sørlandet.

Kilden har et utstrakt nettverk i Europa.[196] Selskapet samarbeider med ulike management og agenturer med tanke på artistformidling. Dette gjelder særlig Kristiansand Symfoniorkester og Kilden Kultur. Kilden deltar i følgende formelle nettverk:

- Yggdrasil, et nordisk scenekunst-nettverk
- PAVIA, Performing Arts Venue Innovation Alliance, et europeisk nettverk av konsert-arrangører
- Nordic Green Accelerator Program, pilotprosjekt med 13 nordiske orkestre om bærekraft
- Sustainability Nordic Touring Companies, nordisk konsertarrangører

[190] Jf. E-post fra administrerende direktør 19.06.25
191 Kristiansand Symfoniorkester
[192] Universitetet i Agder
[193] De øvrige medlemmer er Agder fylkeskommune, Universitetet i Agder ved Fakultet for kunstfag, Kristiansand kommune, Arendal kommune, Kunstsilo, Cultiva - Kristiansand kommunes energiverkstiftelse, Musikkontoret SØRF, Scenekunst Sør og Agder Kunstsenter.
[194] Jf. hjemmesiden til UiA
[195] Interesseorganisasjon for norske konsert- og kulturhus med kommunal tilknytning.
[196] Jf. E-post fra Kildens utviklingssjef 17.12.24

Kilden har inngått «Partnership agreement» med Fondazione Musica per Roma i 2022. Partneravtalen legger opp til utveksling mellom kunstnere fra de respektive kunstneriske produksjoner, praksisplass for ansatte i de respektive organisasjonene og en presentasjon av aktivitetene for nasjonal presse.

Selskapet har inngått intensjonsavtale med tre andre regionoperaer, Arktisk Filharmoni, Bergen Nasjonale Opera og Trondheim Symfoniorkester & Opera om fremtidig samarbeid.[197]

På styremøte i november 2024 orientert administrerende direktør om at det er etablert en venneforening for Kilden Teater kalt «Applaus!».

Kilden er dialog med Talent Norge om å etablere et 3-årig talentprogram for kunstnere på tvers av kunstformer, samt at de også ønsker å vurdere å etablere et dansekompani tilknyttet Kilden.[198]

6.2.3 Teater, symfoni og operaforestillinger

Kriterie:
- Selskapet bør ha kriterier som legges til grunn for valg av teater-, symfoni og operaforestillinger.

Det framgår av selskapsavtalen at selskapets formål er å realisere, drive og videreutvikle Kilden teater og konserthus som en fullverdig institusjon for teater-, opera-, musikk og kulturvirksomhet. Herunder videreutvikle Kristiansand og Agder som en attraktiv kulturby og -region.

I egenerklæringen til styret sies det at prinsippet om «*armlengdes avstand*» er en grunnleggende idé i norsk kulturpolitikk, og at det sikrer at kunsten og kultur kan utvikle seg fritt uten direkte politisk innblanding. Det står at dette prinsippet også gjelder mellom styret og administrasjonen. Videre at styrets ansvar er primært strategisk og økonomisk ved å sette overordnede rammer og mål, og sikre bærekraftig drift og føre tilsyn. Styret sier at de kunstneriske ledere har ansvaret for Kildens kunstneriske retning og programmering. På denne måte sikres kunstnerisk frihet, faglig legitimitet og rom for nyskaping i program og formidling.

Styret sier i egenerklæringen at Kildens styre holdes jevnlig orientert om kunstneriske planer, og får årlig en oversikt over porteføljen for kommende sesong. Videre at porteføljen sier noe om antatt publikumsappell, kunstnerisk prestisje og målgrupper. Dermed blir styret forsikret om at det er balanse i programmeringen og at overordnede krav i tilskuddsbrevet fra KUD innfris. Videre at i styrets vedtak av budsjett fremkommer også volum på de kunstneriske avdelingers satsinger.

[197] Jf. styreprotokoll november 2023
[198] Jf. styreprotokoll februar 2025

Kildens portefølje for 2024:

Selskapets mål er at «*Kilden skal være kjent for unike produksjoner på tvers av kunstformer*».[199] For å oppnå dette målet vil selskapet bruke kunnskapsbaserte metoder for å få flest mulig publikummer til å oppleve Kildens unike produksjoner.[200] I markedsstrategien står det at selskapet skal gi kunnskapsbaserte innspill til produserende enheter med tanke på publikumspotensialet for ulike produksjoner.

Styret har fått presentasjon av Kildens kunstneriske planer årlig i perioden 2021 - 2024.

Kildens tre kunstneriske avdelinger jobber frem sine produksjoner på ulikt vis:[201]

- I Kristiansand Symfoniorkester er det orkesterdirektør, programsjef og programråd (fem musikere valgt av orkesteret) som utarbeider programmet, selvsagt i dialog med sjefdirigent.

- I Kilden Teater er det teatersjefen som står for programmeringen i dialog med sitt kunstneriske råd (tre fast ansatte skuespillere, dramaturg og produsent) og regissører.

- I Kilden Opera er det operasjefen som har ansvar for programmeringen. Dette skjer i dialog med de andre kunstneriske lederne og innimellom dirigent for Kilden Vokalensemble.

[199] Jf. Kildens strategi 2021-2025
[200] Jf. Markedsstrategi Kilden 2023-2025
[201] Jf. E-post fra Kildens utviklingssjef 17.12.24

Selskapet ledelse[202] sier at de kunstneriske og programmerende lederne samarbeider tett om idéer og valg av fellesproduksjoner, samt organisering og fordeling av kunstneriske ressurser i lange prøve- og spilleperioder. Selskapet sier Kilden har kommet langt i å utvikle mindre produksjoner som inneholder ulike kunstformer, men utfordringen er knyttet til de store produksjonene. Videre at det ikke er satt av egen pott til fellesproduksjoner og at de derfor vil gripe direkte inn i de kunstneriske avdelingenes rammer for egen kunstart. Selskapet sier det er ekstra viktig at produksjonene oppleves kunstnerisk interessant for alle involverte.

Kunstneriske idéer, programmering og status på prosjekter er i tillegg hovedtema på Kildens ledermøter. Selskapet sier at parallelle produksjoner krever god planlegging og styring for å sikre helheten i Kildens programmering. Kildens sjefprodusent legger jevnlig fram status på programmering 1-2 år frem i tid for ledergruppen, og at gruppen diskuterer sammensetning av program, prioritering av ressurser m.m. Selskapet sier også at styret holdes løpende orientert på kunstneriske planer og får årlig en oversikt over porteføljen for kommende sesong ut fra kunstnerisk prestisje, publikumsappell og målgrupper.

Selskapet sier at til grunn for all programmering ligger målet om å presentere kunst av høy kvalitet til et bredt og mangfoldig publikum. Videre at programmet skal sikre den enkelte kunstart identitet og videreutvikling, internt samarbeid som inneholder flere kunstformer og et tilbud til alle publikumsgrupper. Selskapet sier dette vil innebære en blanding av smalt og bredt, nytt og gammelt, kunstnerisk prestisje og publikumsappell.

Selskapet sier at følgende hensyn må tas for utarbeidelse av et programår:

- Kunst på tvers - interne samproduksjoner som inneholder flere kunstformer
- Kilden ut i Agder
- De enkelte avdelingenes kunstneriske ambisjoner og utviklingsløp
- Fordeling av størrelse på produksjoner
- Riktig fordeling av produksjoner i løpet av sesongen
- Liv i foajéen
- Barn og unge
- Kilden Dialogs plass i Kilden
- Jubileer/merkedager
- Mangfold
- Tilbud til ulike publikumsgrupper
- Vedlikehold av saler og utstyr
- Kurs og konferanse
- Digitalproduksjoner

På styremøte i november 2024 ble kunstneriske planer og portefølje for 2025 lagt fram. Det står i protokollen at programmeringen skal hensynta internt samarbeid i tråd med Kildens hovedmål om produksjoner som inneholder ulike kunstformer, regional tilstedeværelse gjennom «Kilden ut i Agder», Kilden Dialog, årets markør[203], juleforestilling, lokale samarbeid, samarbeid med andre teatre, forstillinger rettet mot barn, noe for kjernepublikum og til slutt

[202] Jf. E-post fra Kildens utviklingssjef 17.12.24

[203] Det som skiller Kilden Teater ut fra de andre teatrene i Norge, jf. e-post 17.12.24

et mangfoldsaspekt. Videre at det viktigste er likevel kunstnerisk bredde og høy kvalitet for å sikre lokal forankring og samtidig markere Kilden Teater nasjonalt.

6.2.4 Barn og unge

Kriterie:
- Selskapet bør bidra til å øke barn og unges interesse og utdannelse innenfor teater, opera og musikk.

På nasjonalt nivå er det et mål for kulturpolitikken om at det legges til rette for et musikk- og scenekunsttilbud som er tilgjengelig for et bredt og mangfoldig publikum. Dette vil omfatte arbeid med inkludering av barn og unge i fritidsaktiviteter.[204]

I styrets egenerklæring står det at Kilden har egen strategi for arbeid rettet mot barn og unge, kalt «Kilden Ung». Styret viser til at et av punktene i strategien omhandler samarbeid med regionale aktører for å sikre et helhetlig kunst- og kulturtilbud til barn og unge. Videre at Kilden har gjennom flere år hatt et samarbeid med kulturskolen i Kristiansand, og at dette ble utvidet da Knuden kulturskole åpnet i 2022. Styret sier samarbeidet med Knuden kulturskole omhandler både produksjoner, talentutvikling og rabatterte/gratis billetter til utvalgte konserter og forestillinger. Det står i egenerklæringen at Kilden også samarbeider med Kunstsiloen, samt har bidratt med fagpersoner inn i Kunstsiloens strategiarbeid rettet mot barn og unge.

Styret vedtok i april 2023 strategi for barn og unge 2022-2025. Strategien innleder med at «Kilden Ung» vil gi alle barn og unge på Agder muligheten til å oppleve profesjonell kunst og kultur som betyr noe for dem. Strategien for barn og unge bygger på Kildens visjon «*Sammen skal vi berøre og begeistre*». Strategien utdyper hva Kildens verdier[205] betyr for Kilden Ung.

Målene for Kilden Ung:

- Kilden Ung vil gi alle barn og unge på Agder muligheten til å oppleve profesjonell kunst og kultur som betyr noe for dem.

- Vi vil at Kilden skal være en tilgjengelig og aktuell møteplass for barn og unge i regionen.

[204] Jf. Kultur- og likestillingsdepartementets tilskuddsbrev for 2024
[205] Kvalitetsbevisst, inkluderende, modig og engasjert

De enkelte sirklene under viser delmålene for Kilden Ung:

I strategien sies det at skal Kilden ha relevans også i fremtiden må selskapet evne å gi barn og unge muligheten til å oppleve kunst og kultur som betyr noe for dem. Videre at Kilden Ung skal bidra til dette gjennom med å tilrettelegge, skape prosjekter og forestillinger for og med barn og unge på Agder. Strategien inneholder en handlingsplan og delmål. Et delmål er å legge til rette for at tilbudet til barn og unge oppleves relevant. Andre delmål er blant annet å ivareta gode og utvikle nye talentutviklings- og fordypningstilbud, og samarbeid med regionen om et helthetlig kunst- og kulturtilbud. Kilden Ung omfatter områdene formidling, medvirkning, talentutvikling og produksjon. Kilden har babysang, LørdagsKilden, barnas superkildendag, UngdomsKilden, klangen av klima[206] og ung klassisk/Skapia.

Skapia[207] inviterer skolebarn og ungdom over hele landet til å utforske sin musikalske kreativitet gjennom Ung komposisjon. Skoleelever kan komponere musikk og sende inn til Skapia. Profesjonelle komponister vil lytte gjennom bidragene og velge ut et bidrag fra barne-trinnet og et fra ungdomstrinnet, som får fremføre sitt verk sammen med Kristiansand Symfoniorkester.

UngdomsKilden er en del av talentutviklingsprogrammet for teaterinteresserte ungdom mellom 13 og 19 år. Programmet tilbys gjennom Talent Sør - scenekunst.[208] De forskjellige gruppene[209] møtes jevnlig til aktiviteter og faglig påfyll i Knuden eller Kildens lokaler. På Kildens hjemmeside framgår det at undervisning gjennom UngdomsKilden (skuespillerteknikk,

[206] «Klangen av klima» kombinerer engasjement for miljø og musikk i en spektakulær konsertopplevelse med Kristiansand Symfoniorkester og videokunst på et tynt gjennomsiktig lerret, ref. Kildens hjemmeside
[207] www.skapia.no
[208] Knuden kulturskole og Kilden tilbyr teaterfordypning i grupper
[209] Knuden - teaterfordypning, UngdomsKilden og Musikal - Kompaniet

tekst- og analysearbeid, stemmetrening og ensemblearbeid) skal gi elevene et grunnlag for å kunne søke seg videre til formell skuespillerutdanning.

Kilden har samarbeid med Knuden kulturskole.[210] I styreprotokollen fra februar 2023 står det at det er samarbeid mellom Kilden, Knuden kulturskole, Vågsbygd videregående skole og Domkirken. Videre i protokollen står det at dette vil være viktig med tanke på talentutvikling og fremtidig rekruttering.

Kilden gjennomfører et pilotprosjekt med 10 Kilden Ung ambassadører mellom 13-18 år.[211] Det står i protokollen at Ung ambassadørene gjennom et år skal bli kjent med huset og kunsten som presenteres på Kildens scener, og samtidig læres opp i å lage digitalt innhold. Kilden ønsker å komme i dialog med ungdom, få innspill til programmering, styrke sitt kommunikasjonsarbeid og på sikt økt besøkstall for denne gruppen.

Representantskapet ble orientert om at Kilden planlegger å etablere et ungdomskor innen klassisk korsang i samarbeid med Knuden kulturskole og Vågsbygd videregående skole i april 2025. Bakgrunnen for dette er å sikre et komplett kortilbud i Kristiansand og styrke Kildens arbeid med talentutvikling.[212]

Kulturdirektoratets undersøkelse i 2024 med kartlegging av interesse og holdninger til kunst og kultur i befolkningen, viser at offentlig økonomisk støtte til det kulturelle tilbud til barn har bredest aksept i den norske befolkningen.

6.2.5 Studenter

Kriterie:
- Selskapet bør legge til rette for praksismuligheter for studenter ved universitetet i Agder.

Kilden visjon er «*Sammen skal vi berøre og begeistre*». I strategien sies det at dette skal man gjøre sammen med samarbeidspartnere og publikum. Det er derimot ikke formulert egne tiltak knyttet til studenter i strategiens handlingsplan. Selskapet har samarbeidsavtale med Universitetet i Agder.

I samarbeidsavtalen mellom Kilden teater og konserthus og Universitet i Agder, står det at Kilden og Fakultet for kunstfag skal legge til rette for gode praksismuligheter for studentene og stimulere til aktiviteter som skaper studentengasjement.

[210] Jf. kap. 6.2.2
[211] Jf. Styreprotokoll april 2025
[212] Jf. Protokoll representantskapsmøte 25. april 2025

I styrets egenerklæring står det at styret har ingen målsetting på dette området, samt at eierne har ingen bestemte føringer knyttet til studentaktivitet. Videre at Kildens mandat er først og fremst å være en profesjonell kunst- og kulturinstitusjon.

Styret sier i erklæringen at gjennom kulturhusdriften skal Kilden også være en arena for lokale, regionale, nasjonale og internasjonale kunst- og kulturaktører. Styret sier at de for øvrig samarbeider tett med Universitetet i Agder, ikke minst gjennom «O*rkesterakademiet*» som involverer Kristiansand Symfoniorkester og Institutt for klassisk musikk og musikkpedagogikk ved universitetet.

Selskapet sier at de har i flere år hatt samarbeid med UiA hvor Kilden har bidratt til å styrke det kunstfaglige miljøet generelt og den klassiske musikkutdanningen:[213]

- Klassiske musikkstudenter får gjennom avtalen om orkesterakademi praksisplasser i Kristiansand Symfoniorkester. Det er per i dag fem orkesterakademistudenter inne, fire på stryk og en på klarinett. Opplegget er toårig.

- Når teaterstudenter har praksis i Kilden Teater, er det som regiassistent, eventuelt at de følger inspisient[214].

Kilden har to samarbeidsavtaler med Universitetet i Agder:

- Samarbeidsavtale Kilden og Universitetet i Agder ved Fakultet for kunstfag.

- Avtale om orkesterpraksis i Kristiansand Symfoniorkester for studenter med Orchestral Artistry ved Institutt for klassisk musikk og musikkpedagogikk ved Fakultet for kunstfag.

Kilden har satt opp forestillinger våren 2025 med studenter på låtskriver- og artiststudiet ved Universitetet i Agder.[215]

Kilden har utarbeidet en prisstrategi med ulike former for rabatter.[216] Alle under 30 år får billetter til 150 kroner med billettkategorien U30. Dette gjelder konserter med Kristiansand Symfoniorkester og forestillinger[217] i Kilden Teater. Studenter ved universitet under 30 år vil være omfattet av den rabatterte prisen.

[213] Jf. E-post fra Kildens utviklingssjef 17.12.24
[214] En inspisient er et bindeledd mellom regissør og produsent i teateroppsetninger. Inspisienter koordinerer scenografi, kostymer, rekvisitter og spesialeffekter i teateret.
[215] Jf. Kildens hjemmeside
[216] Jf. Markedsstrategi Kilden 2023-2025
[217] Egenproduksjoner

6.2.6 Kildens avdelinger

Kriterie:
- Kildens avdelinger bør samlet bidra positivt til selskapets formål for teater-, symfoni-, opera og kulturhusvirksomheten.

Det framgår av selskapsavtalen at selskapets formål er å realisere, drive og videreutvikle Kilden teater og konserthus som en fullverdig institusjon for teater-, opera-, musikk og kulturvirksomhet gjennom produksjon, formidling og utvikling av et allsidig kunstnerisk repertoar.

Organisasjonskart for Kilden teater og konserthus IKS:

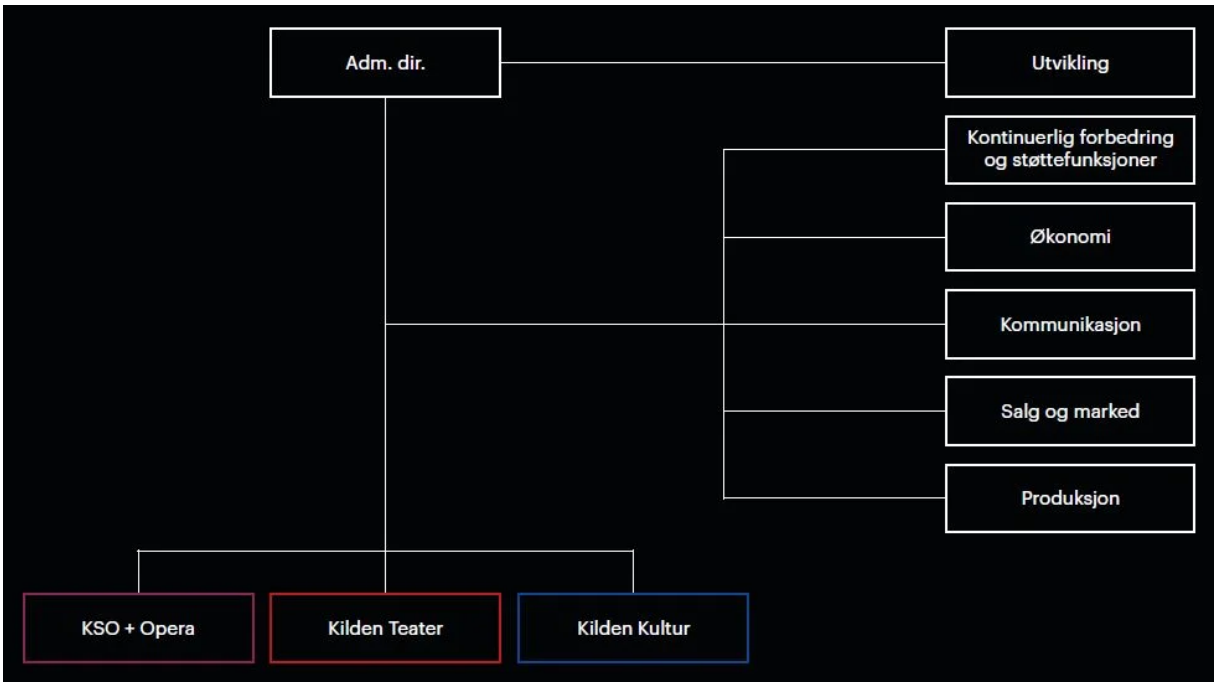

Kildens kunstneriske avdelinger:

- Kristiansand Symfoniorkester (KSO) og Kilden Opera
- Kilden Teater
- Kilden Kultur

På Kildens hjemmeside står det at Kristiansand Symfoniorkester er et av Norges åtte profesjonelle symfoniorkester og har 67 heltidsansatte musikere. Det står også at Kilden Opera produserer og formidler opera i ulike formater; fullskala opera, operakonserter, musikkteater og kammeroperaer. Videre at Kilden Opera også er bevisst på å gi unge norske sangere mulighet til å vokse som operasangere i samspill med mer erfarne internasjonale sangere.

På selskapets hjemmeside står det at Kilden Teater er landsdelens største profesjonelle institusjon for scenekunst, og at flere av landsdelens ledende skuespillere og regissører er tilknyttet produksjoner.

På selskapets hjemmeside står det også at Kilden Kultur tilbyr gjestespill og konserter som et supplement til Kildens egne kunstproduserende enheter. Det står videre at Kilden Kultur sikrer et mangfold av lokale, nasjonale og internasjonale oppsetninger, med målsetting om å bringe bredden av kvalitetsmusikk og -scenekunst til publikum i regionen. Videre at eksterne produsenter kan leie seg inn og benytte Kildens saler for arrangement.

Kildens fellesfunksjoner består av fem avdelinger:

- Produksjonsavdeling
- Salgs- og markedsavdeling
- Kommunikasjonsavdeling
- Økonomiavdeling
- Støttefunksjoner

Produksjonsavdelingen har ansvaret for prosjektadministrasjon, sceneteknikk, lys, lyd og bilde, verkstedene, byggeteknisk drift og renhold. Salgs- og markedsavdelingen har ansvaret for markedsføring, billettsalg, kurs og konferanser, restaurant, kantine og vertskap. Kommunikasjonsavdelingen har ansvar for kommunikasjon, samt ansvar for Kilden Dialog og Kilden Digital. Økonomiavdelingen har ansvar for lønn og regnskap. Støttefunksjoner omfatter HR, IT og Kildens forbedringsarbeid. Selskapet har i tillegg utviklingssjef og HMS-leder. Det står i årsrapporten for 2023 at avdelingene sammen skal legge til rette for produksjon, formidling og utvikling av et allsidig kunstnerisk repertoar. Selskapets ledelse praktiserer «*soft ledelse*»[218] for å stimulere til måloppnåelse og unike kunstproduksjoner på tvers.[219]

Kildens årsrapporter gir oversikt over gjennomførte forestillinger og arrangement for de forskjellige kunstneriske avdelinger og kulturhusdriften. Kapitel 6.2.3 viser hvilke kriterier som vektlegges ved valg av teater, symfoni og operaforestillinger, samt Kildens portefølje for 2024.

Revisjonen har ved denne kontrollen ikke foretatt vurderinger av avdelingenes kunstneriske bidrag, bemanning eller fordeling av budsjettmidler.

[218] Soft ledelse er en ledelsesstil som fokuserer på å skape et positivt og støttende arbeidsmiljø, hvor lederen legger vekt på å bygge relasjoner, motivere ansatte og utvikle deres kompetanse.
[219] Jf. møte med selskapet 29.10.24

6.2.7 Rapportering

Kriterie:
- Selskapet bør i årsrapporten informere om hvordan de bidrar med å videreutvikle Kristiansand og Agder som attraktiv kulturby og -region.

Kristiansand kommune forventer at selskapene opplyser om selskapets formål, langsiktige mål, oppnådde mål og årets aktiviteter i årsberetningen.[220] Kommunens eierstyringsprinsipp er «*det er åpenhet og kontroll knyttet til kommunens eierskap*».

I styrets egenerklæring står det at styret blir fyldig orientert hvert styremøte om aktiviteten på Kildens scener og i regionen. Videre at kunstneriske ledere deltar også jevnlig i styremøtene og rapporterer om planlagte produksjoner. Styret sier i egenerklæringen at det rapporteres på drift og måloppnåelse i årsberetningen.

Selskapets årsberetning redegjør for selskapets formål, strategi og hovedmål. Dette er blant annet at Kilden skal være en tydelig aktør i norsk kunst- og kulturliv, og videreutvikle Kristiansand og Agder som en attraktiv kulturby og -region. Årsberetningen redegjør for kunstnerisk aktivitet, samarbeid, ekstern støtte til prosjekter og digital formidling.

Årsrapporten har statistikk over forestillinger for teater, opera, symfoniorkester og kultur. Den har informasjon om det er forestillinger som tilhører Lørdagskilden eller Seniorkilden. Scene-kunst[221] hadde 110 egenproduksjoner i 2023, hvorav 29 for barn og unge. Musikk hadde 302 fremførte verk i samme år.

Selskapets rapportering er også omtalt i kapittel 4.6.2 og 5.5.3.

6.2.8 Revisjonens vurdering og anbefaling

Styret har vedtatt Kildens strategi for 2021-2025 og har årlige oppfølging av selskapets strategi og handlingsplaner. 65 % av Agders befolkning mente i 2022 at Kilden har gjort landsdelen mer attraktiv. Befolkningsundersøkelsen våren 2025 viser at andelen som mener det samme har økt til 71 %. Dette er en positiv utvikling. Styret sørger etter revisjonens vurdering til at Kilden teater og konserthus fremmer Kristiansand og Agder som en mer attraktiv kulturby og -region.[222]

Kilden har inngått samarbeid med flere eksterne parter for å fremme Kristiansand og Agder som en attraktiv kulturby- og region. Kildens samarbeid med Kunstsilo og Universitetet i Agder

[220] Jf. Eierskapsmelding for Kristiansand
[221] Tall for scenekunst inkluderer ikke Kilden kultur, jf. årsrapport 2023
[222] Jf. Kap. 6.2.1

er formalisert i skriftlige avtaler[223], men samarbeidet med Knuden kulturhus er derimot ikke formalisert i en skriftlig samarbeidsavtale. Kilden har samarbeid med Knuden kulturskole om blant annet UngdomsKilden, Symfonisk nabofest og demenskor. Revisjonen vil anbefale at selskapet vurderer om samarbeidet med Knuden kulturhus bør formaliseres i en skriftlig samarbeidsavtale.[224]

Stortinget har lovfestet prinsippet om «*armlengdes avstand*». Dette prinsippet er viktig for å sikre kunstens frihet og Kildens uavhengighet som musikk- og scenekunstinstitusjoners. Etter revisjonens mening er det positivt at selskapet vektlegger kunstnerisk bredde og høy kvalitet i valg av program. Kilden har også etter revisjonens mening kriterier som legges til grunn for valg av teater-, symfoni og operaforestillinger.[225]

Styret har vedtatt strategi for Kilden Ung for å gi barn og unge på Agder mulighet til å oppleve profesjonell kunst og kultur. Kilden satser på å tilrettelegge, skape prosjekter og forestillinger for barn og unge, og har talentutviklingsprogram og samarbeid med andre rettet mot barn og unge. Etter revisjonens vurdering bidrar Kilden til å øke barn og unges interesse innenfor teater, opera og musikk.[226]

Selskapet legger til rette for praksismuligheter for studenter gjennom orkesterakademiet praksisplasser i Kristiansand Symfoniorkester og for praksisplasser for teaterstudenter i Kilden Teater. Det er etter revisjonens mening positivt at Kilden også har andre tilbud til studenter ved universitet. Etter revisjonens vurdering legger selskapet til rette for praksismuligheter i Kilden for studenter ved Universitetet i Agder.[227]

Det framgår av årsrapporten for 2023 at avdelingene sammen skal legge til rette for produksjon, formidling og utvikling av et kunstnerisk repertoar. Dette omfatter samarbeid mellom kunstneriske avdelinger og fellesfunksjonene. Kildens avdelinger bidrar etter revisjonens mening samlet til selskapets formål for teater-, symfoni-, opera og kulturhus-virksomheten.[228]

Kilden teater og konserthus rapporterer om selskapets aktiviteter, samarbeid, eksterne tilskudd og fremtidige prosjekter i årsberetningen. Etter revisjonens vurdering rapporterer Kilden i årsrapporten hvordan selskapet bidrar med å videreutvikle Kristiansand og Agder som attraktiv kulturby og -region.[229]

Revisjonen vil anbefale at Kilden teater og konserthus IKS vurderer om samarbeidet med Knuden kulturskole formaliseres i en skriftlig samarbeidsavtale.

[223] Selskapet jobber med fornyelse av samarbeidsavtalen med Universitetet i Agder, jf. e-post fra administrerende direktør 19.06.25
[224] Jf. Kap. 6.2.2
[225] Jf. Kap. 6.2.3
[226] Jf. Kap. 6.2.4
[227] Jf. Kap. 6.2.5
[228] Jf. Kap. 6.2.6
[229] Jf. Kap. 6.2.7

7 Konklusjon

7.1 Eierstyring

Kristiansand kommunes eierinteresser i Kilden teater og konserthus IKS utøves etter revisjonens vurdering i samsvar med bystyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring.

Prinsipper for eierstyring
Kristiansand kommunes eierstyringsprinsipp er i hovedsak etter revisjonens vurdering i samsvar med anbefalinger fra KS.

Kommunen har i eierskapsmeldingen ikke delt inn sitt eierskap i kategorier. Bystyret har i 2023 vedtatt at kommunen ved revidering av eierskapsmeldingen definerer kriterier som legges til grunn for å vurdere om eierinteressene i selskapene er vesentlig.

Valg av selskapsform og selskapsavtale
Valg av interkommunalt selskap som selskapsform for Kilden teater og konserthus IKS er etter revisjonens vurdering i henhold til bystyrets vedtak og forutsetninger.

Selskapsavtalen er etter revisjonens vurdering utformet i tråd med kravene i IKS-loven.

Mål og eierstrategi
Kristiansand kommune har etter revisjonens vurdering utarbeidet selskapsspesifikk eierstrategi for Kilden teater og konserthus IKS i tråd med eierskapsmeldingen. Den selskapsspesifikke eierstrategien er vedtatt av bystyret i Kristiansand.

Representantskapet
Representantskapet har etter revisjonens vurdering utført sine plikter i henhold til lov, forskrift og selskapsavtalen. Representantskapet har valgt styre, fastsatt styrehonorar, godkjent årsregnskap og årsberetning, samt vedtatt årsbudsjett og 4-årig økonomiplan.

Eiermøter og rapportering
Det er gjennomført eiermøter mellom Kristiansand kommune som eier og selskapet de siste tre årene.

Kildens årsrapport gir etter revisjonens mening god informasjon om selskapets virksomhet og økonomi. Etter revisjonens vurdering er årsrapporten i det alt vesentlige i samsvar med eiers forventing til rapportering. Kilden redegjør ikke samlet for bærekraftig verdiskapning i årsrapporten.

Varsel til kontrollutvalget og kommunens revisor
Kommunens revisor har vært varslet om møter i representantskapet ved gjenpart av innkalling til representantskapsmøter.

Kontrollutvalget har vært varslet om fem av åtte representantskapsmøter fra 2022 og frem til mai 2025. Etter revisjonens vurdering har kommunen som eier derfor ikke sørget tilstrekkelig for at kontrollutvalget er blitt varslet om møter i representantskapet.

7.2 Utøvelse av virksomheten

Kilden teater og konserthus IKS virksomhet utøves etter revisjonens vurdering i all hovedsak i samsvar med lovkrav, innenfor de rammer som er vedtatt av eier og anbefalinger fra KS. Selskapet sikrer etter revisjonens mening vedlikehold av bygg og utstyr, men styret har i undersøkelsesperioden ikke vedtatt en plan for vedlikehold.

Rammer for styret
Etter revisjonens vurdering synes styrets sammensetning å være i samsvar med prinsippet for god eierstyring i kommunen. Styret har fått opplæring og foretatt egenevaluering.

Retningslinjer og instrukser
Etter revisjonens vurdering har styret i Kilden teater og konserthus etablert rutiner og retningslinjer for styrets arbeid og for selskapet.

Strategi for Kilden teater og konserthus
Etter revisjonens vurdering har styret behandlet mål og strategi for selskapet.

Styrets oppfølging av virksomheten og rapportering
Revisjonens vurdering er at styret forvalter selskapets virksomhet i samsvar med IKS-lovens bestemmelser og selskapsavtalen. Styret rapporterer til representantskapet gjennom årsberetning, årsregnskap og noter.

Selskapet foretar etter revisjonens vurdering risikovurderinger av virksomheten på økonomi-området. Selskapet har også etter revisjonens vurdering utarbeidet rutiner for å sikre en betryggende internkontroll på økonomiområdet.

Styret følger etter revisjonens mening opp eiernes forventning i eierstrategien om at selskapet avsetter ressurser til vedlikehold og teknisk utstyr i selskapets budsjetter. Styret blir holdt løpende orientert i økonomirapporteringen om planlagt vedlikehold og investeringer. Styret har imidlertid ikke fått lagt frem en plan for vedlikehold av bygg og utstyr.

Revisjonens vurdering er at styret følger opp eiers forventing om at selskapet tar samfunn- og miljøansvar, og at selskapet bidrar til bærekraftig verdiskapning. Etter revisjonens menig bidrar Kildens mangfoldige tilbud, aktiviteter og satsninger til å gjøre Agder til en mer attraktiv region. Selskapets årsrapport har ikke en samlet redegjørelse om bærekraftig verdiskapning.

7.3 Attraktiv kulturby og -region

Kilden teater og konserthus IKS bidrar etter revisjonens vurdering med å videreutvikle Kristiansand og Agder som en attraktiv kulturby og -region.

Styrets rolle
Styret sørger etter revisjonens mening til at Kilden teater og konserthus bidrar å fremme Kristiansand og Agder som en mer attraktiv kulturby og -region.

Avtaler og samarbeid
Kilden teater og konserthus har formalisert samarbeidet med Kunstsilo og Universitetet i Agder i skriftlige samarbeidsavtaler. Samarbeid med Knuden kulturhus er derimot ikke formalisert i en skriftlig samarbeidsavtale.

Teater, symfoni og operaforestillinger
Kilden teater og konserthus har etter revisjonens mening kriterier som legges til grunn for valg av teater-, symfoni og operaforestillinger. Prinsippet om «*armlengdes avstand*» bidrar til å sikre kunstens frihet og musikk- og scenekunstinstitusjoners uavhengighet.

Barn og unge
Kilden teater og konserthus bidrar etter revisjonens vurdering å øke barn og unges interesse innenfor teater, opera og musikk, og stimulere interessen for utdannelse innen scenekunst.

Studenter
Kilden teater og konserthus legger etter revisjonens vurdering til rette for praksismuligheter for studenter ved Universitet i Agder i Kilden.

Kildens avdelinger
Kilden teater og konserthus avdelinger bidrar samlet positivt etter revisjonens mening til selskapets formål for teater-, symfoni-, opera og kulturhusvirksomheten. Dette gjenspeiler seg i gode tilbakemeldinger både lokalt og nasjonalt på konserter, oppsetninger og forestillinger i Kilden.

Rapportering
Kilden teater og konserthus rapporterer etter revisjonens vurdering i årsberetningen om hvordan selskapet bidrar med å videreutvikle Kristiansand og Agder som en mer attraktiv kulturby og -region.

8 Anbefalinger

Revisjonen vil på grunnlag av de vurderinger som er gjort ved denne eierskapskontrollen i kombinasjon med forvaltningsrevisjon av Kilden teater og konserthus IKS foreslå følgende anbefalinger.

8.1 Kristiansand kommune

1. Revisjonen anbefaler at Kristiansand kommune ved revidering av eierskapsmeldingen følger opp bystyrets vedtak om å definere kriterier som skal legges til grunn for å vurdere om eierinteressene i selskap er vesentlige.

2. Revisjonen anbefaler at Kristiansand kommune som eier bør utarbeide referat fra eiermøter med selskap.

3. Revisjonen anbefaler at Kristiansand kommune som eier sikrer at kontrollutvalget blir varslet om representantskapsmøter.

8.2 Kilden teater og konserthus IKS

4. Revisjonen anbefaler at Kilden teater og konserthus IKS plan for vedlikehold av bygg og utstyr forankres og vedtas av styret.

5. Revisjonen anbefaler at Kilden teater og konserthus IKS redegjør samlet om bærekraftig verdiskapning i årsrapporten.

6. Revisjonen vil anbefale at Kilden teater og konserthus IKS vurderer å formalisere samarbeidet med Knuden kulturskole i en skriftlig samarbeidsavtale.

9 Høringsuttalelser til rapporten

9.1 Høringsuttalelse fra Kristiansand kommune

KOMMUNEDIREKTØR
Kommunedirektør

Kristiansand kommune

AGDER KOMMUNEREVISJON IKS
Postboks 4

4685 NODELAND

Unntatt offentlighet iht offl. § 5

Vår ref.:
2025016496-2
(Bes oppgitt ved henvendelse)
Deres ref.:

Dato:
15.08.2025

Uttalelse fra kommunedirektøren – utkast til rapport «Eierskapskontroll i kombinasjon med forvaltningsrevisjon i Kilden teater og konserthus IKS»

Det vises til utkast til rapport "Eierskapskontroll i kombinasjon med forvaltningsrevisjon i Kilden teater og konserthus IKS" av 24.6.2025 som er sendt til uttalelse til den som utøver kommunens eierfunksjon.

Ordføreren har oversendt henvendelsen til kommunedirektøren slik at administrasjon kan spille inn sine eventuelle merknader.

Administrasjonen i kommunen er godt fornøyd med at revisjonens vurdering er at eierinteressene i Kilden teater og konserthus IKS i all hovedsak utøves i samsvar med bystyrets vedtak, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring. Anbefalinger til forbedringspunkter vil bli fulgt opp i forbindelse med rapporteringen til bystyret når endelig rapport foreligger.

Med hilsen

Camilla Bruno Dunsæd
Kommunedirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk og gyldig uten underskrift

9.2 Høringsuttalelse fra Kilden teater og konserthus IKS

KILDEN

Sted/dato
Kristiansand 13. august 2025

Til Agder kommunerevisjon

Høringsuttalelse: Eierskapskontroll i kombinasjon med forvaltnings-revisjon av Kilden teater og konserthus IKS

Kilden teater og konserthus IKS takker for den grundige gjennomgangen Agder kommunerevisjon har levert på vegne av Kristiansand kommune og Agder fylkeskommune. Rapporten bidrar til økt trygghet for styre og ledelse om at virksomheten drives i tråd med lover, regler og eiernes forventninger. Det er et omfattende arbeid som ligger bak rapporten og vi takker for god dialog i prosessen. Denne høringsutalelsen er behandlet i Kildens styre.

Kommentar til hovedkonklusjon
Revisjonen konkluderer blant annet med at Kildens virksomhet *«utøves i all hovedsak i samsvar med lovkrav, innenfor de rammer som er vedtatt av eier og anbefalinger fra KS»* og at vedlikehold sikres, men uten styrevedtatt plan.

For å forbedre oss ytterligere ber vi om en presisering av hva som ligger i uttrykket «i all hovedsak». Dersom det er konkrete bestemmelser eller praksiser som vurderes som ikke fullt ut etterlevd, ut over de tre anbefalingene som allerede er gitt, ber vi om en avklaring på dette slik at vi kan iverksette forbedringer.

Revisjonens anbefalinger til Kilden og våre tiltak
Anbefaling 1: Styrevedtatt plan for vedlikehold
Revisjonen anbefaler at «plan for vedlikehold av bygg og utstyr forankres og vedtas av styret». Vi har lagt til grunn at når årsbudsjett og investeringsplan vedtas av styret og representantskapet, er også vedlikeholdsplanen de facto vedtatt. Vi ser likevel verdien av et eget, tydelig dokument og vil utarbeide en flerårig vedlikeholdsplan som fremmes for styrebehandling høsten 2025.

Anbefaling 2: Samlet redegjørelse for bærekraftig verdiskaping i årsrapporten
Vi vil styrke årsrapporten slik at økonomiske, sosiale og miljømessige forhold redegjøres for

samlet og i tråd med eiernes forventninger. Styrets egenerklæring (jf. omtalen av bærekraftig verdiskaping) vil danne utgangspunkt for en slik fremstilling i årsrapporten for 2025.

Anbefaling 3: Skriftlig samarbeidsavtale med Knuden kulturskole
Vi er enige i anbefalingen. Vi har et meget godt samarbeid med Knuden, men ser verdien av å formalisere dette i en egen avtale. Arbeidet med en slik skriftlig samarbeidsavtale igangsettes med sikte på behandling og signering innen utgangen av 2025. Tidsplanen er dog ikke drøftet med Knuden, som har sine egne beslutningsprosesser internt i kommunen.

Revisjonens anbefalinger til eierne og vårt bidrag
Vi registrerer at anbefalingene om varsling av kontrollutvalget ved representantskaps-møter og referat fra eiermøter retter seg mot Kristiansand kommunes og Agder fylkeskommunes interne rutiner. Kilden vil naturligvis bistå med nødvendig informasjon her. Revisor gjorde oss i 2022 oppmerksom på at kontrollutvalget skal ha tilgang til innkalling og sakdokumenter. Sakspapirer har derfor siden møte 02-2022 blitt sendt fra Kilden direkte til kontrollutvalget, med ett unntak; møte 02-2023 – der ble papirene ble publisert i Teams. Kontrollutvalget er nå lagt til i gjeldende team.

Med vennlig hilsen

Kilden teater og konserthus IKS

Grete Faremo
Styreleder

Harald Furre
Adm.dir